

ΜΟΡΦΩΣΗ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΑΘΗΝΑ 25 του Δεκέμβρη 1945 • ΧΡΟΝΟΣ Α'. Αριθμ. Φύλλου 3

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ε. ΒΑΡΓΚΑ: 'Η αγροτική μεταρρύθμιση και η δημοκρατικοποίηση της κοινωνικής ζωής	σελ. 1	Μ. ΓΑΛΑΚΤΙΩΝΩΦ: 'Ο στρατηγικός σκοπός	σελ. 16
Σ. ΜΠΑΤΙΤΣΕΦ: 'Η δύναμη της Λενινιστικής - Σταλινικής πρόδλεψης	» 7	Ε. ΣΟΥΡ: 'Η Μαρξιστική διαλεκτική, για το άκατανίκητο του νέου στην εξέλιξη	» 23
Μ. ΛΙΕΖΝΙΩΦ: Φρειδερίκος Νίτσε, ο προφήτης του Ιμπεριαλισμού και του Φασισμού	» 10	Π. ΑΝΤΩΚΟΝΣΚΥ-Β. ΚΑΒΕΡΙΝ: 'Η εξέγερση της Σαμπιμπούρ	» 31
Β. ΣΒΕΤΛΩΦ: 'Ο Φρειδερίκος Εγγέλς. Αγωνιστής και Στοχαστής	» 13	Β. ΡΟΜΑΝ: 'Η Ρουμανία στο δρόμο της δημοκρατικής εξέλιξης	» 35
		Μ. ΝΕΤΣΚΙΝ: 'Ο Βολταίρος και η Ρωσική κοινωνία	» 47

Ε. ΒΑΡΓΚΑ

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

ΚΑΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

'Η αγροτική μεταρρύθμιση πούγινε φέτος σε μία σειρά απ' τις απελευθερωμένες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης είνε γεγονός με εξαιρετική κοινωνική και πολιτική σημασία. Σημαίνει κατάργηση των φεουδαρχικών υπολειμμάτων, πού διατηρήθηκαν από τον μεσαιώνα ίσαμε σήμερα και πού βάζανε την σφραγίδα τους σ' όλες τις φάσεις της κοινωνικής ζωής. 'Η αγροτική μεταρρύθμιση, αφαιρόντας από την αντίδραση το ισχυρότερο και στερεώτερο στήριγμά της, ανοίγει τον δρόμο για ένα πραγματικά δημοκρατικό σύστημα σε χώρες, πού μέχρι τώρα δεν είχαν σχεδόν καμμία δημοκρατική μορφή πολιτικής ζωής.

Εννοείται, φυσικά, πώς η αγροτική μεταρρύθμιση είνε στενά συνδεμένη με τη νίκη των δημοκρατικών δυνάμεων των απελευθερωμένων χωρών. Τα μεγάλα τσιφλίκια πού καταργούνται με τη μεταρρύθμιση αποτελούσαν κληρονομιά του φεουδαρχισμού με την άπρόκαλυπτη του κυριαρχία της τσιφλικιάδικης αριστοκρατίας πάνω σ' όλες τις άλλες τάξεις της κοινωνίας, και με το σύστημα του άφεντη και δούλου που άρνιόταν κάθε δικαίωμα στις λαϊκές μάζες. 'Η μονοπώληση της τσιφλικιάδικης ιδιοκτησίας ξεκίνησε και διατηρήθηκε για πολλούς αιώνες χάρη στην πολιτική κυριαρχία πού εξασκούσε η τσιφλικιάδικη αριστοκρατία στην κοινωνία και στο κρά-

ή τάξη των γαιοκτημόνων κρατούσε τον γεωργό αναγκαστικά δεμένο στη γη. Δεν έχτιμιόταν η γη, μά οι άνθρωποι πού την καλλιεργούσαν. Προκειμένου για μεταβίβαση γης, τα ντοκουμέντα της εποχής αυτής σημειώνουν πάρα πολύ πρόχειρα τα όρια: «απ' το ποτάμι μέχρι τον λόφο». 'Αλλά, απ' την άλλη μεριά, έχουμε λεπτομερειακή απαρίθμηση του κάθε αγρότη και του κάθε τεχνίτη, πούναι δεμένος με το χτήμα, καθώς και λεπτομερειακή περιγραφή της ειδικεισής του, της δουλειάς πού μπορεί να βγάλει και των επίσημων υπηρεσιών πούναι υποχρεωμένος να προσφέρει στον άφεντη του. Γη υπήρχε αρκετή και περίσσευε κιάλας. Όμως όλη η γη κηδεύονταν ιδιοκτησία της τσιφλικιάδικης αριστοκρατίας για να μη μπορεί ο αγρότης ν' απαλλαχτεί απ' τον ζυγό του τσιφλικιού και να ζήσει ανεξάρτητα στο δικό του χωράφι. «Κανένα κομμάτι γης χωρίς άφεντη», αυτή ήταν η βασική αρχή του φεουδαρχικού νόμου. Δεν ήταν μόνο υποχρεωμένος ο δουλοπάροικος να καλλιεργεί με τα πρωτόγονα εργαλεία του τα χωράφια του τσιφλικιού, έπρεπε ακόμα να παραχωρεί σ' αυτόν και την Έκκλησία ένα σημαντικό κομμάτι απ' τη σοδεία πούβγαζε απ' τη δική του γη. Το φεουδαρχικό κοινωνικό σύστημα στηρίζονταν στην προσωπική δουλειά και στην προσωπική προσκόλληση του αγρότη στη γη. 'Ο αγρότης ήταν, να είπαμε, εξάρτημα της γης, ένα μ' αυτήν.

Με την ανάπτυξη της ανταλλαγής και

Πριν από δέκα αιώνες, όταν ο πληθυσμός της Ευρώπης ήταν ακόμα μικρός,

Β.ΒΑΙΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ Δρ. Πιόβη

ΗΜΕΡΟΜ. 4-6-82

ΑΡΙΘ. 45101

Χρειάζεται μονάχα ν' αναφέρουμε την περίπτωση της Γερμανίας. Στη χώρα αυτή, 4.060 κομμάτια γης πουλήθηκαν σε δημοπρασία στα 1935 και 4.510 στα 1934. Ξεαιρέσει ελάχιστα δωδεκάδων, αυτά ήταν όλα νοικοκυριά μικρών και μεσαίων αγροτών. Ακόμα στο διάστημα ανάμεσα στους δυο παγκόσμιους πολέμους, πάνω από 30.000 αγροτικοί κλήροι τον χρόνο πουλιώνταν «έθελοντικά» (δχι με κατάσχεση). Αλλά, με την οικονομική έννοια, αυτές ήταν κατά πλειοψηφία αναγκαστικές πωλήσεις, γιατί, έτσι όπως ήταν χρεωμένοι, οι χωρικοί αδυνατούσαν να κρατήσουν τη γη τους.

Οι αγροτικές μεταρρυθμίσεις γίνονται κάτω απ' δόλτελα διαφορετικές συνθήκες σήμερα, ύστερ' από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, στις χώρες όπου κυριαρχεί ή λαϊκή δημοκρατία: στην Πολωνία, στην Ουγγαρία, στη Ρουμανία, στη Βουλγαρία και την Γιουγκοσλαβία. Κατά πρώτο λόγο, στις χώρες αυτές — για πρώτη φορά στην ιστορία τους — υπάρχουν κυβερνήσεις ικανές και πρόθυμες να προστατέψουν τα συμφέροντα του λαού.

Ύστερ' από τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, ακόμα κι όταν διακηρύχθηκαν στα λόγια ειδών-ειδών δημοκρατικές αρχές και εθνολογικά δικαιώματα για όλους, η κυβέρνηση έμενε κυβέρνηση των τσιφλικάδων και των τραπεζίτων. Σήμερα οι δημοκρατικές κυβερνήσεις αυτών των χωρών αντιπροσωπεύουν τα πλατύτερα στρώματα του πληθυσμού: αγρότες, εργάτες, διανοούμενοι, τεχνίτες, έμποροι και βιοτέχνες. Το δημοκρατικό αυτό ρεύμα βάζει τη σφραγίδα του στις αγροτικές μεταρρυθμίσεις.

Οι σημερινές αγροτικές μεταρρυθμίσεις τα περιλαβάνουν όλα. Σ' αντίθεση με τις προηγούμενες μεταρρυθμίσεις, όταν ένα πολύ μικρό κομμάτι των τσιφλικιών απαλλοτριωνόταν, σήμερα όλη η γη που ανήκει στους μεγαλοχτηματίες μοιράζεται στους εργαζόμενους αγρότες.

Οι τωρινές αγροτικές μεταρρυθμίσεις γίνονται προς όφελος του συνόλου της αγροτιάς. Γι' αυτό γίνεται αυστηρή διάκριση ανάμεσα στη γη των τσιφλικάδων και στην γη των αγροτών. Η γη του αγρότη, ακόμα κι' όταν είναι μεγαλύτερη απ' ό,τι μπορεί να καλλιεργήσει μαζί με την οικογένειά του, παραμένει δικιά του, ενώ η γη του τσιφλικά, ακόμα κι' όταν δεν ξεπερνάει την παραπάνω έκταση, απαλλοτριώνεται.

Στην εφαρμογή της αγροτικής μεταρρύθμισης παίρνεται υπ' όψιν η συμπεριφορά των ενδιαφερομένων στο διάστημα της γερμανικής κατοχής. Κατάσχεται χωρίς αποζημίωση ή γη των μεγαλοχτηματιών που άνοιξε έσοχους προδοσίας, ένοχοι συνεργασίας με τους Ναζί προς ζημιά του λαού. Οι μεγαλοχτηματίες, που πήραν μέρος στον εθνικο-απελευθερωτικό αγώνα και πούχουν στο ενεργητικό τους πρα-

γματικές υπηρεσίες, κρατάν ένα κομμάτι απ' τα χτήματά τους (στην Ουγγαρία, π. χ., 300 χόλντ). Οι εργάτες γης και οι φτωχοί αγρότες, που διακρίθηκαν στον εθνικο-απελευθερωτικό αγώνα έχουν ιδιαιτέρα προνόμια σχετικά με τη διανομή της γης.

Η αγροτική μεταρρύθμιση γίνεται προς όφελος των αγροτών, και όχι των τσιφλικάδων, όπως συνέβηκε στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο. Επομένως η αποζημίωση που παίρνει ο τσιφλικάς δεν υπολογίζεται με τις φουσκωμένες τιμές που παρουσιάζουν μονοπωλιακά οι μεγάλοι γαιοχτημονες, αλλά με τιμές που έχουν την δυνατότητα να πληρώσουν οι καινούργιοι ιδιοκτήτες, οι εργαζόμενοι αγρότες. Οι πληρωμές για τη γη είναι ασύγκριτα μικρότερες απ' ό,τι ήταν ύστερ' απ' τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, όταν η κυβέρνηση πλήρωνε στους τσιφλικάδες εξαιρετικά μεγάλα αποζημιώση και μετέφερε όλο το βάρος πάνω στις πλάτες των αγροτών, που παίρνουν τη γη. Σήμερα, όχι μόνο πληρώνει ο αγρότης στο κράτος πολύ μικρότερη τιμή για τη γη, μα ακόμα δεν οφείλει να πληρώσει αμέσως μόλις πάρει τη γη, παρά μονάχα ύστερ' από ένα όρισμένο διάστημα, όποτε του δίνεται καιρός να βάλει μπρός την καλλιέργεια.

Οι δημοκρατικές κυβερνήσεις επίσης ακολουθούν μια ριζικά διαφορετική πολιτική στο ζήτημα του εφοδιασμού του αγρότη με μέσα παραγωγής. Αυτό πια δεν θεωρείται ατομική υπόθεση του κάθε αγρότη, μα ένα απ' τα καθήκοντα του κράτους. Πολλά ζώα και μηχανές κι' άλλα μέσα παραγωγής καταστράφηκαν στο διάστημα του πολέμου και της κατοχής. Μερικά είδη μηχανών είναι ακατάλληλα για μικρά νοικοκυριά. Η κυβέρνηση φροντίζει για την κατασκευή αγροτικών μηχανών, αγροτικών εργαλείων κι' άλλων μέσων παραγωγής για τους αγρότες, και ακόμα φροντίζει να χρησιμοποιηθούν όσο το δυνατόν καλύτερα τα μέσα παραγωγής που υπάρχουν. Επίσης ενθαρρύνει την δημιουργία αγροτικών συνεταιρισμών για την πούληση της παραγωγής και για την αγορά βιομηχανικών προϊόντων, με σκοπό να παρεμποδίζεται ή να περιορίζεται η κερδοσκοπία των μεσαζόντων. Η κυβέρνηση θεωρεί υποχρέωσή της να φροντίζει να πάρουν φτηνές πιστώσεις οι αγρότες που παίρνουν καινούργια γη, έτσι που να μην τους αφήσει να πέσουν στα χέρια των τοκογλόφων. Με μια λέξη, η κυβέρνηση κάνει ό,τι μπορεί για ν' αυξήσει την ευημερία των αγροτών, όχι μόνο με την παραχώρηση γης, αλλά με κάθε άλλο μέσο που έχει στη διάθεσή της, ακριβώς όπως ταιριάζει σε μια κυβέρνηση που έχει βγει μέσ' απ' το λαό και που για το λαό πασχίζει.

Η αγροτική μεταρρύθμιση έχει αλλάξει συνθέμελα τη μορφή των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης. Η κατάσταση του αγρότη έχει αλλάξει ριζικά. Στην Ουγγα-

ρία, λόγω χάρη, πριν από τη μεταρρύθμιση, 184 ιδιοκτήτες κατείχαν 962.000 χόλντ γης, 869 κατείχαν 1.360.000 χόλντ, και 3.876 κατείχαν 1.530.000 χόλντ. Σήμερα υπάρχουν μονάχα 13 μεγάλα νοικοκυριά, το καθένα έχει γύρω στα 300 χόλντ. Ανήκουν σε άτομα που διακρίθηκαν στην πάλη κατά των Γερμανών φασιστών και των ντόπιων υπηρετών τους. Συνολικά, κάπου 4.000.000 χόλντ τσιφλικάδικης ιδιοκτησίας κατασχέθηκαν είτε μ' αποζημίωση είτε χωρίς. Από τα 661.000 άτομα που χρειάζονταν γη, 504.056 πήραν κιόλας κλήρο, όπου συμπεριλαμβάνονται 252.927 εργάτες γης, 33.280 αγρότες με νοικοκυριά ενάνα, 22.934 φτωχοί αγρότες και 15.165 τεχνίτες της υπαίθρου. Τα καινούργια νοικοκυριά αποτελούνται κατά μέσο όρο από 4,5 — 5,5 χόλντ, που επαρκούν για τη συντήρηση μιας αγροτικής οικογένειας τριών ή πέντε ατόμων. Χάρη στη μεταρρύθμιση, κυριαρχεί τώρα στην Ουγγαρία η υπαίθρο ο μεσαίος αγρότης: αντί να στα χέρια μερικών χιλιάδων μεγαλοτσιφλικάδων, η γη τώρα ανήκει σ' εκατοντάδες χιλιάδες αγροτών.

Στην Πολωνία πάνω από 150.000 οικογένειες άχτημόνων αγροτών και εργατών γης θα σπείρουν φέτος τη δική τους γη, κι όχι τη γη του αφέντη. Πάνω από 200.000 μικρά νοικοκυριά μεγάλωσαν τώρα σημαντικά. Συνολικά, 2.000.000 περίπου άτομα, υπολογίζοντας τα μέλη των οικογενειών, πήραν γη χάρη στην αγροτική μεταρρύθμιση.

Η αγροτική μεταρρύθμιση στη Γερμανία έχει ιδιαίτερη σημασία. Η απόφαση της τριμερούς διάσκεψης του Βερολίνου, σχετικά με τις οικονομικές αρχές που πρέπει να εφαρμοστούν στην Γερμανία, δηλώνει:

«Η γερμανική οικονομία θα αποκεντρωποιηθεί όσο το δυνατόν γρηγορότερα με σκοπό την εξάλειψη της σημερινής υπερβολικής συγκεντρωποίησης των οικονομικών δυνάμεων, που παρουσιάζεται με τη μορφή των καρτέλ, συνδικάτων, τράστ και των άλλων μονοπωλιακών κατασκευασμάτων».

Ύστερ' απ' τους μονοπωλιακούς οργανισμούς, η μεγάλη τσιφλικάδικη ιδιοκτησία είχε, χωρίς αμφιβολία, μια ισχυρή, από πολιτική άποψη, μορφή συγκέντρωσης οικονομικής δύναμης στη Γερμανία.

Ο σκοπός που βάλανε τα Ένωμένα Έθνη — να ξεριζώσουν εντελώς τον φασισμό και τον Ναζισμό — προϋποθέτει την καταστροφή των οικονομικών βάσεων της φασιστικής βαρβαρότητας και μια απ' τις σπουδαιότερες αυτές βάσεις είναι η τσιφλικάδικη ιδιοκτησία των Γιούνκερς. Στα έδαφη που πέρασαν στα χέρια της Πολωνικής Δημοκρατίας, τα μεγάλα τσιφλίκια των Γερμανών Γιούνκερς καταργούνται.

Αλλά στα έδαφη που μέινανε στη Γερμανία αντιπροσωπεύουν μια μεγάλη κι' επικίνδυνη αντιδραστική δύναμη, που η καταστροφή είχε μια απ' τις απαραίτητες προϋποθέσεις για τη μελλοντική δημοκρατικοποίηση της Γερμανίας. Μαζί με την μονοπωλιακή χρηματιστική ολιγαρχία οι Γιούνκερς ήταν οι πραγματικοί αφέντες της χιτλερικής Γερμανίας. Πάντα ήταν οι πρωταγωνιστές της ληστρικής γερμανικής επιθετικότητας και οι κύριοι στυλοβάτες της ιδεολογίας της μισαλλοδοξίας και του σωδινισμού. Τα μεγάλα φεουδαρχικά τσιφλίκια ήταν τα φρούρια του γερμανικού μιλιταρισμού.

Δεν είχε συνεπώς τυχαίο πώς τα δημοκρατικά, αντιφασιστικά στοιχεία στη Γερμανία επιμένουν σήμερα στην ανάγκη της αγροτικής μεταρρύθμισης, με το σκοπό, απ' τη μια μεριά, να συντριβεί το κυριότερο οικονομικό φρούριο του φασισμού και της αντίδρασης και, απ' την άλλη, να ικανοποιηθούν οι ανάγκες, από άποψη γης, των αγροτών και των Γερμανών που επιστρέφουν στη Γερμανία απ' τις γειτονικές χώρες. Χρειάζεται μόνο ν' αναφέρουμε πώς στην επαρχία του Μπράντενμπουργκ το ένα τρίτο όλης της καλλιεργήσιμης γης το κρατάν οι μεγαλοτσιφλικάδες. Από τα 106.768 έχτάρια καλλιεργήσιμης γης στην περιφέρεια του Μπρεσλάου, τα 71.308 έχτάρια ανήκουν σε μεγάλους γαιοχτημονες. Οι τσιφλικάδες κάνουν σαμποτάζ σε τούτη την περιφέρεια, π. χ., τα 32% της καλλιεργήσιμης γης έμειναν άσπαρτα.

Μέσα σε μια καινούργια, δημοκρατική Γερμανία δεν υπάρχει θέση για την φεουδαρχική τσιφλικάδικη ιδιοκτησία και για την κάστα των Γιούνκερς, που αποτελούν την σπονδυλική στήλη του Πρωσικού μιλιταρισμού. Η αγροτική μεταρρύθμιση είναι μια απ' τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την πραγματική και σταθερή δημοκρατικοποίηση της χώρας. Ταυτόχρονα, η κατάργηση των μεγάλων φεουδαρχικών τσιφλικιών των Γερμανών Γιούνκερς θάνα σοβαρό χτύπημα για τις δυνάμεις της αντίδρασης σε παγκόσμια κλίμακα.

Έννοείται, φυσικά, ότι οι μεγάλοι γαιοκτήμονες δεν είναι καθόλου διατεθειμένοι να χάσουν την προαίωνια εξουσία τους. Είναι αλήθεια ότι αποτελούν μια πολύ μικρή μειοψηφία του πληθυσμού για να σε θέση ν' αρχίσουν μονάχοι τους έναν αγώνα ενάντια στις δημοκρατικές λαϊκές κυβερνήσεις. Όμως δεν είναι μόνοι τους. Έχουν την υποστήριξη των αντιδραστικών δυνάμεων όλων των χωρών. Έχουν ανοιχτούς και κρυφούς όπαδους μέσα σχεδόν σε κάθε στρώμα του πληθυσμού. Έχουν όπαδους ανάμεσα στους μεγάλους ιδιοκτήτες των πόλεων, που μαζί τους συνδέονται με τη συμμετοχή τους σε βιομηχανικές έμπορικές και τραπεζικές επιτηδεύσεις, ή με δεσμούς οικογενειακούς. Υπάρχουν προ-

στάτες των συμφερόντων των τσιφλικάδων στις κρατικές υπηρεσίες, που οι υπάλληλοι τους κυρίως προέρχονται από οικογένειες μεγάλων γαιοκτημόνων, ή συνδέονται μαζί τους από συμφέρον. Τέλος, οι τσιφλικάδες έχουν τους πράκτορές τους μέσα στ' ανώτερα στρώματα της υπαίθρου.

Η πάλη ενάντια στην αγροτική μεταρρύθμιση διεξάγεται με κάθε δυνατό τρόπο. Ορισμένοι «ειδικοί» στ' αγροτικά ζητήματα ισχυρίζονται πως η διάσπαση των μεγάλων τσιφλικιών θάχει σαν αποτέλεσμα μια παρακμή της γεωργίας. Πράκτορες των τσιφλικάδων προσπαθούν να εμποδίσουν τη συμμετοχή των αγροτών και εργατών γης στην αγροτική μεταρρύθμιση, απειλώντας τους με την μελλοντική εκδίκευση των τσιφλικάδων. Υπάλληλοι της παλαιάς κυβέρνησης προσπαθούν ν' ανασταλούν την πραγματοποίηση της μεταρρύθμισης, με την εξαίρεση πως θ' αλλάξει η πολιτική κατάσταση.

Η πάλη ενάντια στην αγροτική μεταρρύθμιση συχνά παίρνει τη μορφή μιας άγριας πολιτικής διαμάχης. Η εξόριστη πρόκληση «κυβέρνηση» της Πολωνίας, λόγω χάρη, πήρε κάτω απ' την προστασία της τα μεγάλα λατιφούντια, πολέμησε την Πολωνική Προσωρινή Κυβέρνηση και ξεσήκωσε τα εθνικιστικά και σωβινιστικά πάθη με φασιστική δημαγωγία, με δολοφονίες Πολωνών πατριωτών κλπ.

Απ' την άλλη μεριά, στην πορεία της πραγματοποίησης της αγροτικής μεταρρύθμισης, εκατομμύρια αγροτών και εργατών γης τραβήχτηκαν στην πολιτική ζωή για πρώτη φορά. Αυτό σημαίνει πως άρχισαν να ξυπνάνε και να οργανώνονται πλατεία δημοκρατικά στρώματα σε χώρες που, μέχρι τώρα, εξουσιάζονταν απ' τους τσιφλικάδες. Χιλιάδες αγρότες έπιτροπές φτιάχτηκαν για να βοηθήσουν τις δημοκρατικές κυβερνήσεις στην πραγματοποίηση της αγροτικής μεταρρύθμισης και στην εξουδετέρωση των δυνάμεων της αντίδρασης.

Ολόπλευρη αγροτική μεταρρύθμιση σημαίνει τελειωτική κατάργηση της προαί-

νίας κυριαρχίας των τσιφλικάδων. Αυτό αποτελεί έγγυηση για τη σταθεροποίηση των καινούργιων δημοκρατικών καθεστώτων στις χώρες της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης, όπου ακόμα και η περιορισμένη, τυπική δημοκρατία, που πρό πολλού υπάρχει σ' άλλες χώρες, ήταν ως τότε άγνωστη, και όπου κυριαρχούσε άνοιχτά, ή σχεδόν άνοιχτά η αντίδραση με την υποστήριξη των μεγαλοτσιφλικάδων.

Απ' την άλλη μεριά, η ικανοποίηση του πόθου εκατομμυρίων αγροτών σχετικά με το ζήτημα της γης, δείχνει χαρακτηριστικά την προοδευτική μορφή των δημοκρατικών καθεστώτων στις απελευθερωμένες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Ένα τόσο χειροπιαστό κατόρθωμα της δημοκρατίας όπως είναι η κατάργηση της φεουδαρχικής ιδιοκτησίας και το μοίρασμα της γης στις πλατειές μάζες των αγροτών θα βαρύνει περισσότερο στη ζυγαριά της ιστορίας απ' ό,τι οι διάφορες άφηρημένες φλυαρίες πάνω στο ζήτημα της δημοκρατίας, που γεμίζουν τις στήλες μιας μερίδας του ξένου τύπου. Όσο για την κατηγορία για «όλοκληρωτισμό» που κάποτε - κάποτε εκτοξεύεται ενάντια στις λαϊκές δημοκρατικές δυνάμεις μέσα στις απελευθερωμένες χώρες, δεν είναι μακριά ο καιρός που η κατηγορία αυτή θα θεωρείται σαν γέννημα καταθλιπτικής στραβομάρας.

Η αγροτική μεταρρύθμιση σε μια σειρά από Ευρωπαϊκές χώρες είναι μια απ' τις πιο πολύτιμες συνέπειες του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου, που σ' αυτόν οι φιλελεύθεροι λαοί συντρίψανε τους φασίστες υποδουλωτές. Αποτελεί άπαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη και στερέωση της λαϊκής δημοκρατίας στις χώρες αυτές, και βασικό παράγοντα, που έγγυαται για την ελευθερία των εθνών και την ειρήνη ανάμεσα στα έθνη.

(Μετάφραση από το σοβιετικό περιοδικό «ΝΕΟΙ ΚΑΙΡΟΙ» της 15 του Σεπτέμβρη του 1945)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Κάτω απ' τις σημερινές συνθήκες, η διεύθυνση του περιοδικού αναγκάζεται ν' αυξήσει την τιμή του από 200 σε 300 δρχ. Στους αναγνώστες μας δίνουμε την εξήγηση πως η αύξηση αυτή μας επέβλήθηκε από το ότι: η τιμή του χαρτιού αυξήθηκε στη μαύρη αγορά κατά 90%, τα δε τυπογραφικά κατά 50%. Εξάλλου το κράτος εξακολουθεί να μη χορηγεί στη «Μόρφωση» περισσότερο χαρτί απ' τα 15% των αναγκών της.

Σ. ΜΠΑΤΙΤΣΕΦ

Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΛΕΝΙΝΙΣΤΙΚΗΣ - ΣΤΑΛΙΝΙΚΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Η πάλη του Κόκκινου στρατού ενάντια στις γενοφασιστικές όρδεις άποχτησε αποφασιστική σημασία για τις τύχες των λαών του κόσμου, για την παραπέρα πορεία της παγκόσμιας ιστορίας. Το ζήτημα έμπαινε τότε έτσι: ή θα νικήσει ο χιτλερικός στρατός και όλος ο κόσμος θα πέσει στο βράβρο της πιο μαύρης αντίδρασης, ή θα νικήσει ο Κόκκινος στρατός και τότε ο φασισμός θα εξαφανιστεί από το πρόσωπο της γης. Όλοι οι φιλελεύθεροι λαοί του κόσμου κρατώντας την ανάσα τους, παρακολουθούσαν εκείνη τη στιγμή τις μεγαλειώδεις συγκρούσεις που διεξάγονταν στο Σοβιετο - Γερμανικό μέτωπο. Με έλπίδα ανέιναν στη Σοβιετική Ένωση. Δεκάδες εκατομμύρια άνθρωποι στις κατακτημένες από τους Γερμανούς χώρες της Ευρώπης βλέπανε στη πάλη του Κόκκινου στρατού τη μοναδική τους σωτηρία. Στο λόγο του στη παρέλαση του Κόκκινου στρατού στις 7 Νοεμβρίου 1941, ο σ. Στάλιν είπε: «Συντρόφοι Κόκκινοι στρατιώτες και Κόκκινοι ναύτες, διοικητές και πολιτικοί καθοδηγητές, πατριώτες και παρτιζάνες. Σε σας απέναντι όλος ο κόσμος σαν σε δύναμη, Ικανή να εκμηδενίσει τις άρκαδικές όρδεις των γερμανών κατακτητών. Σε σας βλέπουν οι υποδουλωμένοι λαοί της Ευρώπης, που πέσαν κάτω από το ζυγό των γερμανών κατακτητών, σαν απελευθερωτές τους. Σε σας έλαχε η μεγάλη απελευθερωτική αποστολή. Να φανείτε λοιπόν αντίθετοι αυτής της αποστολής».

Σ' αυτή την κρίσιμη στιγμή άποκτούσε ιδιαίτερα σοβαρή σημασία η καθοδήγηση του Κόκκινου στρατού, ή καθοδήγηση της χώρας μας. Ο πόλεμος πορεύετο να διεξαχθεί με επιτυχία μόνο με βάση τη σωστή και φωτισμένη κατανόηση της κατάστασης, τη σωστή κατανόηση όλης της ιδιομορφίας του σοβιετο - γερμανικού πολέμου και των προοπτικών του. Χρειάζονταν να δοθεί σαφής προοπτική στην πάλη, όχι μόνο του Σοβιετικού λαού, αλλά και των λαών των κατεχομένων χωρών και όλων των φιλελεύθερων λαών. Κι' αυτό έκαμε ο σ. Στάλιν στους λόγους και τις εκθέσεις του.

Ο ραδιοφωνικός του λόγος στις 3 'Ιουλίου 1941. έπαιξε τεράστιο ρόλο στην πορεία του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου. Αυτός αποτέλεσε σημείο στροφής στην ανάπτυξη του ανταρτικού κινήματος των λαών της Ευρώπης, για την ένιαση κατεύθυνση των δυνάμεων ενάντια στη χιτλερική Γερμανία. Ο σ. Στάλιν έδειξε σ' αυτόν τον λόγο του πως είναι ολόκληρα άνωστατος ο μύθος για το άήττητο του γερμανοφασιστικού στρατού, που βρισκόταν σε ολική άπληθεια με την πραγματική πορεία της ιστορίας, με την πορεία της ιστορίας των πολέμων. Αυτός ο μύθος βασίστηκε στη μεταφυσική και ιδεαλιστική αντίληψη για τον πόλεμο και τους στρατούς που περίουν μένος σ' αυτόν που, εξετάζονται σαν μια για πάντα δοσμένα και αμετάβλητα κάτω απ' όλες τις συνθήκες. Ξεκινά από το ότι ο χιτλερικός στρατός είναι ήδη από τη «φυλετική φύση» του τέτοιος ώστε να νικά κάθε στρατό, ότι η φασιστική Γερμανία θα έχει επιτυχίες στον πόλεμο ακόμα, μέσα σε οποιοδήποτε συνθήκες.

Ο σ. Στάλιν διέλυσε αυτό το μύθο για το άήττητο του γερμανικού στρατού, που δημιουργήθηκε από τους χιτλερικούς. Την άνοση αυτού του μύθου το σ. Στάλιν την αποδείχνει με βάση τη γενίκευση ό σ. Στάλιν των πολέμων του παρελθόντος. Η ιστορία των πολέμων μαρτυρεί, ότι ακόμα και οι καλύτεροι στρατοί με την καθοδήγηση διάσημων στρατηγών, όπως είναι π. χ. ο Ναπολέων, κατήγαγαν πολλές νίκες κάτω από ασύμμετρα καθορισμένες συνθήκες και υπέστησαν ήττες, όταν οι πραγματικές συνθήκες του πολέμου μετεβλήθησαν σε δυσμενείς γι' αυτούς.

Από δώ ο σ. Στάλιν βγάζει το συμπέρασμα: **άήττητοι στρατοί δεν υπάρχουν και δεν υπήρξαν.** Και οι επιτυχίες του γερμανικού στρατού στη Δυτική Ευρώπη καθόλου δεν μαρτυρούν την ιδιαίτερη δύναμη και ισχύ του. Αντίθετα η πείρα λέει ότι αυτές

οι επιτυχίες οφείλονται στην αδυναμία των χωρών αυτών, ενάντια στις οποίες διεξήγαγαν μέχρι σήμερα τον πόλεμο οι Γερμανοί φασίστες. Ο γερμανικός στρατός «δεν συνάντησε ακόμα σοβαρή αντίσταση» στην Ηπειρωτική Ευρώπη. Μόνο στα δικά μας έδαφη συνάντησε σοβαρή αντίσταση. Γενικεύοντας την πείρα από τα πρώτα δεκαήμερα του πολέμου ο σ. Στάλιν λέει, ότι αν ο Κόκκινος στρατός μπόρεσε κάτω από δυσμενείς συνθήκες να τσακίσει τις καλύτερες μεραρχίες του γερμανικού στρατού, ο τελευταίος μπορεί και θα τσακιστεί το ίδιο, όπως τσακίστηκαν οι στρατοί του Ναπολέοντα και του Γουλιέλμου.

Οι χιτλερικοί σχεδίαζαν άστραπιαίο και με γρήγορο τέλος τον πόλεμο ενάντια στην Ε. Σ. Σ. Δ. Ξεκινώντας από την πείρα του πολέμου στην Δυτική Ευρώπη, μετέτρεψαν τον κεραυνόβολο πόλεμο «μπλιτςκρίγκ» σε δόγμα, σε αιώριο νόμο, κατάλληλο για όλες τις συνθήκες και για όλες τις χώρες. Παραχωρίσανε τη ιδιομορφία και τη δύναμη του Σοβιετικού σοσιαλιστικού κράτους, υποτιμήσανε την ισχύ της χώρας μας, ξεκίνησαν από την προϋπόθεση της διεθνούς απομόνωσης της Σοβιετικής Ένωσης, από το ότι θα κατορθώσουν να οργανώσουν στυροφορία ενάντια στην Ε. Σ. Σ. Δ.

Με βάση την ολόπλευρη ανάλυση του συσχετισμού των δυνάμεων άποκμασε στη Γερμανία και στην Ε. Σ. Σ. Δ. ο σ. Στάλιν προείδε από την αρχή του πολέμου ότι ο Σοβιετογερμανικός πόλεμος θάγε μακρόχρονος, μεγάλης διάρκειας.

Για την επίθεση ενάντια στην Ε. Σ. Σ. Δ. ή φασιστική Γερμανία προετοίμασε πλήρως την πολεμική μηχανή της: έπιστράτευσε τη βιομηχανία, τόσο τη δική της όσο και των κατεχομένων χωρών, έπιστράτευσε τις βασικές της ανθρώπινες έφευδεις. Η Σοβιετική Ένωση όμως, μόλις από την έναρξη του πολέμου καταπιάστηκε με την ανάπτυξη των τεραστίων δυνάμεων και των έφευδών της. Ο σ. Στάλιν έ-

ξέταξε το συσχετισμό των δυνάμεων των έμπολέμων, όχι σαν κάτι το αμετάβλητο, όχι στη στατικότητα, αλλά στην εξέλιξη. Καθόρισε τη βασική και αποφασιστική τάση του σοβιετογερμανικού πολέμου: Οι δυνάμεις της Γερμανίας στη πορεία του πολέμου θα εξαντληθούν, θα αδυνατήσουν, ενώ οι δικές μας δυνάμεις θα αναπτύσσονται και θα δυναμώνουν αδιάκοπα. «Οι δυνάμεις μας έλεγε είναι αναρριχώματες. Ο έπιστράτευτος έχθρος γρήγορα θα πεισθεί γι' αυτό».

Εφαρμόζοντας το διαλεκτικό όλοισμό, ο σ. Στάλιν έδειξε με έξαιρετική βαθύτητα τη σημασία και προείπε τις συνέπειες της όδους επίθεσης της χιτλερικής Γερμανίας ενάντια στην Ε. Σ. Σ. Δ. Υπόδειξε ότι οι πολεμικές επιτυχίες της Γερμανίας, που οφείλονταν στην αφρηδιαστική επίθεση της, είναι προσωρινές και δεν μπορούν να κρίνουν τις τύχες του πολέμου. Γι' αυτό από πολιτική άποψη η Γερμανία βρέθηκε ζημιωμένη, έπειδη εσκαπέστηκε στα μάτια όλου του κόσμου, σαν αματωμένος έπιτορμέας.

Η επίθεση ενάντια στην Ε. Σ. Σ. Δ. έπρεπε άναπόφευκτα να προκαλέσει και προκάλεσε ανακατάταξη των δυνάμεων στο διεθνές πεδίο, τεραστίες μεταβολές στη συνείδηση των φιλελεύθερων λαών, προκάλεσε αλλαγές και στο χαρακτήρα του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου. Ο σ. Στάλιν προείδε από τότε κιόλας το σχηματισμό του αντιγερμανικού συνασπισμού και του ένιαιου μετώπου των λαών ενάντια στη Γερμανία.

Η Σοβιετική Ένωση, που διεξήγαγε με συνέπεια τη πάλη ενάντια στο φασισμό και σε κάθε αντίδραση, από πολύ καιρό πριν ακόμα άρχισοι ο πόλεμος για την πατρίδα, είχε αναγνωρίσει από τους πρωτόπορους ανθρώπους όλου του κόσμου, σαν στήριγμα της ειρήνης και της δημοκρατίας. Η επίθεση της χιτλερικής Γερμανίας ενάντια στη Σοβιετική Ένωση έσήμανε τη πάλη της μαύρης αντίδρασης και του σκότους ενάντια στο πιο δημοκρατικό κράτος, ενάντια στο πιο πρωτόπορο κοινωνικό καθεστώς. Αυτό δημιουργούσε θανάσιμο κίνδυνο, όχι μόνο για την Ε. Σ. Σ. Δ. μα και για όλες τις δημοκρατικές χώρες. Ο πόλεμος της Σοβιετικής Ένωσης ενάντια στη Γερμανία έπρεπε να προκαλέσει αναπόφευκτα τη

συμπάθεια και την υποστήριξη όλης της προοδευτικής ανθρωπότητας. "Εγινε ο κοινός αγώνας των φιλελευθέρων λαών για την ελευθερία και την ανεξαρτησία των χωρών τους. Πήρε δίκαιο, απελευθερωτικό χαρακτήρα, όχι μόνο για τους λαούς των κατεχομένων χωρών, αλλά και για την Αγγλία.

Από την έναρξη του πολέμου για την πατρίδα ο σ. Στάλιν εξέηγε όλη την ιδιομορφία του και το χαρακτήρα του. Δεν είναι συνηθισμένος πόλεμος μόνο μεταξύ δύο στρατών. «Αποτελεί σύγχρονα μεγάλο πόλεμο όλου του Σοβιετικού λαού ενάντια στα γερμανοφασιστικά στρατεύματα». "Ο πόλεμος για τη πατρίδα του Σοβιετικού λαού ενάντια στη φασιστική Γερμανία θα μπει στην ιστορία σαν ο μεγαλύτερος από τους πολέμους, όχι μόνο για την έκτασή του, αλλά και για την εξαιρετική ιστορική του σημασία: στο Σοβιετο-Γερμανικό μέτωπο κρίνονται οι τύχες της ανθρωπότητας. "Ο σ. Στάλιν από τότε ακόμα διατύπωνε σαφώς τους ευγενικούς και ύψηλους σκοπούς αυτού του απελευθερωτικού πολέμου του σοβιετικού λαού και των άλλων φιλελευθέρων λαών. "Η δόξα του μελέτη της διεθνούς κατάστασης και βαθιά κατανόηση των νόμων της εξέλιξης της σύγχρονης κοινωνίας και της πορείας του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου, δώσανε στο σ. Στάλιν τη δυνατότητα να προβλέπει με ακρίβεια εξαιρετική τη συνένωση όλων των δημοκρατικών χωρών στον πόλεμο ενάντια στη χιτλερική Γερμανία. "Η ζωή επιβεβαίωσε γρήγορα αυτή τη πρόβλεψη: χάρη στη σοφή σταλινική εξωτερική πολιτική εξασφαλίστηκε η δημιουργία της μαχητικής συμμαχίας της Ε. Σ. Σ. Δ. με την Αγγλία και τις "Ενωμένες Πολιτείες. «Σκοπός αυτού του παλλαϊκού πολέμου για την πατρίδα, ενάντια στους γερμανοφασιστές κατακτητές—έλεγε—είναι όχι μόνο η εκμνηστική του κινδύνου, που κρέμεται πάνω από τη χώρα μας, μα και η βοήθεια σ' όλους τους λαούς της Εύρωπης, που στενάζουν κάτω από το ζυγό του γερμανικού φασισμού. Σ' αυτόν τον απελευθερωτικό πόλεμο δεν θα είμαστε μόνοι. Σ' αυτό το μεγάλο πόλεμο θα έχουμε πιστούς συμμάχους στο πρόσωπο των λαών της Εύρωπης και "Αμερικής. ... Αυτό θάβναι το έναίο μέτωπο των λαών, που αγωνίζονται για την ελευθερία ενάντια στην υποδούλωση και την απειλή της υποδούλωσης από τις φασιστικές στρατιές του Χίτλερ».

Αυτή η πρόβλεψη του σ. Στάλιν, που έγινε στις αρχές του πολέμου για την πατρίδα, επιβεβαιώθηκε περιλάμπρα από τη ζωή.

"Η σταλινική μεγαλοφυΐα προείδε επιστημονικά και φώτισε όλο το δρόμο του πολέμου για την πατρίδα σ' όλες του τις φάσεις.

Στις εξαιρετικά φοβερές για την πατρίδα μας μέρες του Νοεμβρίου 1941, όταν οι Γερμανοί κατέλαβαν το Τίχβιν και απέκοψαν πέρα για πέρα το Λένινγκραντ από τη στεριά, όταν κατάλασαν σε λίγο το Ροστόφ και φθάσανε πολύ κοντά στα πρόθυρα της Μόσχας, οι χιτλερικοί νόμιζαν ότι βρίσκονται στις παραμονές της ολοκληρωτικής νίκης πάνω στη Σοβιετική "Ενωση. Είχανε τόσο βέβαιοι για τη γρήγορη νίκη τους, ώστε είχαν κι' άλλες έτοιμες σχέδια για τις παρελάσεις και τα συμπόσια στη Μόσχα και το Λένινγκραντ. "Η εξωτερική πορεία των πολεμικών γεγονότων φαινόταν ότι επιβεβαιώνει τις ελπίδες των Γερμανών κατακτητών. "Ο στρατός τους συνέχιζε αν και άργα να επιτίθεται. Ούτε η γερμανική στρατιωτική διοίκηση, ούτε πολλοί ξένοι παρατηρητές βλέπανε τις βαθιές μεταβολές στο σύστημα των δυνάμεων στο Σοβιετογερμανικό μέτωπο. Κανένας απ' αυτούς δεν περίμενε, ότι ο Κόκκινος στρατός, ύστερα από πολύμηνες σκληρές αγωνιστικές μάχες μπορούσε να περάσει στην επίθεση και να προεξέχει σοβαρή ήττα στους Γερμανούς.

Αυτό το είδε μόνο ο σ. Στάλιν. Πίσω από τα εξωτερικά γεγονότα του πολέμου είδε τις βαθιές μεταβολές στο σύστημα των δυνάμεων των εμπόλεμων, προείδε τη μεταβολή της πορείας του πολέμου προς όφελός μας. "Ο χιτλερικός στρατός κατακτούσε την εποχή αυτή σημαντικό τμήμα από τα έδαφη μας, σημείωνε σημαντικές επιτυχίες. Μά ύπστην τέρρα-στας και ανεπαρκώς άπώλειες σε έμφυχη δύναμη και τεχνική, έχασε τις καλύτερες εμπειροπόλεμες μεραρχίες του, οι δυνάμεις του τσακίστηκαν. Παράλληλα ο Κόκκινος στρατός, παρά τις αποτυχίες, ανασπύσσονται, δυνάμειν και άτασάουνται μέσα στις σκληρές αγωνιστικές μάχες. «"Ο έθνος δεν είναι τόσο δυνατός όπως τον φαντάζονται μερικοί φοβιστά-σθδες διανοουμενίσκοι. Δεν είναι τόσο φοβερός ο διδάσκαλος όπως τον παριστάνουν. Ποιος μπορεί ν' άρνηθεί ότι ο Κόκκινος στρατός μας έτρεφε πολλές φορές σε πανικόβλητη φυγή τα παινεμένα γερμανικά

στρατεύματα; "Αν κρίνουμε, όχι από τις καυχησιώ-ρικές δηλώσεις των Γερμανών προπαγανδιστών, αλλά από την πραγματική κατάσταση της Γερμανίας, δεν είναι δύσκολο να καταλάβουμε, ότι οι γερμανοφασιστές κατακτητές βρίσκονται μπροστά στην καταστροφή» (Στάλιν).

Καθορίζοντας την στάθμια των μετόπισθεν της Γερμανίας, την ανάπτυξη των δυνάμεων του Κόκκινου στρατού και τη δημιουργία του αντιχιτλερικού συσπασμού, ο σ. Στάλιν γράζει το συμπέρασμα: «"Η καταστροφή των Γερμανών Ιμπεριαλιστών και του στρατού τους είναι αναπόφευκτη». «Αναφέρουν το Ναπολέοντα, διαβεβαιώνοντας, ότι ο Χίτλερ δρ άπως ο Ναπολέων και ότι μοιάζει σε όλα με το Ναπολέοντα. Μά πρώτα-πρώτα δεν άπρεπε να ξεχνάμε την τύχη του Ναπολέοντα. Και δεύτερο, ο Χίτλερ μοιάζει τόσο με το Ναπολέοντα, όσο το γατάκι με το λιοντάρι».

Με πόση καταπληκτική ορθότητα επιβεβαιώθηκαν αυτές οι προβλέψεις του σ. Στάλιν.

Αυτό ήταν πραγματική επιστημονική προφητεία, πρόγνωση όλης της πορείας και του τελικού αποτελέσματος του πολέμου. Αυτό ελπώθηκε, όταν ο γερμανικός στρατός βρισκόταν στον κολοφώνα των επι-τυχών.

Αργότερα οι χιτλερικοί άναγκάστηκαν ν' αναγνωρίσουν, ότι το χειμώνα του 1941-42 ο στρατός τους βρέθηκε στο χείλος της καταστροφής. Τη Γερμανία την έσωσε τότε η έλλειψη εναντίον της του δεύτερου μετώπου στη Δύση.

Το φθινόπωρο του 1942 ο κίνδυνος για τη χώρα μας μεγάλωσε ακόμα περισσότερο σε σύγκριση με το φθινόπωρο του 1941. "Η έλλειψη του δεύτερου μετώπου στην Εύρωπη έδωσε τη δυνατότητα στο γερμανικό στρατό να συγκεντρώσει στη θερμή έκστρατεια του 1942 τις κύριες δυνάμεις του σ' ένα στενό μέτωπο και να σημειώσει σημαντικές τακτικές επιτυχίες. "Ο έθνος όρμησε στο Στάλινγκραντ, εσχώρησε στους πρόποδες του Καυκάσου. Οι χιτλερικοί μένυσαν από τις επιτυχίες τους, την ήττα τους το χειμώνα του 1941-42 τη θεωρούσαν τυχαίο λάθος, που μπόρεσαν να το διορθώσουν και τώρα διασφάλιζαν πάλι με αυτοπεποίθηση, τη γρήγορη και ολοκληρωτική νίκη πάνω στην Ε. Σ. Σ. Δ. Αυτές τις στιγμές ο Γκαίμπελς δήλωσε σε συνουσία του με Τούρκους δημοσιογράφους: «"Εγώ, που όταν μιλώ, πάντα κυ-γίζω τα λόγια μου, μπορώ να σας πω με πεποίθη-ση ότι μέχρι το χειμώνα ο Ρωσικός στρατός δεν θα αποτελεί κίνδυνο πιά για τη Γερμανία. Και λέγοντας αυτό είμαι βέβαιος, όπως πάντα, ότι τα γεγονότα δεν θα με διαψεύσουν. Σας παρακαλώ να το θυμηθείτε αυτό σε μερικούς μήνες».

Τα γεγονότα που έακολοθήσαν ήταν μία συντριπτική διάψευση των δηλώσεων αυτού του τυποτένιου καυχησιάρη, που αυτοανακηρύχθηκε προφήτης.

"Αν και ο γερμανικός στρατός μπόρεσε να συνέλ-θει από τις χερμερινές νίκες και να καταλάβει νέα έδαφη της χώρας μας, οι δυνάμεις του όμως εξαπλώνονταν ακόμα περισσότερο, οι ανθρωπίνες έ-φεδρες της Γερμανίας άδυνατίαν σε σημαντικό βαθμό. Παράλληλα η Σοβιετική "Ενωση μπόρεσε ν' αναπτύξει τις δυνάμεις της και να προετοιμάσει σημαντικές έφεδρες. "Ο πραγματικός συσχετισμός των δυνάμεων στο Σοβιετο-Γερμανικό μέτωπο δεν ήταν καθόλου ευνοϊκός για τη Γερμανία. "Ο πόλεμος πλησίαζε σε βαθιά και ριζική στροφή. Αυτό δεν μπορούσαν να το δουν και να το καταλάβουν οι άρχηγοι του χιτλερικού κράτους και της γερμανικής στρατιωτικής διοίκησης, δεν μπορούσαν να το αντιληφθούν ούτε οι ξένοι παρατηρητές. Κανένας απ' αυτούς δεν σκέφτηκε ότι, ο γερμανικός στρατός βρί-σκει στα πρόθυρα μιάς πρωτόφαντης ήττας, ότι άρχίζει, η δύση του.

Αυτές τις στιγμές ο σ. Στάλιν προανήγγειλε την έπερχόμενη και γρήγορη μεταβολή στην πορεία του πολέμου. Στη διαταγή του της 7 Νοεμβρίου 1942 έλεπε προφητικά: «... Οι δυνάμεις του έθνους έχουν κιάλας φθαρεί και βρίσκονται στο τέρας τους». "Ο έθνος δοκίμασε κιάλας μιά φορά τη δύναμη του Κόκκινου στρατού στο Ροστόφ, στη Μόσχα, στο Τίχβιν, δεν είναι μακριά η μέρα που ο έθνος θα γνωρίσει καινούργια κτυπήματα του Κόκκινου στρατού. Θά γίνει και στη γειτονία μας πανηγύρι». Και πραγματικά, ύστερα από μερικές μέρες άρχισε η καταστροφή του γερμανικού στρατού στο Στάλινγκραντ. Την άκολούθησε άολόκληρη άλυσίδα από ήττες και η τελειωτική συντριβή της Γερμανίας.

"Η επιστημονική πρόβλεψη για τη πορεία και την έκβαση του πολέμου για τη πατρίδα που έκανε ο σ. Στάλιν, ήταν αποτέλεσμα της εφαρμογής της μαρ-ξιστικής θεωρίας στο σύγχρονο πόλεμο.

Με βάση την πείρα των πολέμων του παρελθόντος και την άνάλυση της πορείας του πολέμου για την πατρίδα ο Στάλιν ανακάλυψε τη βασική νομοτέ-λεια του σύγχρονου πολέμου, καθόρισε τους αποφαι-σιστικούς του παράγοντες. "Υπόδειξε πέντε παράγον-τες, που δρουν άδιάκοπα και αποφασίζουν τις τύχες του πολέμου και δίνουν την αντικειμενική εικόνα του πραγματικού συσχετισμού των δυνάμεων των εμπό-λεμων: η σταθερότητα των μετόπισθεν, το ήθικόν του στρατού, ο αριθμός και η ποιότητα των μεραρ-χιών, ο έξοπλισμός του στρατού, οι οργανωτικές ικανότητες των ήγετικών στελεχών του στρατού.

"Η μελέτη και η συγκεκριμένη άνάλυση αυτών των παραγόντων στο σύνολό τους, δίνουν την άλο-κληρωμένη εικόνα των άλλικών και ήθικών συνθηκών, που καθορίζουν την πορεία και την έκβαση του σύγχρονου πολέμου. "Η έπεξεργασία από μέρος του σ. Στάλιν του ζητήματος των παραγόντων που δρουν άδιάκοπα κατά τον πόλεμο, αποτελεί έφαρμογή των βασικών άρχών του ιστορικού όλισμού στους πόλε-μους της εποχής μας.

Αυτή η έπεξεργασία έχει τεράστια σημασία για την όρθη κατανόηση του σύγχρονου πολέμου και την πλεονεκτική όργάνωσή της νίκης. "Η διδασκαλία για τους παράγοντες που δρουν άδιάκοπα στον πόλεμο δίνει το επιστημονικό κριτήριο για την κατανόηση του συσχετισμού των δυνάμεων και για τις δυνατότη-τες κάθε εμπόλεμου. Αυτή δίνει μία βαθιά επιστη-μονική μέθοδο για τη μελέτη της πορείας του πολέ-μου σε κάθε φάση και για τον καθορισμό των προ-πτικών του.

"Από όλους τους παράγοντες που δρουν στον πό-λεμο, πρέπει, να σημειώσουμε τη σημασία που έχουν η σταθερότητα των μετόπισθεν και το ήθικόν του στρατού. Σ' αυτούς άκριβώς τους δύο παράγοντες είχε η Σοβιετική "Ενωση την όπεροχή άπέναντι στη φασιστική Γερμανία από την άρχή του πολέμου. Πα-ράλληλα η Γερμανία στις άρχές του πολέμου είχε την όπεροχή άπέναντι στη Σοβιετική "Ενωση σε πο-σότητα έπιτρατευμένων μεραρχιών, σε ποσότητα ά-πό τα σοβαρά είδη έξοπλισμού τάνκς, άεροπλάνα, άλμουρ, άυτόματα (κλπ.), ο γερμανικός στρατός και τα στελέχη του είχαν στα μέσα του 1941 σημαντι-κή πείρα διεξαγωγής του σύγχρονου πολέμου.

"Η σοβιετική "Ενωση κατόρθωσε σε πολύ σύν-τομο διάστημα να έκμηδενίσει τα πλεονεκτήματα του γερμανικού στρατού και ν' άποχτήσει την όπεροχή σ' όλους τους βασικούς παράγοντες, που αποφαι-ζουν την έκβαση του πολέμου.

Στον πόλεμο ενάντια στην Ε. Σ. Σ. Δ. οι χιτλε-ρικοί βασίστηκαν στην άστάθεια των σοβιετικών με-τόπισθεν. "Ελπίζανε, ότι σαν αποτέλεσμα των πρώ-των επιτυχιών του γερμανικού στρατού, που όφει-λουνταν στην αληνδιαστική έπίθεση, θα έεσπουσε η σύγκρουση μεταξύ έργατών και άγροτών, άρχισαν οι φαγωμάρες μεταξύ των λαών της Σοβιετικής "Ενωσης, πράμα που έπρεπε να άδηνήσει στο διαμε-λισμό της χώρας μας. Μά έδώ βασικά έπесαν έξω στους όπολογισμούς τους οι Γερμανοί φασίστες στον πόλεμο ενάντια στην Ε. Σ. Σ. Δ. "Αργότερα πολλές φορές άναγκάστηκαν ν' άναγνωρίσουν οι ίδιοι τα λάθη τους στην έκτίμηση των δυνάμεων και την ίσχυ της Σοβιετικής "Ενωσης.

"Η νίκη του σοσιαλισμού στη χώρα μας έδωσε τε-ράστια πλεονεκτήματα στο σοσιαλιστικό κράτος ά-πέναντι στα καπιταλιστικά κράτη. "Η ήθικοπολιτική ένότητα του Σοβιετικού λαού και η φίλα άνάμεσα στους λαούς που δυνάμειν στη χώρα μας μετατρέ-πηκε στην τεράστια και αποφασιστική δύναμη του πολέμου για την πατρίδα. «"Ο σοσιαλιστικό καθε-στώς, λέει ο σ. Στάλιν που γεννήθηκε από την "Οχτώριανή επανάσταση, έδωσε στο λαό μας και στο στρατό μας μεγάλη και άκατάβλητη δύναμη». "Ο πόλεμος άπεκάλυψε σ' όλη την έκταση τη δύναμη του σοβιετικού πατριωτισμού, τη δύναμη των σο-βιετικών ανθρώπων που έχουν νέα πνευματικά χαρί-σματα.

Γι' αυτό άκριβώς οι επιτυχίες του Κόκκινου στρα-τού, κι' ο κίνδυνος που έφάνιστηκε στις άρχές του πολέμου άρχι μόνο δεν άδυνατίσαν, μά αντίθετα, δυνάμειν ακόμα πιο πολύ τόσο τη συμμαχία των έργατών και άγροτών, όσο και τη φίλα των λαών της Ε. Σ. Σ. Δ.» (Στάλιν). Μόνο στη σοσιαλιστι-κή χώρα έίτανε δυνατή η ένότητα του μαχητικού στρατοπέδου, η πλήρης ένότητα μετώπου και με-τόπισθεν. Μόνο στη Σοβιετική χώρα έγινε δυνατή

η παλλαϊκή βοήθεια στο μέτωπο. Μόνο οι άνθρωποι του νέου καθεστώτος μπορούσαν να δημιουργήσουν στο μέτωπο και τα μετόπισθεν τέτοια πρωτοφανή κατορθώματα. ... "Η Σοβιετική "Εξουσία—τονίζει ο σ. Στάλιν—μετάτρεψε τη χώρα μας μέσα σ' ένα σύντομο ιστορικά διάστημα σε άκλόνητο όροσίο. "Ο Κόκκινος στρατός έχει τα πιο σταθερά και σίγουρα μετόπισθεν απ' όλους τους στρατούς του κόσμου».

Κανένα άστικό κράτος δεν θα άντεχε σε μιά τέ-τοια σκληρή δοκιμασία, όπως αυτή που έλαχε στο Σοβιετικό κράτος στην άρχή του πολέμου για την πατρίδα. Σταθήκαμε με τιμή σ' όλες τις δοκιμασίες κι' όχι μόνο δεν άδυνατίσαμε, μά στην πορεία του πολέμου έγιναμε ακόμα πιο γεροί και ίσχυροί.

Το σοσιαλιστικό σύστημα οικονομίας και η σχεδια-σμένη καθόδηγηση όλης της κοινωνικής ζωής της Σο-βιετικής "Ενωσης, δώσανε τη δυνατότητα στο κράτος μας να χρησιμοποιήσει πληρέστερα και σκοπιώτε-ρα όλες τις πηγές της χώρας μας, όλες τις δυνά-μεις του λαού στην όπθεση της διεξαγωγής του πολέμου.

Στον πόλεμο για τη πατρίδα ο Κόκκινος στρα-τός είχε άπροσμέρη ήθική όπεροχή άπέναντι στο γερμανικό στρατό. Οι χιτλερικοί διαπαιδαγωγόσαν συνειδητά το στρατό τους με το πνεύμα της άρπα-γής και της άπολείας, έλπίζοντας ότι μ' αυτό θα προκαλούσαν το φόβο στους λαούς των κατεχομέ-νων χωρών. Την ήθική διαφορά του στρατού τους, την άπογαλίνωση και τις άθεαίες τους οι γεομά-νοι φασίστες τη βλέπανε σαν το σοβαρότερο πα-ράγοντα της νίκης τους.

"Ο σ. Στάλιν στην έκθεσή του στις 6 Νοεμβρίου 1941 έλεπε: «... "Η ήθική σύνθεση του στρατού μας είναι άνώτερη από τη γερμανική, γιατί όπερασίζει την πατρίδα του από τους έξενους άρπαγες και πι-στεύει στο δίκαιο της όπόθεσής του, ενώ ο γερμανι-κός στρατός κάνει άρπαχτικό πόλεμο και άπολείει ξένη χώρα, μη έχοντας τη δυνατότητα να πιστέ-ψει, ούτε και για ένα λεπτό, στο δίκιο του συχαμε-ρού του έργου. Δεν μπορεί να υπάρξει άμφιβολία, ότι η ιδέα της όπεράσπισης της πατρίδας τους, που στο όνομά της πολεμούν οι άνθρωποι μας, πρέπει να γεννήσει και γεννά πραγματικά, στο στρατό μας ήρωες, που άτασάουν τον Κόκκινο στρατό, ενώ η ιδέα της άρπαγής και της καταλήστευής ξένης χώ-ρας, που γι' αυτήν άκριβώς πολεμού οι Γερμανοί, πρέπει να γεννήσει και γεννά πραγματικά στο γερ-μανικό στρατό έπαγγελματίες άποτές, που στέ-ρουνται κάθε ήθικο έρεισμα και διαφθείρουν το γερμανικό στρατό».

"Η ήθική κατάπτωση του γερμανικού στρατού, οι θηριωδίες του, που στον πόλεμο δώσανε έτελώς άν-τίθετα αποτελέσματα, από κείνα που περιέμεναν οι χιτλερικοί, αποτέλεσαν μιά από τις βασικές αίτιες της ήττας της Γερμανίας. Κι' αυτό το γεγονός το προείδε ο σ. Στάλιν από το φθινόπωρο κιάλας του 1941.

Στη γιγάντια, κοσμοϊστορική πείρα του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου, άποδείχτηκε περίτρανα ακόμα μιά φορά η παντοδυναμία της θεωρίας μας, η δύ-ναμη της επιστημονικής της πρόβλεψης.

Σήμερα όλος ο κόσμος άναγνωρίζει, ότι η Σο-βιετική "Ενωση έπαιξε αποφασιστικό ρόλο στην συν-τριβή της Γερμανίας, ότι ο Σοβιετικός λαός με την ήρωική του πάλη έσωσε την ανθρωπότητα από τη χιτλερική δουλεία και άπολεία. Αυτό το κοσμοϊστο-ρικό κατορθώμα του λαού μας συνδέεται άχώριστα με το σοβιετικό σοσιαλιστικό καθεστώς, με την ήγε-τική και καθοδηγητική δύναμη της χώρας μας από το μπολσεβίκικο Κόμμα.

"Η σταλινική στρατηγική, η σταλινική ήγεια του στρατού και της χώρας μας, η σταλινική διπλω-ματία και η σταλινική πρόβλεψη παίζουν εξαιρετικό ρόλο στην πορεία του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου. Τα χιτλερικά σχέδια του πολέμου ενάντια στην Ε. Σ. Σ. Δ. άναποδογυρίστηκαν όχι μόνο για την έ-σωτερική τους άρπαχτική φύση, όχι μόνο γιατί δεν στέκουνταν σε επιστημονικό έδαφος, μά και γιατί τους άντιπαράτάχτηκαν τα στρατιωτικό-πολιτικά σχέ-δια του πιο μεγάλου στρατάρχη και πολιτικού ήγέτη της εποχής μας.

Ξαίρουμε, ότι την αποφασιστική δύναμη στην εξέ-λιξη της κοινωνίας την άποτελούν οι μάζες, ο λαός. Μά οι έξχωριστές προσωπικότητες άποτελούν τους έκφραστές των συμφερόντων και της θέλησης των μαζών, όρισμέναν τάσεων και κομμάτων. Οι μεγάλοι πολιτικοί άνδρες και στρατηλάτες μπορούν κάτω από καθορισμένες συνθήκες να παίξουν τεράστιο ρόλο στην ανάπτυξη της κοινωνίας στις ιστορικές τύχες του λαού. "Ο "Ενγκελς έγραφε, ότι οι μεγαλοφυΐες

«Πρέπει γερὰ πάντα νὰ θυμάστε, διδάσκει ὁ Νίτσε, πὺς ὅλο αὐτὸ τὸ τεράστιο ἔργο, ὅλος αὐτὸς ὁ ἰδρώτης, ἡ σκὴν καὶ ὁ ἐργατικός θόρυβος τοῦ πολιτισμοῦ σηκώθηκε γι' αὐτούς, πού θά νοιώσουν νὰ τὰ ἐπωφεληθοῦν διχῶς νὰ παίρνουν μέρος στὴν ἰδία τὴ δουλειά, πὺς πρέπει νὰ ὑπάρχουν οἱ περριτοί, πὺς συντηροῦνται γιὰ λογαριασμὸ τοῦ γενικοῦ περισσεύματος τῆς ἐργασίας, καὶ πὺς αὐτοὶ οἱ περριτοὶ ἀνθρώποι ἀντιπροσωπεύουν τὴν ἔννοια καὶ τὴν ἀπολογία ὅλης τῆς φασαριάς. (Μεταβατικά ἔργα τῆς περιόδου τῆς «Χαρομένης ἐπιστήμης» 1881/82, σ. 439). Σὲ ἄλλο μέρος τοῦ βιβλίου «Πέραν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ» λέει: «Ἡ ζωὴ στὴν οὐσίᾳ τῆς εἶναι σφετερισμός, προσηνητής κακοῦ, βία ἐνάντια στὸν ξένο, στὸν πῶ ἀδύνατο, καταπίεση, σκληρότητα, ἐπιβολὴ τῶν ἰδίων τῶν πῶ μορφῶν, ἐνσάρκωση, καὶ στὴν καλύπτει, στὴν πῶ ἀπαλὴ περιποίηση, — ἐκμετάλληση. (σ. 259).

Ἐδῶ πῶ εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐξακολουθήσει κανεὶς νὰ ἀμφιβάλλει: Πρόκειται γιὰ σφετερισμό, ὅχι ἀλληγορικό, ἀλλὰ γιὰ τὸν πῶ πραγματικό, γιὰ ἐκμετάλληση, ὅχι μόνο πνευματική, μὰ πρῶτα ἀπ' ὅλα ὅλη.

Σ' ἄλλή τὴ διάρκεια τῆς ἱστορίας, κατὰ τὴ γνώμη τοῦ Νίτσε, ἐπαναλαμβάνονται δύο τύποι ἡθικῆς: ἡ ἡθικὴ τῶν κυρίων καὶ ἡ ἡθικὴ τῶν σκλάβων. Μονάχα ὁ πρῶτος ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δύο τύπους εἶναι εὐγενής, δίνει πληρότητα καὶ ὅχου, εἶναι γευστικὴ θέληση δύναμης, καὶ ἐπομένως καὶ θέληση ζωῆς. Ἡ βασική ἀρχὴ τῆς ἡθικῆς τῶν κυρίων συνίσταται στὸ ὅτι ὁ ἀνθρώπος ἔχει ὑποχρεώσεις μόνο ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ πρὸς αὐτόν, ὅσο δὲ ἀφορᾷ τὴς ὑπάρξεις κατὰ τῆς σειράς ἀπ' αὐτόν, εἶτε ὅτι διηγοῖται ξένο πρὸς αὐτόν, μὴ εἶναι νὰ φέρει ἀνάλογα μὲ τὴν κρίση τοῦ (τὸ ἴδιο σ. 260). Ὁ Νίτσε υποστηρίζει πέρα πέρα αὐτὴ τὴν ἡθικὴ, σ' αὐτὴν, καθὼς νομίζει ἀνήκει τὸ μέλλον. Ἡ δὲ ἡθικὴ τῶν σκλάβων, ποτισμένη μὲ συμπόνοια γιὰ τοὺς καταπιεζόμενους καὶ καταδυναστευόμενους, παρακινώντας τὴς μάζες στὴν ἐξέγερση, προκαλεῖ στὸ φιλόσοφο τὴν πῶ ὀρθόκατη ἀποδοκιμασία, γελιοποίηση καὶ... θρῆσις.

Ὁ λαὸς γιὰ τὸ Νίτσε εἶναι «ἀμέτρητα τομάρια ἀνθρώπων», «συρφετός», «ὄχλος», «κοπάδι», «ἄλλο τὴς ἀγέλης», προικισμένος μόνο μὲ «ἐνστικτώδη νομαδικὰ», «τραγικά», «εὐκλαδοὶ μὲ βρώμικα χέρια». Ὁ Νίτσε καταλαβαίνει πὺς γι' αὐτὸ τὸ ζωολογικὸ μῖσος στὴ λαϊκὴ μάζα, πὺς γι' αὐτὴς τὴς πραγματικὰ βρώμικες λέξεις θάγει νὰ δώσει λόγο καὶ γι' αὐτὸ ἀπαντᾷ: «Ἢ νὰ γίνεαι: Δὲ μπορούμε νὰ κάνουμε ἄλλοιως: σ' αὐτὸ βρίσκεται ἡ νέα μας ἀποψη» (τὸ ἴδιο σ. 202). Ὁ Νίτσε μιλά γιὰ τὸ λαὸ μὲ μῖσος καὶ ὑπεροπτικότητα, μὲ ἀπάθεια καὶ ἀηδία. Δὲν μπορεῖ νὰ κάτσει στὸ ἴδιο τραπέζι μὲ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ, αὐτὸ τοῦ προξενεῖ ἐπικίνδυνον δυσπεψία καὶ... ἀνάγκη πᾶν στὴ χώνεψη. («Πέραν τοῦ...» σ. 282). «Δὲ θέλω, — ἀναγγέλλει ὁ Ζαρατούστρας νὰ ζῶ καὶ νὰ εἶμαι ἐκεῖ, πὺς ὁ καθένας φτύνει καὶ φτύνεται: αὐτὸ εἶναι τὸ γούστο μου, — θὰ προτιμῶς νὰ ζῶ ἀνάμεσα σὲ κλέφτες καὶ ἐπιρροῦς. «Κανένας δὲν κοιδοῦ τὸ χρυσάφι στὸ στόμα τοῦ». Τὸ κλεμμένο χρυσάφι δὲν εἶναι μωροῦδι. Αὐτὸ δὲ θύγει τὴ συνείδηση δὲν ἐρεθίζει τὴς αἰσθήσεις τοῦ ἐξεζητημένου αἰσθητικοῦ. Ἐνῶ ὁ λαός, — ἐκεῖ πὺς ὁ ὄχλος πίνει καὶ τρώει, λέει ὁ Νίτσε, — ἀκόμα καὶ κεῖ πὺς προσεύχεται, — καὶ κεῖ συνήθος, βρώμας. Ὅτι δὴποτε καὶ ἀν ἀγγίσει τοῦ λαοῦ τὸ χέρι, ὅλα τοῦ φαίνονται πὺς μολύνθηκαν: «Τὰ βιβλία πὺς ὁ καθένας διαβάει, εἶναι πάντα βιβλία πὺς μυρίζουν ἀσχημα: κολάζει πᾶν τοὺς τὸ χνῶ τοῦ κοσμάκη». («Πέραν τοῦ...» σ. 30).

Ὁ Νίτσε αἰσθάνεται ἀσφαρῆ γιὰ τὴν ὑποχρεωμένη νὰ ζεῖ μέσα σὲ μιὰ «πληθεῖα ἐποχῆς», τὸν ἐρεθίζουν καὶ οἱ παραμικρότερες δημοκρατικὲς ἐκδηλώσεις. Λυώνει «κάτω ἀπ' τὸ βαρὺ μας, σκοτεινισμένο οὐρανὸ τῆς κυριαρχίας τοῦ ὄχλου πὺς ἀνατέλλει, κάτω ἀπ' τὸν οὐρανὸ πὺς γίνονται ἀδιαπέραστα καὶ μολυβένια» (τὸ ἴδιο σ. 287). Ἡ μισανθρωπία ἀνάγεται σὲ λατρεία. Τὸ μῖσος παράγει τὸ λογικὸ τοῦ αἰσθητικοῦ. Τὸν πιάνουν ὑστερισμοί, ὅχι λιγότεροι ἀπὸ τὸ Χίτλερ καὶ τσιρίζει ἀπὸ κακία, Ἀσφυκτὰ καὶ δὲ βλέπει, ὁ Νίτσε, κάτω ἀπὸ τὸ μολυβένιο οὐρανὸ «τῆς ἐποχῆς τῆς πλῆμης». Πῶς νὰ φωτίσει κανεὶς τὸν οὐρανὸ μὲ τὴς ἀχνὲς τὸν ἥλιον, πὺς νὰ ἐκκαθαρίσει τοὺς ὀρίζοντες. Γι' αὐτὸ ὑπάρχει μόνο ἓνα μέσο: νὰ ἐπισκοπῇ τὸ λαὸ. Ὁ Νίτσε φοβάται ἐμὴ λάγνη καὶ κολήσουν οἱ ἀμαθεῖς μάζες ἀπὸ τὴ σύγχρονη ἐκπαίδευση...». Εἶναι πῶς δυσχερῆς γιὰ τὴν ἀποφάγια, πὺς δώσαν στὸν ἐργάτη. «Τοῦ ἔδωσαν, — λέει, — τὸ δικαίωμα νὰ

ὀργανώνεται, πολιτικὰ δικαίωμα, νὰ ψηφίζει: γιὰτὶ ἀπορεῖ τότε κανεὶς ἀν' ὁ ἐργάτης σήμερα αἰσθάνεται κιόλας τὴν ὑπαρξὴ του δυστυχισμένη. Ἄν θέλουν τὸ σκοπὸ, πρέπει νὰ θέλουν καὶ τὸ μέσο. Ἄν θέλουν νὰ ἔχουν σκλάβους, τότες εἶναι κοῦτὸ νὰ τοὺς μορφῶνουν σάν κυρίους». («Τὸ Λυκόφως τῶν Εἰδωλῶν» σ. 40). Πρέπει νὰ τεθεῖ τὸ ζήτημα ἐτοῖ, ἐπρεῖ νὰ διαμορφωθεῖ ἐδῶ, μιὰ τάξη ἐδικὴ ἀνθρώπων, ὑποταγμένων καὶ εὐχαριστημένων μὲ τὴν τύχη τοῦς, — τοῦ τύπου τῶν Κινέζων». Καὶ ὅς ἐξουσιάζουν ἀδιαίρετα αὐτοὺς τοὺς «κινέζους» οἱ «δυνατὲς φύσεις», — νὰ πότε θὰ περῶ κανεὶς ζωὴ καὶ κόττα! Ἄλλοι ὁ Νίτσε γράφει σύντομα καὶ ἐκφραστικά: «Γιὰ τὸν ἐργατικὸ πληθυσμὸ χρειάζονται καλοὶ οἰκοὶ ἀνοχῆς». («Χαρομένη τέχνη», σ. 398).

Δυὸ ἀντικαταστάτες τῆς ἐκπαίδευσης ἔχει ἐτοιμοὺς ὁ Νίτσε γιὰ τοὺς «Κινέζους»: οἰκοὺ ἀνοχῆς καὶ... ἐκκλησίες. Μάλιστα, ἐκκλησίες. Ἄν καὶ ὁ «ἀντίχριστος» τοῦ Νίτσε εἶναι κατ' ἀρχὴν ἐνάντια στὴ θρησκεία, μὰ τί εἶναι γιὰ τὸ Νίτσε ἡ ἀρχὴ, ὅταν πρόκειται γιὰ τὸ πῶ πολύτιμο πράγμα, γιὰ τὰ ἅγια τῶν ὁρίων, γιὰ τὰ προνόμια τῶν παρσίων; Ἐἰς τοὺς κοινούς ἀνθρώπους, γιὰ τὴν πλειονότητα, — ἐξηγεῖ, — γι' αὐτοὺς πὺς ὑπάρχουν γιὰ νὰ ὀμνητοῦν καὶ πὺς μόνο γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἔχουν ὁ δὲ καὶ ὁ μὲ αὐτὸ νὰ ὑπάρχουν, ἡ θρησκεία δίνει ἀνεκτίμητο αἰσθημα ἱκανοποίησης γιὰ τὴν κατάστασή τοῦς... τὸ αἰσθημα ὁπακοῦς... καὶ δικαιολογεῖ ὅλη τὴν περὶ τῆς ζωῆς, ὅλη τὴν ταπεινότητα, ὅλη τὴν μιμητικὴν γόνιμα τῆς ψυχῆς τοῦς. («Πέραν τοῦ...» σ. 61).

Ἐδῶ ὁ Νίτσε, ὁ προάγγελος καὶ ὁ πρόδρομος τοῦ φασισμού, παρουσιάζεται μὲ κυνικὴ εὐλακίαν δολοκτική — ἀνιδραστικὸ. Ἐκεῖν τὴν τακτικὴ ἀλήθεια πὺς οἱ χιτλερικοὶ ἀναγκάζονται νὰ τὴν κρῶνουν μὲ τὴ δημαγωγία (εἶχαν τὴν ἀνάγκη νὰ ὀμαζούν τὸν ἑαυτοὺς «ἐργατικὸ» κόμμα καὶ μάλιστα «σοσιαλιστικὸ»), — τὴν εἶπε ὁ Νίτσε μὲ πλῆρια εὐθύτητα.

Μὲ τὰ σκοτεινότερα χρώματα ζωγραφίζει τὸ μελλοντικὸ θρίαμβὸ τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ προσθέτει: «Αὐτὸ, βλέπεις, μπορεῖ νὰ γίνεαι. Ἀναμφίβολα μπορεῖ νὰ γίνεαι! Ὅποιος, ἔστω καὶ μιὰ φορὰ σκέφτηκε αὐτὴ τὴ δυνατότητα ὡς τὸ τέλος, αὐτὸς μόνο ἀισθάνθηκε ἀηδία, περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ γνώρισε ἴσως καὶ νέες ὑποχρεώσεις!» (τὸ ἴδιο, σ. 203). Ἄν παρακολουθήσετὶ τὸ Νίτσε καὶ ἐνδιαφερόμην νὰ μάθετε ποίους εἶναι αὐτοὶ οἱ καταστροφὲς πὺς φέρνει μαζὺ τοῦ ὁ σοσιαλισμοῦ, τότες ὁ φιλόσοφος μὲ μυστικὸταθὸ ψυθίρισμα θὰ σὰς ἐμπνεύσει: θὰ ἐξαλειφθοῦν οἱ ἔννοιες «κύριος» καὶ «ἐπὶ τῆς», ὁ σοσιαλισμὸς εἶναι «ἡ ἀντίδραση σὲ καθε ἰδιαιτέρη ἀξίωση, σὲ καθε ἰδιαιτέρη δικαίωμα καὶ προνόμιο» (τὸ ἴδιο σ. 202). Ἀπειλεῖται κατὰ τὸ ἀνεπίστα τρομερὸ, τὸ τερατώδες, τὸ φρικιαστικὸ: οἱ κύριοι θὰ πᾶν νὰ εἶναι κύριοι, θὰ χάσουν τοὺς δούλους τοῦς, θὰ ἐξαφανισθοῦν τὰ προνόμια.

Ὅλο τὸ πάθος τοῦ Νίτσε, τὰ λόγια τοῦ γιὰ τὴν ἀγάπη τῆς ζωῆς, φανερώνονται πὺς ἦσαν ἀγάπη γιὰ τὰ προνόμια καὶ τὸν παρασιτισμὸ τῶν κυρίων τάξεων. Αὐτὰ τὰ προνόμια εἶναι ἔτοιμος νὰ τὰ ὀπασπῇ μὲ τὸ πελὲκί τοῦ δήμου καὶ καθε ἐξιδου σκληρότητες. Πρῶτα: «Σὲ τί νὰ ἀναθέσωμε τὴς ἐλπίδες μας;» Καὶ ἀπαντᾷ: «Σὲ διάνοιες πὺς νὰ εἶναι ἀρκετὰ δυνατὲς καὶ ὁπώριες ὥστε νὰ δώσουν τὴν ὄθηση στὴς ἀντιστροφὲς ἀξίες, στὴ μετατροπὴ «τῶν αἰώνων ἀξιών», σὲ πρόδρομους καὶ ἀνθρώπους τοῦ μέλλοντος, πὺς δένουν σήμερον τὸν κόμπο πὺς θὰ σπρώξει γιὰ ὁλόκληρες χιλιετηρίδες τὴ θέληση τοῦ ἀνθρώπου σὲ καὶνούργιους δρόμους» (τὸ ἴδιο, σ. 203). Ὁ Νίτσε σχετίζει τὸν ἴδιον τοῦ ἑαυτοῦ μ' αὐτὴς τὴς διάνοιες, τὸν ἴδιον τοῦ ἑαυτοῦ τὸν θεωρεῖ πρόδρομον τῶν τυράνων τοῦ μέλλοντος. Καὶ εἶχε πέρα ὡς πῶς δικὸς ὁ Βιντελμπαντ δταν ἔγραφε γιὰ τὸ Νίτσε: «Αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος καθηγητὴς πὺς πρόθυμα θὰ μετατρέπονταν εἰς ἀχάλητο τῶν τῶν».

Πῶς νὰ συμμαζέψει κανεὶς τὴ «Λερναία ὕδρα τῆς ἐπανάστασης;» Ὁ Νίτσε βλέπει μόνο μιὰ διέξοδο: στὰ «τολμηρὰ πειράματα τῆς διαπαιδαγώγησης καὶ τῆς χαλιναγωγώσης». Γιὰ τέτοια «πειράματα» στὸ παρελθὸν ὁ Νίτσε διηγείται στὴ δεύτερη πραγματεία τῆς «Εὐαγγελίας τῆς Ἠθικῆς», ἀπροσδόκητα ἐμπεριστάτικα. Ὁ ἀνθρώπος τῶν μαζῶν εἶναι ἀπὸ τὴ φύση του ἐξακαίρης. Στὴ μνήμη του συγκρατεῖ γερὰ μόνο τὰ ἀτέλειωτα βῆσά του. Μὰ δὲν τοῖμα νὰ ἐξαίσει τὰ ὅρια πὺς τοῦ ὑποδείχθηκε οἱ ἀφέντες, ὅτε νὰ τὰ παραβῇ. Πρέπει γερὰ νὰ θυμιάει τὰ ἀπαγορευμένα ἄλλοιως δὲ θὰ γνωστικέψει. Ἐπομένως, πρέπει νὰ χαράζονται μέσα στὸ μὴν-

μονικὸ τοῦ αὐτὰ τὰ ἀπαγορευμένα μὲ πυρῶμένο σίδερο ὡς πὺς νὰ δώσει τὴν ἔνορκη ὑπόσχεση: «Ἐδῶ θὰ τὸ ἐξανάκω». Πέντε, ἔξη τέτοια «Ἐδῶ θὰ τὸ ἐξανάκω». — καὶ ὁ σκοπὸς πέτυχε. Στὴν κομμὴ γλώσσα τοῦ φιλοσοφοῦ αἰσθητικὸ αὐτὸ ὀνομάζεται «μνημοτεχνική».

Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ πὺς ὁ Νίτσε φέρνει στὸ νοῦ του χωρὶς ἀγαλλίαση τὴν παλαιὰ σκληρότητα τῶν ποινικῶν νόμων, πὺς χάρις σ' αὐτοὺς ὑπερικήθηκε τὸ κακὸ μνημονικὸ τῶν πληθῶν, καὶ κατόρθωσαν νὰ τοὺς κάνουν νὰ συγκρατήσουν στὸ μυαλὸ τοὺς μερικὲς σπουδαιότατες ἀπαγορεύσεις.

«Ἐμεῖς οἱ Γερμανοὶ, — λέει ὁ Νίτσε, — δὲ θὰ εἰσπρετῶμε, θὲ θάβια, τὸν ἑαυτοῦ μὲς ἐξαιρητικὰ σκληρὸ καὶ ἄκαρδο λαόν... Καὶ ὅμως, φτάνει μόνο νὰ ἐξετάσωμε τοὺς παλῶς μας ποινικοὺς θεσμοὺς γιὰ νὰ καταλάβωμε πὺς προσπάθειες χρειάστηκαν νὰ γίνον στὴ γῆ γιὰ νὰ γυμναστῇ ὁ κόσμος στὸν στοχαστῶν...». Ἀξίζει νὰ θυμηθεῖ κανεὶς μὴνᾶ τὴς παλαιῆς γερμανικῆς ποινῆς, ὅπως ὁ λιθοβολισμός... τὸ μαρτύριο τοῦ τροχοῦ (εἰδικὴ ἐφεύρεση καὶ εἰδικὸτητα τῆς γερμανικῆς μεγαλοφυΐας στὸ πεδίο τῆς τιμωρίας) ὁ θάνατος μὲ ἐκτένωση ροπαλῶν, ὁ διαμελισμός ἡ τὸ τσαλαπάτημα μὲ ἄλογα... τὸ βράσιμο τοῦ ἐγκληματῆ μέσα σὲ λάδι ἡ σὲ κρασί (ἀκόμα στὸ XIV αἰῶνα) τὸ ἀγαπῶμεν τοῦς γδάρσιμο («ἀφαίρεση λωβδίων»), ἐκσάρκωση τοῦ στήθους. Ἐκτός ἀπ' αὐτὰ, τὸν ἐγκληματῆ τὸν ἀλείφανε μὲ μέλι καὶ τὸν ἐκθέτανε στὴς μύγες κάτω ἀπ' τὸν φλογερὸ ἥλιο» (σ. 3).

Ὁ τροχὸς εἶναι μαρτυρικὴ ποινή, πὺς μὲ αὐτὴν ὁ δήμιος σπάζει τὰ κόκκαλα τοῦ θυματοῦ του μὲ τὴ βοήθεια ἐνὸς τροχοῦ. Καὶ ὁ Νίτσε καυχίεται πὺς αὐτὸ τὸ μαρτύριο εἶναι ἐφεύρεση καὶ εἰδικότητα τῶν Γερμανῶν καὶ κατὰ παραπάνω, «τῆς γερμανικῆς μεγαλοφυΐας». Μὲ λεπτομέρεια ἀραδιάζει καὶ μὲ ἀγάπη γουστάρει ὅλων τῶν εἰδῶν τὰ μαρτύρια καὶ,

1 Τὸ μαρτύριο συνίστατο στὸ ὅτι τὸ θῶμα δένονταν στὴ θέση τοῦ καὶ ἀπὸ μιὰ ὀριμένη ἀπόσταση τὸ σημάδευσαν μὲ ἔζλα, ρόπαλα, ἡ ἀκόντια, σάν ζωντῶν στόχο. (Σημ. ἐκδ.).

γιὰ νὰ μὴν ἀφήσει τόπο σὲ καμμιὰ ἀμφιβολία, προσθέτει πῶς πέρα: «Ἐπιβεβαιῶνω, πὺς ἐκεῖνον τὸν καιρὸ, ὅταν ἡ ἀνθρωπότητα ἀκόμα δὲ ντρέπονταν τὴ σκληρότητα τῆς, ἡ ζωὴ στὴ γῆ ἦταν φαίδρτερη...» (σ. 7). Ὁ Νίτσε προσκαλεῖ τοὺς σύγχρονους τοῦ καὶ ἰδιαιτέρως τοὺς ἀπογόνους τοῦ νὰ φαίδρουν τὴ ζωὴ μὲ τὴ βοήθεια ἀγρίων ποινῶν. Καὶ γιὰ παρηγορίαν τῶν χαϊδεμένων, ἐξηγεῖ πὺς ἡ εὐαισθησία τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ κατὰ τῆς ράτσα εἶναι ἐντελὴς ἀσήμαντη. «Αὐτὸ τὸ συμπέρασμα ἔβγαλε ὁ γιαντὸς πὺς θεράπευε Νέγρους. Σὲ περιπτώσεις σοφῶν ἐσωτερικῶν ἐρεθισμῶν, πὺς ἔφερναν τοὺς Εὐρωπαίους σὲ ἀπόγνωση, μ' ὅλον ὅτι εἶχαν καὶ τοὺς καλύτερους ὀργανισμούς, — στοὺς Νέγρους αὐτὸ δὲν παρατηρήθηκε. Ἡ καμὴ τῆς ἀνθρώπινης εὐαισθησίας, καθὼς φαίνεται, χαμηλώνει στ' ἀλήθεια σημαντικὰ, σχεδὸν ἀπὸτομα πέφτει, ὅταν ἀφορέσει τις ἀνώτερες δέκα χιλιάδες, ἡ δὲ δέκα ἑκατομῖρια ἀνθρώπων ἀνώτερου πολιτισμοῦ...» (στὸ ἴδιο).

Ὁ Νίτσε ὑποδεικνύει τὴν ἐφαρμογὴ τῆς γερμανικῆς παράδοσης γιὰ τὴς ποινῆς. Ἀραδιάζει τὴς πῶ ἀναπημένες (ἀφαίρεση κρέατος ἀπὸ τὸ στήθος κ. ἄ.), ὑποδεικνύει πὺς αὐτὸς εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος νὰ δαμαστοῦν οἱ σκλάβοι, οἱ ντόπιοι καὶ ἰδιαιτέρως οἱ ἔννοι: αὐτοὶ βλέπεις δὲ μπαίνουν στὸν ἀριθμὸ τῶν δέκα ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων ἀνώτερου πολιτισμοῦ, καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἔχουν εὐαισθησία στὸν πόνο, ὅμοια ὅπως οἱ Νέγροι. Νὰ τί εἶναι τὰ «τολμηρὰ πειράματα διαπαιδαγώγησης καὶ χαλιναγωγώσης». Αὐτὰ τὰ πειράματα θὰ τὰ κάνουν οἱ μέλλοντες ἥρωες τῆς λευκῆς τρομοκρατίας, οἱ δεσποτῆς, πὺς ἡ θέα τοῦς θὰ κάνει νὰ ὀργισθῇ τὸ πρόσωπο ὁποιουδήποτε ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους πὺς ζήσανε μέχρι σήμερον («Πέραν τοῦ...» σ. 203). Αὐτὴ ἡ προσητεία, ὅπως ἔβρωμε, ἐπαλήθευε: Μέσα ἀπ' τὸ ζῆφος τοῦ χρόνου ὁ Φρίντριχ Νίτσε εἶδε τοὺς «ἥρωες» τοῦ, καὶ αὐτοὶ οἱ ἥρωες ἦσαν ὁ Ἀδόλφος Χίτλερ, ὁ Χάινριχ Χίμλερ, οἱ χασοπῆδες τῶν Ἑρ-Ἑρ καὶ τὰ θηρία ἀπὸ τὸ Μάνιτενκε, Ὁσβετσόμια, Τρεμπλίνκα, Μπιάτρυ Γιαρ...

(Συνέχεια καὶ τέλος στὸ ἐρχόμενο)

(Μετ. Μ. Ι.)

Β. ΣΒΕΤΛΩΦ

Ο ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΕΝΓΚΕΛΣ - ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

Πρὶν πενήντα χρόνια, στὴς 5 τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1895, πέθανε ἓνας ἀπὸ τοὺς ἰδρυτῆς τῆς μαρξιστικῆς θεωρίας — ὁ Φρειδερίκος Ἐνγκελς. Ἡ ζωὴ καὶ ἡ δράση τοῦ εἶναι στενὰ συνδεδεμένες μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Κάρλ Μάρξ. Μαζὺ μὲ τὸ Μάρξ, ὁ Ἐνγκελς καθοδηγοῦσε τὸ ἐπαναστατικὸ ἐργατικὸ κίνημα. Ἦταν ἓνας ἀκούραστος ἀγωνιστής, ἀγωνιζόμενος μὲ πάθος ἐνάντια στὴν ταξικὴ καταπίεση καὶ τὴν ἐκμετάλληση, γιὰ τὴν πλῆρια πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀπελευθέρωση ὅλων τῶν ἐργαζομένων. Ὁ Μάρξ κι ὁ Ἐνγκελς ἐπεξεργάστηκαν ἀπὸ κοινὸν τὴ θεωρία τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τὴν πῶ πρωτοπόρα κοσμοθεωρία τῆς ἐποχῆς μας — τὸ διαλεκτικὸ καὶ ἱστορικὸ ὄλισμό.

Ὁ Ἐνγκελς γεννήθηκε στὴς 28 τοῦ Νοεμβρίου 1820 στὴν πόλιν Μπάρμεν. Σὲ ἡλικία 19 χρονῶν ὁ Ἐνγκελς ἀρχίζει καὶ μελετᾷ ἐντατικὰ τὴ φιλοσοφία καὶ γίνεται ἐ-

παναστάτης δημοκρατικῆς ἀντίπαλος τῆς πρῶτικῆς ἀντιδραστικῆς μοναρχίας.

Στὰ 1841 ὁ Ἐνγκελς ἔφθασε στὸ Βερολῖνο γιὰ τὴ στρατιωτικὴ του θητεία. Στὰ ἔργα, πὺς ἔγραψε στὸ Βερολῖνο, ὁ Ἐνγκελς ἐμφανίζεται ὁπαδὸς τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου, καλεῖ στὸ ἐπαναστατικὸ γκρέμισμα τοῦ πρῶτικου μοναρχικοῦ καθεστώτος καὶ στὴν ἐγκαθίδρυση τῆς λαϊκῆς δημοκρατίας. Στὰ τέλη τοῦ 1842 ὁ Ἐνγκελς ἐγκαταστάθηκε στὴν Ἀγγλία. Τὴν περίοδο αὐτὴ περᾶ ἀπὸ τὸν ἐπαναστατικὸν δημοκρατισμὸ στὸ σοσιαλιστικὸ καὶ τὸν ὄλισμό.

Στὰ 1843-1844 ὁ Ἐνγκελς, σύγχρονα σχεδὸν μὲ τὸν Μάρξ, ἐπεξεργαζόμενος κριτικὰ τὴς προηγούμενης οἰκονομικῆς, φιλοσοφικῆς καὶ σοσιαλιστικῆς διδασκαλίας, δημιουργεῖ τὴς βάσεις τῆς νέας διαλεκτικῆς-ὀλιστικῆς κοσμοθεωρίας καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ. Στὰ ἔργα, πὺς ἔγραψε στὴς περιόδους τοῦ Λονδίνου καὶ τοῦ Μάντσεστερ, ὁ Ἐνγκελς ὑποδείχνει

την ύπαρξη στην κοινωνία των διαφόρων τάξεων και κομμάτων, που εκφράζουν τα συμφέροντα αυτών των τάξεων. Ο ίδιος κατατάσσει τον εαυτό του όπαδο της εργατικής τάξης και γίνεται ο δραστήριος αγωνιστής για την απελευθέρωσή της. Ο Ένγκελς προλέγει πως, σαν αποτέλεσμα των βαρειών στερήσεων, που δοκιμάζει η εργατική τάξη, θα ξεσπάσει αναπόφευχτα η κοινωνική επανάσταση, που καθοδηγητής της θάνε το προλεταριάτο.

Πριν ακόμα από την προσωπική του συνάντηση με τον Μάρξ, ο Ένγκελς βαδίζει μαζί του στον ίδιο σκοπό: Και ο Μάρξ και ο Ένγκελς, ανεξάρτητα ο ένας από τον άλλον, έφτασαν στο συμπέρασμα, πως με τον επαναστατικό δρόμο, κάτω από την καθοδήγηση του προλεταριάτου, πρέπει να δημιουργηθεί η νέα, η σοσιαλιστική, κοινωνία. Και τον έναν και τον άλλον δεν τους Ικανοποιούσε η Ιδεαλιστική φιλοσοφία του Έγελου, έτσι τέθηκαν με το μέρος του μαρξισμού.

✱

Στά τέλη του θέρους 1844 ο Ένγκελς περνώντας από την Αγγλία στη Γερμανία, παρέμεινε για μερικές μέρες στο Παρίσι, όπου την εποχή αυτή ζούσε ο Μάρξ. Αμέσως κιόλας μετά την προσωπική τους γνωριμία συνδέθηκαν με στενή φιλία, που κράτησε μέχρι το τέλος της ζωής τους, συνενώνοντας τις προσπάθειές τους στην πάλη για το νέο κοινωνικό καθεστώς, στην πάλη για τη νέα, διαλεκτική-ύλιστική κοσμοθεωρία.

Πρώτοι καρποί των κοινών προσπαθειών αποτέλεσαν τέτοια σπουδαία έργα, σαν την «Αγία Οικονομία» και τη «Γερμανική Ιδεολογία». Έδω ο Μάρξ και ο Ένγκελς, όχι μόνο υπέβαλαν σε κριτική τις αντιδραστικές ιδεαλιστικές αντιλήψεις του Έγελου και των συνεχιστών του-νεοεγελιστών, καθώς και τον περιορισμένο ύλισμό του Φόϋερμπαχ, μα έπεξεργάστηκαν και το διαλεκτικό ύλισμό και την επιστημονική-επαναστατική κοσμοθεωρία τους.

Στά 1847-48 ο Μάρξ κι ο Ένγκελς, με έντολη του δευτέρου συνεδρίου της Ένωσης των Κομμουνιστών, γράφουν το τρίτο κοινό τους έργο—το «Κομμουνιστικό Μανιφέστο», που αποτέλεσε το πρώτο επιστημονικό πρόγραμμα του επαναστατικού προλεταριάτου. Σ' αυτό το έργο με μεγαλοφυή σαφήνεια και διαύγεια διατυπώθηκε η νέα κοσμοθεωρία-ο διαλεκτικός και Ιστορικός ύλισμός, η θεωρία της ταξικής πάλης, η διδασκαλία για τον παγκόσμιο-Ιστορικό ρόλο του επαναστατικού προλεταριάτου και υποδείχτηκαν οι δρόμοι της πάλης του για το νέο κοινωνικό καθεστώς.

Με το «Κομμουνιστικό Μανιφέστο» τελειώνει η περίοδος της διαμόρφωσης της μαρξιστικής θεωρίας. Μα η έπεξεργασία της επιστημονικής θεωρίας της συνεχίστηκε από το Μάρξ και τον Ένγκελς μέχρι το τέλος της ζωής τους. Η νέα πείρα του

εργατικού κινήματος, οι νέες ανακαλύψεις της φυσικής και η πρακτική καθοδήγηση της πάλης της εργατικής τάξης από το Μάρξ και Ένγκελς, αποτέλεσαν τη βάση, πάνω στην οποία αδιάκοπα ανέπτυσσαν την κοσμοθεωρία τους, έπαληθεύανε τις επιστημονικές άρχες που είχαν έπεξεργαστεί προηγουμένα και ένεφάνιζαν νέες.

Στην ανάπτυξη της επιστημονικής θεωρίας του προλεταριάτου και στην καθοδήγηση του εργατικού κινήματος, τον κύριο ρόλο τον έπαιζε ο Κάρλ Μάρξ, πρόμα που υπογράμμισε κι ο ίδιος ο Ένγκελς. Μα στον Ένγκελς ανήκει μεγάλος ανεξάρτητος ρόλος στην έπεξεργασία της μαρξιστικής επιστήμης. Τεράστια σημασία έχουν π. χ. οι φιλοσοφικές έρευνες του Ένγκελς, που περιέχονται σε τέτοια σπουδαία έργα σαν το «Αντι-Ντύρινγκ», ή «Διαλεκτική της Φύσης», ο «Λουδοβίκος Φόϋερμπαχ», ή «Καταγωγή της Οικονομίας της Άτομικης Ιδιοκτησίας και του Κράτους». Σ' αυτά, ο Ένγκελς αναπτύσσει λαμπρά το διαλεκτικό μαρξισμό και τον προσαρμόζει τόσο στον τομέα των κοινωνικών επιστημών, όσο και στον τομέα των επιστημών για τη φύση.

Ο Ένγκελς έδωσε το χαρακτηρισμό των νόμων της ύλιστικής διαλεκτικής και καθόρισε τη διαλεκτική σαν την επιστήμη για τους γενικούς νόμους της ανάπτυξης της φύσης, της κοινωνίας και της ανθρωπίνης σκέψης. Φιλοσοφικά γενίκευσε τις έπιτυχίες της σύγχρονης του φυσικής και πλούτισε έτσι το μαρξιστικό φιλοσοφικό ύλισμό. Υπογράμμισε πως ο διαλεκτικός ύλισμός μπορεί να αναπτυχθεί καρποφόρα μόνο στην περίπτωση που θα συνδεθεί με τις άλλες επιστήμες, συμπεριλαμβανομένης και της φυσικής, αν η φιλοσοφία θα μελετήσει τις τελευταίες έπιτυχίες των άλλων επιστημών και θα δρά άμοιβαία μ' αυτές.

Μεγάλο κεφάλαιο κατέθεσε ο Ένγκελς στη θεωρία του Ιστορικού ύλισμου. Υπόδειξε την αποφασιστική σημασία των εργαλείων εργασίας στην ανάπτυξη της κοινωνίας, αγωνίστηκε ενάντια στην χοντροκομμένη διαστρέβλωση της μαρξιστικής φιλοσοφίας της κοινωνικής ζωής και απόδειξε, πως τα έποικοδομήματα—τα δημόσια Ιδρύματα και οι κοινωνικές Ιδέες—έπηρεάζουν με τη σειρά τους την οικονομική κοινωνική βάση, παίζουν τεράστιο ρόλο στην ανθρώπινη Ιστορία. Ο Ένγκελς απέκάλυψε τη φύση του Κράτους στην ταξική κοινωνία, καθόρισε την ουσία του σαν όργανο της κυριαρχίας μιας τάξης πάνω στις άλλες, απέδειξε τον Ιστορικό, μεταβατικό χαρακτήρα του. Ο Ένγκελς ήταν φανατικός αντίπαλος της χοντροκομμένης, της σχηματικής και έπιπόλαιης μελέτης της Ιστορικής πορείας, απαιτούσε συγκεκριμένο ύπολογισμό όλων των Ιδιοτήτων της μελετώμενης φάσης της ανθρωπίνης Ιστορίας και έδωσε στα Ιστορικά του έργα παραδείγματα πραγματικής έπιστημο-

νικής ανάλυσης των γεγονότων και των φαινομένων της ανθρώπινης ζωής.

Οι μεγάλες υπηρεσίες του Ένγκελς ανάγονται στη δημιουργία της θεωρίας του επιστημονικού σοσιαλισμού και στην έπεξεργασία των στρατηγικών, τακτικών και οργανωτικών βάσεων του επαναστατικού κινήματος. Στη θέση των ούτοπιστικών όνείρων για το σοσιαλισμό, ο Ένγκελς, μαζί με το Μάρξ, απέκάλυψε τους νόμους της ανάπτυξης της κοινωνίας κι απέδειξε πάνω στη βάση αυτή, πως ο σοσιαλισμός δεν είναι μόνο εύσεθής πόθος, αλλά το αναγκαίο αποτέλεσμα της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων της σύγχρονης κοινωνίας.

Σημαντικός είναι ο ρόλος του Ένγκελς στην έπεξεργασία της μαρξιστικής θεωρίας του έθνικού ζητήματος. Από τον Ένγκελς εκφράστηκε για πρώτη φορά η σκέψη, πως δεν μπορεί να είναι ελεύθερος ο λαός, που καταπιέζει άλλους λαούς.

Από τα πρώτα του έργα, ο Ένγκελς καταδίκασε το αυτοκρατορικό πνεύμα του πρωτισμού, που έπικρατούσε στη Γερμανία, τη φριχτή καταπιεστική πολιτική, που ακολουθούσε το γερμανικό κράτος έναντι των άλλων λαών και ιδιαίτερα έναντι της Πολωνίας.

Στά κατοπινά έργα του ο Ένγκελς δεν παύει να έπιτίθεται με τον πιο αποφασιστικό τρόπο ενάντια στο γερμανικό σωθινισμό. Μερικοί Γερμανοί, έλεγε ο Ένγκελς, φτάσανε ακόμα μέχρι το γελοίο Ισχυρισμό, πως δήθεν η άρχαία Έλλάδα εΐταν έπαρχία, που ανήκε στη Βαυαρία. Απορρίπτοντας αυτό το σωθινιστικό ψέμμα της γερμανικής μπουρζουαζίας, ο Ένγκελς, λέει, πως για καμιά πνευματική ύπεροχη των Γερμανών έναντι των άλλων λαών δεν μπορεί να γίνει ούτε λόγος και μόνο έπειδή, οι Γερμανοί με την αλαζονεία τους παραγνωρίζουν τον πολιτισμό των άλλων λαών, δεν θέλουν να διδαχθούν απ' αυτούς, δεν θέλουν να χρησιμοποιήσουν τις έπιτυχίες του πολιτισμού τους, χωρίς τον οποίο δεν μπορεί να αναπτυχθεί η έθνική κολτούρα.

✱

Ο Ένγκελς δεν ήτανε μόνο μεγάλος θεωρητικός και μεγαλοφυής έπιστήμων, μα και επαναστατής αγωνιστής, άρχηγός της εργατικής τάξης. Μαζί με τον Μάρξ, ο Ένγκελς έπαιρνε όλα τα μέτρα για να κατευθύνει την ταξική πάλη του προλεταριάτου στον οργανωμένο δρόμο, να την μετατρέψει από αυθόρμητη πάλη σε πάλη συνειδητή. Μαζί με το Μάρξ έθεσε τις βάσεις του προλεταριακού κόμματος, εΐταν δργανώτης της ένωσης των κομμουνιστών και της πρώτης Διεθνούς, στέκονταν επί κεφαλής του εργατικού κινήματος στις διάφορες χώρες, καθοδηγούσε την ήρωική πάλη των έργων του Παρισιού, που ύψωσαν στα 1871 τη σημαία της Κομμουνίας. Συνενώνοντας μέσα του την αυστηρή επιστημονικότητα με την επαναστατικότητα, ο Ένγκελς υπόδειχνε διαρκώς, πως

ο μαρξισμός είναι καθοδήγηση για δράση, πως οι βασικές του θέσεις πρέπει να πραγματοποιηθούν στη πράξη της κοινωνικής ζωής.

Ο Ένγκελς ήταν αδιάλλαχτος αγωνιστής ενάντια σ' όλες τις αντιμαρξιστικές, μικροαστικές κατευθύνσεις στο εργατικό κίνημα. Αγωνίστηκε αλύπτητα ενάντια στους «πραγματικούς γερμανούς σοσιαλιστές» στη Γερμανία, στους όπαδους του Προυτών στη Γαλλία, στους Τρέιντ-γιουνιονιστές στην Αγγλία. Μαζί με το Μάρξ, ο Ένγκελς διεξήγαγε έπίμονη πάλη ενάντια στον όμπορτουισμό. Ο Ένγκελς έβλεπε στον όμπορτουισμό τον κύριο κίνδυνο για το εργατικό κίνημα. Ύστερα από το θάνατο του Μάρξ, ο Ένγκελς δεν άδυνάτισε την πάλη του ενάντια στους όμπορτουιστές μέσα στη II Διεθνή, ίδρυτής και πρώτος καθοδηγητής της όποιας ήταν ο ίδιος. Ο Ένγκελς έπιτίθονταν αυστηρά ενάντια σ' αυτούς που ύμνουσαν το «πέρασμα της άστικής κοινωνίας στο σοσιαλισμό», σ' αυτούς που ύπερτιμούσαν τις κοινωβουλευτικές μέθοδες πάλης.

✱

Πλάι με τη μεγάλη πρακτική επαναστατική δράση, ο Ένγκελς δε σταμάτησε, όστερα από το θάνατο του Μάρξ, τη θεωρητική εργασία. Έξαιρετικά μεγάλη προσοχή έδινε στην προετοιμασία για την έκδοση των χειρογράφων του II και III τόμου του «Κεφαλαίου» που δεν είχε προλάβει να περατώσει ο Μάρξ. Χρειάστηκε κολλοσιαία και δύσκολη δεκάχρονη εργασία από μέρους του Ένγκελς, για να δει το φως, περατωμένο το «Κεφάλαιο» του Μάρξ.

Με έξαιρετική προσοχή και βαθύ ένδιαφέρον, ο Ένγκελς παρακολούθουσε τα συμβαίνοντα στη Ρωσία, τόσο στον τομέα της επιστήμης, όσο και στον τομέα της πολιτικής ζωής. Στά έργα και στα γράμματά του, ο Ένγκελς τιμά ιδιαίτερα τους Ρώσους έπιστήμονες και συγγραφείς, σαν το Μεντελέγιεφ, το Τσερνισέφσκυ, το Ντομπρολιούμωφ, τον Ποδσκίν, τον Σαλτσκόφ-Στοεντρίν κλπ. Με έξαιρετική θετικότητα ο Ένγκελς σχολιάζει τα έργα του Ρώσου μαρξιστή Πλεχάνωφ και ιδιαίτερα το βιβλίο του «Το ζήτημα για την ανάπτυξη της μονιστικής αντίληψης της Ιστορίας».

Μελετώντας προσεχτικά και αναλύοντας τις ρωσικές κοινωνικές σχέσεις, ο Ένγκελς όπως και ο Μάρξ, χτύπησαν με αποφασιστικότητα τις αντιλήψεις των ναρόντικων για την αυτούπαρξη και τη καπιταλιστική ανάπτυξη της Ρωσίας και έφτασε στο συμπέρασμα, πως ακριβώς στη Ρωσία θα ανήκει η πρωτοβουλία για τη σοσιαλιστική αναδιοργάνωση της κοινωνίας, πως ακριβώς έδω θα οδηγήσουν, γρηγορότερα από άλλοι, στην επανάσταση οι κοινωνικές αντιθέσεις.

Οι μεγάλες Ιδέες του Μάρξ και του Ένγκελς για τη σοσιαλιστική επανάσταση, για τη δικτατορία του προλεταριάτου, για το σοσιαλιστικό κοινωνικό καθεστώς εν-

Μ. ΓΑΛΑΚΤΙΟΝΩΦ
Υποστράτηγος του Σοβιετικού Στρατού

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

ΑΜΙΕΝΗ — ΑΜΠΕΒΙΛ — ΜΠΟΥΛΩΝ

Είναι καταπληκτικό, πόσο γρήγορα εξελίσσονται γεγονότα, που θάλεγε κανείς, πως θα αποτελούσαν για πολλούς αιώνες, την τρομερή ανάμνηση της ανθρωπότητας. Στο 1914, η Ιμπεριαλιστική Γερμανία, επιδιώκοντας την πραγματοποίηση ενός παράφρονος σχεδίου παγκόσμιας κυριαρχίας, άναψε ένα πόλεμο, που στοίχισε στην ανθρωπότητα εκατομμύρια ζωές. Μά στο 1918, όπότε συνθηκολόγησε η Γερμανία, είχε κιάλας εξαστεί, πόσο τρομερή απειλή αποτελεί η Γερμανία, όταν έχει στη διάθεσή της δυνατό εξοπλισμό.

Πέρασαν 20 χρόνια, και στη Γερμανία ξανάδωκαν το δικαίωμα να εξοπλισθεί κι' αυτή ξανάκαμε καινούργιο παγκόσμιο πόλεμο.

Ός τώρα, έχουν περάσει πέντε χρόνια παγκόσμιου πολέμου. Η χιτλερική Γερμανία ήττηθηκε στο σοβιετο-γερμανικό μέτωπο, και η ήττα αυτή την οδήγησε στο χείλος της καταστροφής. Και νά, ποι' τώρα κιάλας, σε μια σειρά από χώρες, που πολεμούν ενάντια στη Γερμανία, βρίσκονται άνθρωποι, που — μα την αλήθεια — έχουν πολύ ριχή μνήμη. Ξεχνάμε τι γίνονταν, πριν απ' τις πρώτες ήττες που έπαθε η Γερμανία, που επιτέθηκε πάνω στην Ε.Σ.Σ.Δ. Ήττες που τσαλαπάτησαν τον μύθο του δή-τητους γερμανικού στρατού. Και εκείνοι οι ξετοίπατοι που σούρνονταν στην κοιλιά τους, μπρός στα πόδια των γερμανο-φασιστών, κάνουν πως δήθεν ξέχασαν τι πάει να πεί «μπίλτε-κρίγκ», που τη θύμησή του προσπαθούν με κάθε τρόπο να σβήσουν και οι ίδιοι οι χιτλερικοί.

Το μπίλτε-κρίγκ παρουσιάστηκε σαν φανταχτερό δημιούργημα του τυχοδιωκτισμού της γερμανικής στρατηγικής. Το μπίλτε-κρίγκ έκφρασε με εξαιρετική σαφήνεια, τους υπολογισμούς των χιτλερικών. Και μ' δλ' αυτά, δεν μπορεί κανείς να μη λογαριάσει το γεγονός, πως το μπίλτε-κρίγκ, το 1940, στο δυ-τικο-ευρωπαϊκό θέατρο, είχε επιτυχία. Πρέπει να έμβοθύνει κανείς μ' επιμέλεια, στις αιτίες αυτού του γεγονότος. Στη δοσμένη περίπτωση, θα σταθούμε σ' εκείνη μονάχα την πλευρά του ζητήματος, που σχετίζεται με το βασικό θέμα μας.

Εκείνο που οι Γερμανοί πραγματοποίησαν κατά την πορεία των επιθέσεων στη Δύση, το 1939—1941, δεν είναι καθόλου δικό τους δημιούργημα. Αυτοί, εκμεταλλεύθηκαν και εφάρμοσαν, τα πορίσματα της νεώτερης εξέλιξης της τεχνικής του πολέμου και της πολεμικής τέχνης, που ήταν αποτέλεσμα της πείρας του πρώτου παγκόσμιου πολέμου και που η επεξεργασία τους είχε γίνει κιάλας, σε μια σειρά από χώρες και συγκεκριμένα — μα σε περιορισμένη κλίμακα — στην ίδια τη Γερμανία.

Στα προηγούμενα, είχε υποδειχθεί, πως στις συνθήκες του πολέμου θέσεων, είχαν ξεπροβάλει τάσεις, για την άρνηση των αποφασιστικών σκοπών στην έκστρατεια. Τέτοια άρνηση, εκδηλώθηκε πι-πλέρια, στη στρατηγική της συμμαχικής διοίκησης, το 1939—1940. Σε αντίθεση μ' αυτό, η γερμανική διοίκηση στην έκστρατεια της Δύσης, επιδίωκε αποφασιστικό σκοπό. Κρίνοντας απ' τα δοσμένα που βρίσκονται στη διάθεσή μας αυτή τη στιγμή, όποτε το ντοκουμενταρισμένο υλικό δεν έχει βγει στη δημο-σιότητα, οι Γερμανοί πέτυχαν να πραγματοποιήσουν το σχέδιό τους και να καταλήξουν σε αποφασιστικό

σαρκώθηκαν στη χώρα μας στη ζωή. Στο ένα έκτο της γήινης σφαίρας δημιουργή-θηκε το νέο κοινωνικό καθεστώς, για το οποίο δουλεύοντας ο Μάρξ και ο Ένγκελς αφιέρωσαν όλες τους τις δυνάμεις.

✱

Μεγάλοι συνεχιστές της διδασκαλίας του Μάρξ — Ένγκελς είναι οι Λένιν και Στά-λιν. Συγκεντρώνοντας την πείρα της ιστο-ρικής ανάπτυξης, την πείρα της ταξικής πάλης υστερα από το θάνατο του Ένγκελς και τις τελευταίες επιτυχίες της ρωσικής και της παγκόσμιας επανάστασης, ο Λένιν κι ο Στάλιν πλούτισαν το μαρξισμό μέσα στις νέες ιστορικές συνθήκες, με νέες επι-στημονικές ανακαλύψεις και τον σήκωσαν σε νέο ανώτερο ύψος.

Μπορούμε να πούμε, χωρίς υπερβολή, πως υστερα από το θάνατο του Ένγκελς, ο μεγαλειώδης θεωρητικός Λένιν, κι υστε-ρα από το Λένιν — ο Στάλιν και οι άλλοι μαθητές του Λένιν — ήταν οι μοναδικοί μαρξιστές, που προώθησαν τη μαρξιστική θεωρία και την πλούτισαν με νέα πείρα μέσα στις νέες συνθήκες της ταξικής πά-

λης του προλεταριάτου» («Ιστορία του Κ.Κ. της Σοβιετικής Ένωσης (μπολσε-βίκων», σελ. 442).

Η μαρξιστική-λενινιστική θεωρία είναι μεγάλη και άκατονίκητη δύναμη. Οδηγη-μένος από τη σημαία του μαρξισμού-λενι-νισμού, ο λαός μας δημιούργησε κάτω από την καθοδήγηση του δοξασμένου μπολσεβί-κικού κόμματος, τη Μεγάλη Οκτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση και έχτισε το σοσιαλισμό, μετατρέποντας τη Ρωσία — τη γενέτειρα του λενινισμού, σε ισχυρά και άπρόβλητο φρούριο. Κάτω από τη ση-μαία των Λένιν-Στάλιν ο σοβιετικός λαός, καθοδηγούμενος από το μεγάλο κόμμα των μπολσεβίκων, συνέτριψε κατά τον πα-τριωτικό πόλεμο τη χιτλερική Γερμανία. Η μεγάλη νίκη ενάντια στο γερμανικό λη-στρικό ιμπεριαλισμό σημαίνει το μεγαλειώ-δη θρίαμβο των μαρξιστικών-λενινιστι-κών ιδεών, το θρίαμβο της μαρξιστικής ε-πιστήμης, που ένας από τους ιδρυτές της ήταν ο Φ. Ένγκελς.

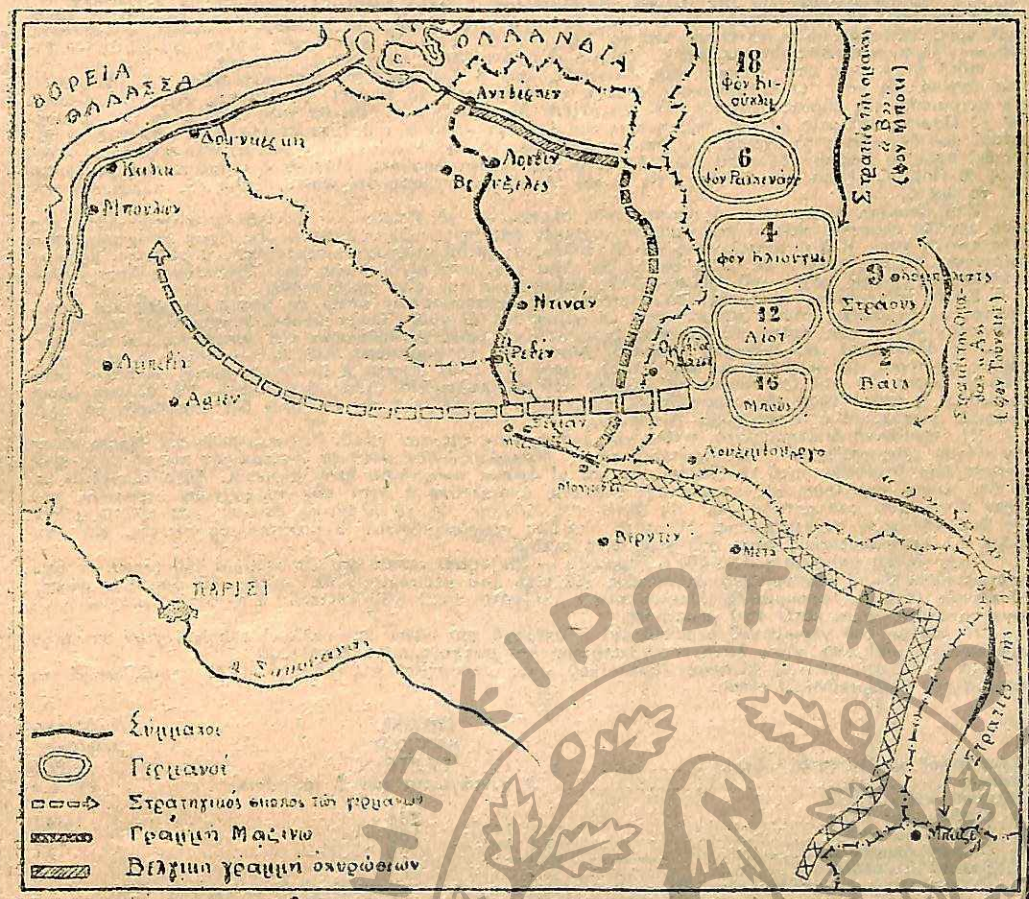
(Μετάφραση από την «Ισθέ-στια» της 5-8-45. Ο.Π.)

αποτέλεσμα, στην έκστρατεια του 1940 στη Γαλλία, στο Βέλγιο και στην Ολλανδία. Σχετικά μ' αυτό, θα είναι πολύ ωφέλιμο να προσδιορίσουμε τον αποφασιστικό σκοπό των επιχειρήσεων του γερμανικού στρατού σ' αυτή την έκστρατεια, δηλαδή το στρατηγικό σκοπό.

Κύριος αντίπαλος ήταν η Γαλλία, που όπως λογαρίαζαν τότε, διέθετε τον πιο μεγάλο και καλά προετοιμασμένο στρατό. Σε αναλογία με το 1870 και το 1914, μπορούσε κανείς να υποθέσει, πως κι' αυτή τη φορά, το Παρίσι αποτελούσε το κύριο αντικείμενο των επιθετικών επιχειρήσεων των γερ-μανικών στρατών. Απ' όσα φαίνεται πως έτσι και έγινε στην πορεία της έκστρατειας: όταν οι Γερ-μανοί κατέλαβαν το Παρίσι, η Γαλλία συνθηκολόγησε. Μά στην πραγματικότητα, η έκστρατεια είχε κερδηθεί απ' τους Γερμανούς πιο πριν, και συγκεκριμένα τότε που οι μηχανοκίνητες μεγάλες μονάδες τους βγήκαν στην ακτή της Μάγχης και χάρισαν στα δυο τις ένοπλες δυνάμεις των συμμαχών. Ακριβώς σ' αυτή την κατεύθυνση, η γερμανική διοίκηση σχεδίαζε το κύριο χτύπημα. Ο στρατηγικός σκοπός πρέπει να καθορισθεί: Αμιένη — Αμπεβίλ — Βουλών.

Αυτή η διατύπωση έχει πολύ μεγάλη και βασική σημασία, και — μπορεί κανείς να το πεί τώρα — μέσα της δε βρίσκεται μονάχα η έκφραση της επιτυχίας των Γερμανών το 1940, μά και το ευθύνο της μελλοντικής τους ήττας.

Η γερμανική διοίκηση, καθορίζοντας τον αποφασιστικό σκοπό της, προσαρμόζονταν για τον κε-

Γερμανικό Σχέδιο Έκστρατειας 1940

ραυνοβόλο πόλεμο ελιγμών, προσπαθώντας να αποφύγει, ότι κι' αν γίνει, τη μετάπτωση σε μακροχρό-νιο άγώνα θέσεων. Η τέτια άποψη παρουσιάζονταν διαμετρικά αντίθετη προς τον τρόπο της σκέψης του γαλλικού γενικού επιτελείου, που τον εκθέσαμε παραπάνω. Ο πόλεμος, όπως τόνιζε κι' η πορεία της έκστρατειας, πήρε πραγματικά τον χαρακτήρα πολέμου ελιγμών. Όμως τα ίδια τέριμα σε και-νούργιες συνθήκες αποχτούν διαφορετικό νόημα. Αν και πιο πάνω έχουμε φέρει όρεκα παραδείγματα για να δείξουμε τη βασική διαφορά ανάμεσα στους παλιούς (πριν από το 1914) πολέμους και στους σύγχρονους, όμως είναι ανάγκη να ξαναγυρίσουμε για άλλη μια φορά σ' αυτό το σπουδαιότατο ζήτημα.

Ας πάρουμε τυπικά, ένα πόλεμο ελιγμών στο παρελθόν, π. χ. την έκστρατεια του 1814 στη Γαλ-λία. Στην αρχή αυτού του χρόνου, οι σύμμαχοι είχαν βγει στα παλιά γαλλικά σύνορα. Έμεινε το-λίστα να προσδιορισθεί ο σκοπός της καινούργιας έκστρατειας. Ο σκοπός φαίνονταν ξεκάθαρος: εισ-βολή απ' όλες τις μεριές μέσα στη Γαλλία για να αποτελειώσουν τον Ναπολέοντα. Μά για τον συνα-σπισμό, δεν φαίνονταν και τόσο εύκολο πράμα το να πάρει μια τόσο απλή απόφαση. Ακόμα στην άοχη-την έκστρατεια — τον Φλεβάρη του 1914 — ο αντιπρόσωπος της Αγγλίας, λόρδος Κέσλτον, πρό-τεινε να κλεισθεί ειρήνη με τον Ναπολέοντα. Ο αυτοκράτωρ Αλέξανδρος του άπάντησε τα ακόλουθα: «Μυλόρδε! Αυτό δεν θάβναι ειρήνη μ' ανακωχή, που θα μ'ας επιτρέψει ν' αποπλισθούμε μόνο για λίγα λεπτά. Δεν μπορώ εγώ, κάθε φορά να σπεύδω σε βοήθειά σας, δίντας 400 λεύγες μακριά, με το στρατό μου. Όσο ο Ναπολέοντας θα εξακολουθεί να βρίσκεται στο θρόνο, εγώ δεν θα κλείσω ειρήνη». Η αλλη-της Βιέννης έστειλε μυστικές οδηγίες στον Αυστριακό στρατηγό Σβάρτσενμπεργκ, που διοικούσε τη

κύρια στρατιά. Το νόημα αυτών των οδηγιών ήταν: να μη βιάζεται να συντρίψει τον Ναπολέοντα. Ο Αυστριακός στρατηγός-επιτελάρχης Λανγκενάου, επεξεργάστηκε ένα σχέδιο, που σύμφωνα μ' αυτό, οι δύο συμμαχικές στρατίες — η κύρια και η της Σιλεσίας — θα περιοριζόντουσαν στην κατάληψη του όψιπιδου του Λά ν γ κ ρ, σάμπως αυτό και μόνο να ήταν αρκετό για να υπαγορεύουν στον Ναπολέοντα ειρήνη με όποιονδήποτε όρους. Τελικά απορρίφθηκε, πως και οι δύο στρατίες, μετά την κατάληψη του όψιπιδου του Λανγκρ, πρέπει να κινηθούν, χρησιμοποιώντας τις κοιλάδες του Μάρνη και Σηκουάνα, προς Παρίσι.

Αυτή η απόφαση είχε παρθεί στο πολεμικό συμβούλιο στα άνακτορα του Μπριάκ, τη 1 Φλεβάρη 1814, μα η πραγματοποίησή της γίνονταν με πολύ αργό και αναποφάσιμο ρυθμό. Ο Ναπολέοντας, έχοντας αριθμητικά πολύ πιο αδύνατη στρατιά, και ενεργώντας στις εσωτερικές γραμμές ενάντια στις δύο στρατίες ξεχωριστά και ενάντια στις ανεξάρτητες μεγάλες μονάδες τους, πραγματοποίησε μία σειρά επιτυχίες. Οι συμμαχικές στρατίες που πλησίαζαν στο Σατώ-Τιερό και στο Φοντενεμπλώ, υποχώρησαν στο Μαιρβ και στο Γρουά, στην ανατολική όχθη του Σηκουάνα.

Η κύρια στρατιά εξακολουθούσε να υποχωρεί προς ανατολάς, ενώ η Σιλεσιακή που ενισχύθηκε με κάμποσα Σώματα στρατού, ανέλαβε καινούργια επίθεση στην κατεύθυνση του Παρισιού και έφτασε ως το Μω. Ο Ναπολέοντας, ακολουθώντας τα ίχνη της, την εξανάγκασε να συμπτυχθεί βορειότερα του Μάρνη, όπου και διεξήχθησαν οι μάχες της Κράν και Λαόν (7—10 Μάρτη). Αφήνοντας ο Ναπολέοντας δύο σώματα στρατού για την κάλυψη του Παρισιού, έστρεψε ενάντια στην κύρια στρατιά, μα σκοπεύοντας πάνω σε μεγαλύτερες αριθμητικές δυνάμεις στο Άρσ — Σιούρ — Ωμπ, εσφινικά κινήθηκε προς ανατολάς, προς το Βιτρώ και το Σαίν-Ντιζιέ. Στις 25 του Μάρτη μπήκε στο Μπάρ — Σιούρ — Ωμπ, κάνοντας υπερκεραστικό έλιγμο από ανατολάς, στην κύρια στρατιά.

Αυτό ήταν ένας από κείνους τους έλιγμούς, που ο Ναπολέοντας χρησιμοποιούσε για να ζαλίζει τους αντίπαλους του. Ο Ναπολέοντας άνοιξε το δρόμο για το Παρίσι, βγαίνοντας στις συγκοινωνίες των μετόπισθεν της κύριας στρατιάς των συμάχων. Λογάριαζε πως έτσι θα τους αποσπούσε την προσοχή απ' το Παρίσι. Μα στις 24 του Μάρτη είχε πιασθεί ένα γράμμα του Ναπολέοντα προς την αυτοκρατορική, που ξεκλείπαζε το σχέδιο, και ύστερα από επίμονη της Ρωσίας, οι στρατίες των συμάχων είχαν κινηθεί προς το Παρίσι. Στις 30 του Μάρτη το Παρίσι καταλήφθηκε. Μάταια ο Ναπολέοντας βιάζονταν προς το Παρίσι. Ήταν πια αργά: Στις 6 του Απριλίου υπόγραψε στο Φοντενεμπλώ την παραίτησή του απ' το θρόνο.

Στη δοσμένη έκστρατεία, ο στρατηγικός σκοπός — το Παρίσι — εκλέχθηκε σωστά. Αυτό είχε τόσο μεγάλη σημασία, που οι πολυάριθμες ταχτικές αποτυχίες των συμάχων δεν είχαν αντίκτυπο πάνω στην τελική νίκη. Και ο αντίελιγμός του Ναπολέοντα, πάνω στις συγκοινωνίες των συμάχων, βρήκε άνοιγμα. Όμως πρέπει να λάβει κανείς υπ' όψιν του, πως οι δυνάμεις του Ναπολέοντα ήταν κιόλας εξασθενημένες, στις μάχες του 1812—1813, και ή ήταν που είχε προδικασθεί.

Στους σύγχρονους πολέμους, τα στρατεύματα αναπτύσσονται πάνω σε πλατύ μέτωπο και καλύπτονται με οχυρώσεις. Αυτό δεσμεύει τον επιχειρησιακό έλιγμο. Όπως υποδείχθηκε κιόλας παραπάνω, ο στρατηγικός σκοπός πρέπει να εκλεχθεί έτσι, που να λυθεί το πρόβλημα της διάσπασης και του τσακίσματος όλκληρου του εχθρικού μετώπου. Αυτό είναι το κυριότερο, που αντιμετωπίζει ο κάθε σύγχρονος ηγέτης (σ. μ. στρατιάς και πάνω), γιατί δεν είναι δυνατή η ελεύθερη κίνηση σε βάθος στην εχθρική χώρα, αν στα μετόπισθεν το μέτωπο του αντίπαλου θα μείνει ασύντρητο. Με άλλους όρους προβάλλει η παλιά θέση της στρατιωτικής επιστήμης: αντικείμενο της επίθεσης δεν αποτελούν τα γεωγραφικά σημεία, μα ο στρατός του αντίπαλου.

Η γερμανική διοίκηση, στο σχέδιο της έκστρατείας της του 1940, δεν καθόριζε οάν άμεσο σκοπό την κίνηση προς το Παρίσι. Τα γερμανικά τάνκς, εξακολουθώντας μετά το Σεντάν την κίνησή τους προς Δυσμάς, δεν στρίψανε κατά το Παρίσι, αν και οι δρόμοι προς αυτό ήταν ανοικτοί. Αυτό εξηγείται με το ότι, κύριο πρόβλημα της γερμανικής επίθεσης αποτελούσε η ήττα των συμμαχικών στρατιών, που είχαν αναπτυχθεί στο μέτωπο, απ' τις ακτές της Μάγχης, ως τα έλβετικά σύνορα, και πρώτα-πρώτα, της βορεινής τους συγκέντρωσης. Μ' αυτό ακριβώς προσδιορίζονταν ο στρατηγικός σκοπός. Θα σταθούμε πιο λεπτομερειακά, πάνω στο γερμανικό σχέδιο.

Προς τις 10 του Μάη του 1940, η Γερμανία — αν κρίνει κανείς απ' τα δοσμένα του τύπου — είχε 20 ειδικές (δρεινές, φρουριακές, ιππικού κλπ.) και είχε 240 μεραρχίες. Απ' αυτές, 10 άρμάτων μάχης, συγκεντρωμένες πάνω-κάτω 150 μεραρχίες.

Η δύναμη του γερμανικού στρατού και η υπεροχή του πάνω στο γαλλικό εκδηλώνονταν όχι μόνο στον αριθμό, μα κατά κύριο λόγο στον καλύτερο και συγχρονισμένο εξοπλισμό.

Μά ένας συγκριτικός πίνακας εξοπλισμού μιας μεραρχίας πεζικού του 1940 σύμφωνα με τα δοσμένα του Αμερικάνικου τύπου.

	Γαλλική μεραρχία	Γερμανική μεραρχία
Αξιοματικοί και μαχητές	17.810	15.261
Σύνθεση	3 συντάγματα των 3 ταγμάτων	το ίδιο
Οπλισμός πεζικού:		
Ελαφρά πολυβόλα	368	342
Βαρειά πολυβόλα	180	100
Ελαφρά όλμοβόλα	29	81
Βαρειά όλμοβόλα	24	54
Αντιαρματικά πυροβόλα των 75	6 (παλίου υποδείγμ.)	—
» » » 47	8 (σε μερικές μόνο μεραρχίες)	—
» » » 37	—	—
» » » 25	57 (στην πραγματικότητα καμιά μεραρχία δεν είχε τόσα)	72
Βραχεία πυροβόλα πεζικού των 75	—	16
» » » 150	—	6
Πεδινό πυροβολικό:		
Πυροβόλα των 75	36	—
Βραχεία » » 155	24	—
» » » 105 πεδινά	—	36
» » » 105	—	4
Βραχεία » » 150	—	8

Στον πίνακα αυτόν τραβάει τη προσοχή το ότι δεν μνημονεύονται τα αυτόματα: είναι πιθανό, πως οι γερμανοί δεν βιαζόντουσαν τότε να αποκαλύψουν όλη την οργάνωση του στρατού τους και τον όπλισμό τους. Δεν φαίνονται και τα αντιαεροπορικά μέσα. Όμως και χωρίς αυτά είναι ολοφάνερο, πως οι γερμανοί, αυξάνοντας άπτομα τον αριθμό των όλμοβόλων και των βραχέων πυροβόλων επιδιώκουν να δημιουργήσουν ευκίνητο πεζικό, ικανό, με τα ίδια του τα μέσα να υπερνικήσει τις έστίες αντίστασης. Τον καιρό που οι γάλλοι διατηρούσαν το πυροβολικό της κανονικής οργάνωσης (σύμφωνα με την αναλογία των πυροβόλων και όλμοβόλων, μικρών και μεγάλων διαμετρημάτων), οι γερμανοί το άπαρήθκαν, επιδιώκοντας ξεκάθαρα, να ελαφρύνουν τα μέσα πυροβολικού της μεραρχίας.

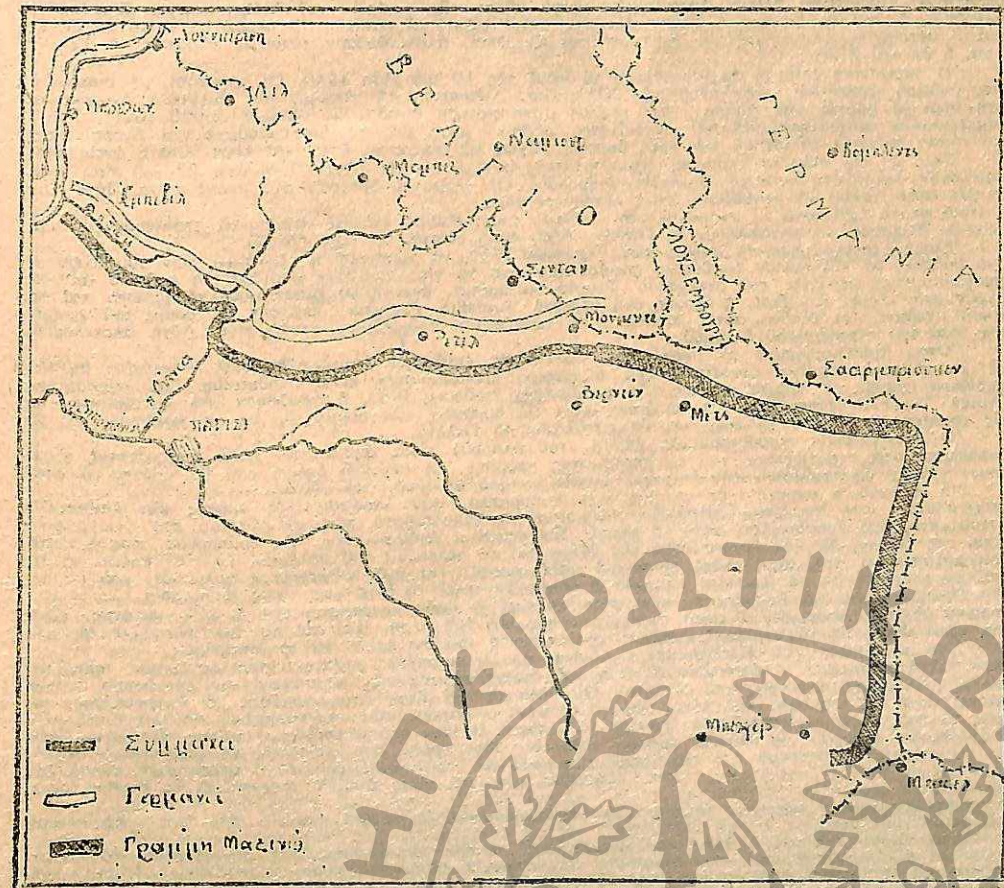
Η τέτοια οργάνωση της μεραρχίας πεζικού, ανταποκρίνονταν, στην πιο οδυσιαστική διάκριση των ενόπλων δυνάμεων της Γερμανίας, ως προς τη σύνθεση — στην δημιουργία σημαντικού αριθμού μερα-

χιών άρμάτων μάχης. Η καθεμιά απ' αυτές τις μεραρχίες, αριθμούσε πάνω-κάτω 416 τάνκς, απ' τα όποια τα 3/4 ελαφρά. Στη μεραρχία υπήρχε ταξιαρχία άρμάτων μάχης — 2 συντάγματα των 2 ταγμάτων, το κάθε τάγμα περιλάμβανε 3 λόχους ελαφρών, 7 τάνκς των οκτώ τόννων και ένα λόχο μεσαίων, 17 τάνκς των 20 τόννων. Εκτός απ' αυτό, στη μεραρχία άρμάτων, ανήκε και μία ταξιαρχία μηχανοκίνητου πεζικού που αποτελούνταν από ένα σύνταγμα πεζικού, ένα τάγμα αντιαρματικό και ένα μηχανοκίνητο σύνταγμα πυροβολικού. Συνολικά η μεραρχία άρμάτων μάχης αριθμούσε 575 αξιωματικούς και 10347 στρατιώτες.

Μερικές μεραρχίες άρμάτων μάχης ένωμένες, δημιουργούσαν μία πολύ ισχυρή και εξαιρετικής ευκινησίας συγκέντρωση κρούσης, που πάνω σ' αυτήν η γερμανική διοίκηση, επιφορτίζε τον κύριο ρόλο, στην προδλεπόμενη επίθεση.

Τέλος η γερμανική αεροπορία αριθμούσε πάνω-κάτω 9.000 μαχητικά αεροπλάνα μαζί και τα κάθετης εφόρμησης που είχαν την αποστολή να συνεργάζονται με τα τάνκς και το πεζικό, για τη ταχύτατη εξάφηση των εστίων της αντίστασης του αντίπαλου.

Και έτσι οι γερμανοί, στην οργάνωση των ενόπλων δυνάμεών τους, ποντάριζαν πάνω στα τελειώτατα πολεμικο-τεχνικά μέσα. Καί στη πρώτη γραμμή ξεπρόβαλλε η ευκινησία των στρατευμάτων. Η γερμανική διοίκηση προσαρμόζονταν για πόλεμο έλιγμών. Στον όπλισμό, φαίνονταν καθαρά

Κατάσταση της 5ης Ιούνη.

η τάση προς τις ελαφρές μορφές του: στο πεζικό, κατά πρώτο λόγο όλμοβόλα και ελαφρά βαρέα πυροβόλα τάνκς τα περισσότερα ελαφρά, με ψιλό θώρακα. Είχε στραφεί μεγάλη προσοχή στην εξέλιξη των αντιαρματικών και αντιαεροπορικών μέσων.

Χωρίς να θέλει, γενιόνταν το ερώτημα: μα νάναι τώρα ικανός ένας τέτοιος στρατός να υπερπηδήσει τις οχυρωμένες γραμμές βάθους δεκάδων χιλιομέτρων, του τύπου της γραμμής Μαζίν; Δεν θα καταλήξει τάχα σ' αυτή τη περίπτωση, σε πολεμο θέσεων; Μα οι γερμανοί, ούτε σκεφτόντουσαν να αρχίσουν τον πόλεμο, με το ροκάνισμα της γραμμής Μαζίν. Τα σχέδιά τους, για την άμεση μετάπτωση στις επιχειρήσεις έλιγμών, είχαν πραγματοποιηθεί, χάρη στα λάθη των αντιπάλων τους.

Στην αρχή του Μάη 1940, οι γερμανικές ένοπλες δυνάμεις, είχαν αναπτυχθεί κατά μήκος των δυτικών συνόρων της Γερμανίας, απ' τη Βόρεια θάλασσα ως την Έλβετία. Καταλαμβάνοντας οι γερμανοί τον Απρίλη του 1940 τη Νορδηνία και τη Δανία, εξασφάλιζαν τη δεξιά τους πτέρυγα. Αυτόμαπα παρουσιάζονταν η ανάγκη της κίνησης προς την Ολλανδία, το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο. Σ' αυτή τη διαδρομή, συναντούσαν τη πιο αδύνατη γραμμή των βελγικών οχυρώσεων, (υποδείγμ. — τον στο σχήμα). Μα ακόμα πιο πολύ διευκολυνόντουσαν τα σχέδια της γερμανικής διοίκησης, απ' το ότι αυτή ήφερε καλά για την επικείμενη μετακίνηση των συμμαχικών στρατιών στο Βέλγιο, μόλις θα σημειώνονταν η γερμανική επίθεση. Έτσι, οι σύμμαχοι ήταν ακριβώς εκείνοι, που ενώ προσαρμόζονταν για άγώνα θέσεων, άνοιγαν επιχειρήσεις έλιγμών. Για τους γερμανούς, έμενε μονάχα να επωφεληθούν απ' αυτήν την άσυνήθιστα ενοίκια κατάσταση.

Το γερμανικό σχέδιο πρόβλεπε, να καταφερθούν υποδοθητικά χτυπήματα, προς τις κατευθύνσεις της Μπρέντα, Βάρθ, Ντινάν. Τα χτυπήματα αυτά απόβλεπαν στην κατοχή της Ολλανδίας και στη δημιουργία κυκλωτικής κατάστασης σχετικά με το βόρειο συγκρότημα των συμμάχων που μετακινείτο μέσα από το Βέλγιο. Τα χτυπήματα αυτά παρουσιάζαν επιδεικτικό χαρακτήρα για να παρασύρουν τις δυνάμεις των συμμάχων της δυτικής πτέρυγας σε επίθεση και να τις ελλύουν καταπάνω τους. Γιαυτό το λόγο, προβλέπονταν ένα χρονικό διάστημα μερικών ημερών, που μετά το πέρασμά τους, θα πρέπει να αρχίσει τις επιχειρήσεις, το βασικό συγκρότημα των γερμανικών επιθετικών στρατευμάτων.

Το κύριο χτύπημα καταφέρνεται προς τη κατεύθυνση του Σεντάν-Μεζιέρ-Αμιέν-Αμπεβίλ-Μπουλάν, πάνω στο σημείο επαφής του συμμαχικού συγκροτήματος ελιγμών και του συγκροτήματός τους, που θ' αμύνονταν στη γραμμή Μαζινώ. Μ' αυτό το χτύπημα, το βόρειο συγκρότημα των συμμάχων, εκκυλωνόταν από νότου και απομονώνονταν απ' το ανατολικό συγκρότημα.

Η γερμανική διοίκηση, για να ανταποκρίνεται σ' αυτές τις αποστολές, σχημάτισε δυο συγκροτήματα επιθετικών στρατευμάτων.

Συγκρότημα στρατιών «Β» κάτω απ' τις διαταγές του στρατηγού Μπράκ, αποτελούμενο απ' τις 18η, 6η και 4η στρατιές, αναπτυγμένων στο μήκος των ολλανδικών και βελγικών συνόρων.

Το κύριο χτύπημα, το πραγματοποιούσε το συγκρότημα στρατιών Α, κάτω απ' τις διαταγές του στρατηγού Ρούντσετ. Ήταν αναπτυγμένο κατά μήκος των συνόρων του Λουξεμβούργου. Στο πρώτο κλιμάκιο, έκανε την επίθεση η ομάδα κρούσης του Κλάιστ, με σύνθεση: 5 μεραρχίες άρμάτων μάχης και 3 μεραρχίες μηχανοκινήτων. Στο δεύτερο κλιμάκιο, ακολουθούσαν τέσσερες στρατιές, η 12η, η 16η, η 9η και η 2η.

Η γερμανική επίθεση άρχισε στις 5 το πρωί της 10 του Μάη 1940. Οι γερμανοί, μη συναντώντας σοβαρή αντίσταση, κατέλαβαν την Ολλανδία. Διέσπασαν τη γραμμή των βελγικών οχυρώσεων, στη περιοχή βόρεια της Λιέγης. Μία ισχυρή μηχανοκίνητη ομάδα, με σύνθεση 3.000 τάνκς, 1.000 θωρακισμένα αυτοκίνητα, 45.000 αυτοκίνητα, πλύθηκε μέσα απ' το Λουξεμβούργο και διαδίδοντας τον Μάας συνέχισε τη κίνησή της προς δυσμάς, δίχως να συναντάει έστω και λίγη δυνατή αντίσταση.

Στις 20 του Μάη οι γερμανοί είχαν κιόλας γίνει κύριοι της Αμιέν. και στις 22 του Μάη βγήκαν στην ακτή, στη περιοχή Αμπεβίλ-Μπουλάν. Οι γερμανοί έφτασαν στο σκοπό τους. Πάνω στο σημείο αυτό πρέπει να σταθούμε κάπως λεπτομερέστερα.

Ποιά σκοπό επιδίωκαν οι γερμανοί στην επίθεσή τους; Μπορεί να πει κανείς: να τσακίσουν τις συμμαχικές στρατιές, να καταλάβουν τη Γαλλία. Αυτό είναι σωστό, μα είναι γενικό.

Εμείς ξέρουμε, πως το σχέδιο των γερμανών ήταν, να χωρίσουν τις δυνάμεις των συμμάχων σε δυο ομάδες, να κυκλώσουν το βόρειο συγκρότημα και να τις τσακίσουν χωριστά, τη καθεμιά απ' τις αποχωρισμένες στρατιές του αντίπαλου. Γιαυτό το πράγμα, έπρεπε να διασπάσουν το μέτωπο και να βγούν στην ακτή. Κι' έτσι, η έξοδος στη περιοχή Αμπεβίλ-Μπουλάν, έκφραζε την ουσία του γερμανικού σχεδίου. Η έξοδος αυτή, καθόριζε τη κατεύθυνση του κύριου χτυπήματος. Αυτή αποτελούσε, την ιδέα του στρατηγικού ελιγμού.

Όταν προσδιορίζουμε το σκοπό της γερμανικής επίθεσης: Αμιέν-Αμπεβίλ-Μπουλάν, δηλαδή με γεωγραφικά τέμνιμα, εννοείται, πως ο τέτοιος προσδιορισμός είναι υποθετικός. Για περισσότερη ακρίβεια πρέπει να πούμε: σκοπός της γερμανικής επίθεσης ήταν, η προώθηση στη κατεύθυνση της Αμιέν-Αμπεβίλ-Μπουλάν, για να αποχωρίσει τις δυνάμεις των συμμάχων, να τις κυκλώσει και να τις τσακίσει ξεχωριστά τη καθεμιά, να καταλάβει τη Γαλλία.

Ο γεωγραφικός προσδιορισμός (σ. μ. του σκοπού) είναι ακόμα πιο πολύ απαραίτητος γιατί υποδεικνύει ένα στρατευμάτα του συγκροτήματος κρούσης, τη περιοχή εκείνη που θα πρέπει να φτάσουν, για να εξασφαλίσουν την επιτυχία ολοκλήρωσης του ελιγμού, στο σύνολό του.

Ο παραπάνω στρατηγικός σκοπός είχε καθοριστεί, σαν αποφασιστικός σκοπός των επιθετικών επιχειρήσεων, στη δοσμένη έκστρατεία. Όμως είναι εύκολο να πω πως το φτάσιμο στο γεωγραφικό αντικείμενο, που προσδιορίζει αυτό το σκοπό, δεν σημαίνει ακόμα—νίκη. Ας θυμηθούμε, πως η κατάληψη της Βιέννης απ' τον Ναπολέοντα δεν έφερε και το τέλος του πολέμου. Τη νίκη πρέπει να τη πραγματοποιήσει στη μάχη. Αυτό είναι πιο πολύ σωστό, για τους σύγχρονους πολέμους, που παρουσιάζουν επιχειρήσεις σε τεράστια κλίμακα ή οποία αποτελεί τη ξεχωριστή τους ιδιομορφία.

Πρέπει πάντα να θυμόμαστε, πως στον πόλεμο, η κάθε κατάσταση και ο κάθε κανόνας, είναι σχετικά με την έννοια, ότι σ' αυτή τη περίπτωση δρούν δυο μέρη. Και στο πιο άριστο στρατηγικό σχέδιο, είναι αναγκαίο να υπολογίζει κανείς την επιδίωξη του αντίπαλου να το ανατρέψει.

Στη περίπτωση που εξετάζουμε, η έξοδος των γερμανικών μηχανοκινήτων δυνάμεων, προς την ακτή, θα ήταν δυνατό να αποκρουσθεί π. χ. με αντίχτυπα των συμμάχων, στο στενότερο σημείο του ρήγματος της περιοχής του Σεντάν. Οι γερμανοί θα ήταν αναγκασμένοι, να υπερασπίσουν με πείσμα αυτή τη περιοχή, και τότε, ίσως, το κέντρο βάρους των επιχειρήσεων, θα μετατοπιζόταν προς τα εσωτ. Αυτό, αποτελεί μία καινούργια εικόνα, εκείνου που εκφράσθηκε κιόλας παραπάνω, πως η αμυνόμενη πλευρά, μπορεί και πρέπει, κατά τον ίδιο τρόπο, να καθορίζει το στρατηγικό σκοπό.

Αν όμως το φτάσιμο στο γεωγραφικό αντικείμενο που συνδέεται με το στρατηγικό σκοπό δεν δίνει ακόμα τη νίκη, ποιά είναι τότε η σημασία του, και ποιά είναι η ανάγκη να το υποδείχνουμε στα στρατεύματα;

Ας εξετάσουμε τα τρία στάδια των επιχειρήσεων—πριν φτάσει κανείς στο σκοπό—τη στιγμή που φτάνει και μετά.

Στο πρώτο στάδιο—ή ακριβώς υπόδειξη του σκοπού, συντελούσε, στη συγκέντρωση των δυνάμεων και των προσπαθειών, στην απόκτηση της υπεροχής πάνω στη κύρια κατεύθυνση και, στο ξεπέρασμα του αντίπαλου από άποψη επιχειρήσεων. Οι σύμμαχοι, ενεργώντας ασυντόνιστα και άτακτα, δεν μπόρεσαν, έστω και λίγο σοβαρά να παρεμποδίσουν τα σχέδια της γερμανικής διοίκησης.

Όμως να, που ο σκοπός (με τη γεωγραφική του έννοια) είναι φτασμένος. Ποιά ήταν η θετική αξία αυτού του γεγονότος, στη δοσμένη συγκεκριμένη περίπτωση; Πρέπει να θυμόμαστε τι λέγαμε. Γίνονταν η διάσπαση του μετώπου. Στη περιοχή του Σεντάν, έγινε το τακτικό ρήγμα και εξελίσσονταν παραπέρα σε επιχειρησιακό ρήγμα. Η έξοδος στα ύψη Αμιέν-Αμπεβίλ-Μπουλάν, εσήμανε την ολοκλήρωση του ρήγματος. Γιατί; Γιατί με την έξοδο στην ακτή, αποκόπτονταν όλες οι χερσαίες συγκοινωνίες, που συνέδεαν το βόρειο συγκρότημα του αντίπαλου, με το κέντρο της χώρας και με το συγκρότημα της γραμμής Μαζινώ. Έτσι, στους σύγχρονους πολέμους, όποτε υπάρχουν συνεχή οχυρωμένα μέτωπα, η επιτυχία του στρατηγικού σκοπού, σημαίνει ολοκλήρωση του ρήγματος, γιατί σ' αυτή τη περίπτωση, το μέτωπο του αντίπαλου έχει καταρρεύσει, πράγμα, που οδηγεί σε βαρείες συνέπειες.

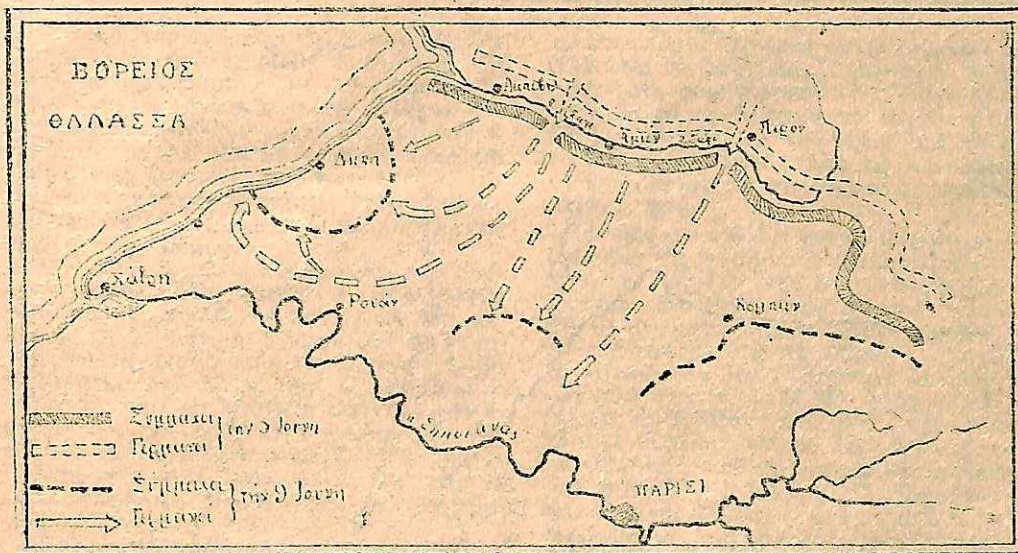
Ας περάσουμε τώρα στις επόμενες επιχειρήσεις, για την επιτυχία του στρατηγικού σκοπού (γεωγραφικού αντικείμενο). Σύμφωνα με τον προσδιορισμό που δόσαμε, η επιτυχία αυτή πρέπει να έχει αποφασιστική σημασία για την έκβαση ολοκλήρωσης της επίθεσης, στο σύνολό της. Αυτό δεν σημαίνει πως η μάχη τελειώνει, ίσα, ίσα που η πιο σκληρή φάση της, μπορεί να παρουσιασθεί, ακριβώς στη περίοδο που ακολουθεί, μετά το φτάσιμο στα καθορισμένα αντικείμενα, εκείνων που επιτίθενται. Το ζήτημα είναι, ότι ο επιτιθέμενος, αποχτάει την αποφασιστική υπεροχή, για τη διεξαγωγή των ακόλουθων επιχειρήσεων.

Οι γερμανοί, βγαίνοντας με τις μηχανοκίνητες δυνάμεις τους στην ακτή, απόχτισαν πραγματικά, μία τέτοια αποφασιστική υπεροχή, που φάνηκε ολοκάθαρα, στη παραπέρα εξέλιξη των επιχειρήσεων. Η επιτυχία του σκοπού, βέβαια, λιγότερο απ' όλα σημαίνει: διακοπή ή περιορισμό της δραστηριότητας των επιτιθέμενων στρατευμάτων. Μονάχα δημιουργούνται, οι πιο ευνοϊκές συνθήκες, για την

ανάπτυξη αυτής της δραστηριότητας, ή πρωτοβουλία περνάει σταθερά στα χέρια της επιτιθέμενης πλευράς που αποχτάει έτσι, την αποφασιστική επιχειρησιακή υπεροχή, πάνω στον αντίπαλο.

Πρώτ' απ' όλα ήταν απαραίτητο, να στερεώσει κανείς γερά, το πετυχημένο αποτέλεσμα. Μ' αυτό το σκοπό, παρακολουθώντας τα χνάρια των μεγάλων μηχανοκινήτων μονάδων, είχαν εισηγρηθεί μέσα στο ρήγμα, τέσσερες στρατιές του δεύτερου κλιμακίου, που κατέλαβαν τα άκρα του διαδρόμου και πραγματοποιούσαν την απομόνωση του βόρειου συγκροτήματος του αντίπαλου.

Η γερμανική διοίκηση, ακολουπώντας σ' αυτό το στήριγμα, ανέλαβε επιχείρηση, για τη κύκλωση και εξόντωση του βόρειου συγκροτήματος των συμμάχων. Όπως ξέρουμε, αυτή η επιχείρηση των γερμανών δεν πέτυχε πέρα για πέρα. Η αγγλική στρατιά όπως και ένα σημαντικό μέρος των γαλλικών δυνάμεων, είχαν καταφύγει στα νησιά, αλλά με την απώλεια όλου του βαρείου όπλισμού. Έκτος αυτού, πάνω κάτω 38 μεραρχίες, που περιλαμβανόντουσαν στη σύνθεση του βόρειου συγκροτήματος των συμμάχων, είχαν απολωθεί, για τον παραπέρα αγώνα στη Γαλλία.

Επίθεση πάνω στον π. Σωμ 5-6, VI/1940

Έτσι είχε προαποφασιστεί η έκβαση ολοκλήρωσης της έκστρατειας. Οι γερμανοί, ανασυγκροτώντας τις δυνάμεις τους, άρχισαν στις 5 του Ιουνίου επίθεση προς Νότον. Αν και οι επιχειρήσεις της δεύτερης φάσης της έκστρατειας, έχουν κάποιο σχετικό ενδιαφέρον, είναι όμως ολοφάνερο, πως δεν αποτελούν, παρά τη πραγματοποίηση της αποφασιστικής επιτυχίας, που οι γερμανοί εξασφάλισαν στη πρώτη φάση. Και σ' αυτό βέβαια το στάδιο, η γερμανική διοίκηση, καθόριζε στα επιτιθέμενα στρατεύματα, συγκεκριμένους σκοπούς. Όμως αυτοί, ήταν σκοποί τακτικοί, πραγματοποιούντες, σε τελευταία ανάλυση, τον κύριο στρατηγικό σκοπό που διατυπώσαμε παραπάνω. Αποφασιστική σημασία στη πορεία της έκστρατειας, είχε, η έξοδος των γερμανικών μηχανοκινήτων δυνάμεων στη γραμμή Αμιέν-Αμπεβίλ-Μπουλάν. Αυτό εσήμανε την ολοκλήρωση της διάσπασης του μετώπου και την απομόνωση του βόρειου συγκροτήματος και στη συνέχεια, του νότιου μετώπου των συμμάχων.

Ας επωφεληθούμε απ' αυτό το παράδειγμα—απ' τη δεύτερη φάση—της επίθεσης του 1940 που στον τύπο του εξωτερικού πήρε το δόγμα «Η μάχη της Γαλλίας», για να εξασφαλίσουμε το πως αντανακλάται ο στρατηγικός σκοπός στις ξεχωριστές επιχειρήσεις.

Στη δοσμένη έκστρατεία και πάνω στο δοσμένο θέατρο, ο στρατηγικός σκοπός καθορίζεται στα στρατεύματα απ' την ανώτατη διοίκηση. Ο σκοπός αυτός, αποτελεί τη συγκεντρωτική έκφραση του σχεδίου της ανώτατης διοίκησης. Ο στρατηγικός σκοπός καθορίζεται άμεσα στο συγκρότημα κρούσης, που ενεργεί πάνω στη κύρια κατεύθυνση. Όμως πρέπει να είναι γνωστός ο στρατηγικός σκοπός και στους διοικητές των άλλων συγκροτημάτων, από όποια ανατίθενται δευτερεύουσες αποστολές. Και αυτό δεν γίνεται άπλα και μόνο για τη γενική προσαρμογή, μα γιατί τελικά, ο στρατηγικός σκοπός πραγματοποιείται με τις προσπάθειες όλων των ενόπλων δυνάμεων, στο δοσμένο θέατρο πολέμου.

Η έξοδος στη περιοχή, Αμιέν-Αμπεβίλ-Μπουλάν και η διατήρησή της, είχε το ίδιο σπουδαίο σημασία: πρώτα—πρώτα—για την ολοκλήρωση της διάσπασης και τη δημιουργία διαδρόμου· δεύτερο—για την εξασφάλιση των ενεργειών, ενάντια στο βόρειο συγκρότημα· και τέλος τρίτο—για την ανάγνωση της εξέλιξης των γεγονότων, ενάντια στο νότιο μέτωπο. Μ' αυτό το τρόπο, στη δεύτερη φάση της επίθεσης, δεν πρόβαλε καινούργιος στρατηγικός σκοπός· ο σκοπός είχε επιτευχθεί και γίνονταν η τελική πράγματιση της αποφασιστικής υπεροχής που απόκτησε ο γερμανικός στρατός. Στη δεύτερη φάση, η γερμανική διοίκηση επιδίωκε το σκοπό: επωφεληθούμε από την υπεροχή που αποκτήθηκε, στις δυνάμεις και στη διάταξή τους, (και το σπουδαιότερο σημείο αυτής της υπεροχής, παρέμεινε, η διατήρηση της περιοχής Αμιέν-Αμπεβίλ-Μπουλάν), να συντρίψει τα απομεινάρια των γαλλικών δυνάμεων και να κάνει κατοχή στη Γαλλία. Κι' αυτό, ήταν, ο ίδιος στρατηγικός σκοπός, σε ένα καινούργιο ολοκληρωτικό στάδιο του πολέμου.

Προς τις 5 του Ιουνίου, το μέτωπο βρισκόταν στη γραμμή του ποταμού Σωμ (οι γερμανοί διαπρόσβαν στη νότια όχθη, οχυρώμενα προγεφυρώματα στη περιοχή της Αμιέν) και στον ποταμό Αιν, έχοντας το σημείο επαφής στη περιοχή του Μονμεντι προς τη γραμμή Μαζινώ.

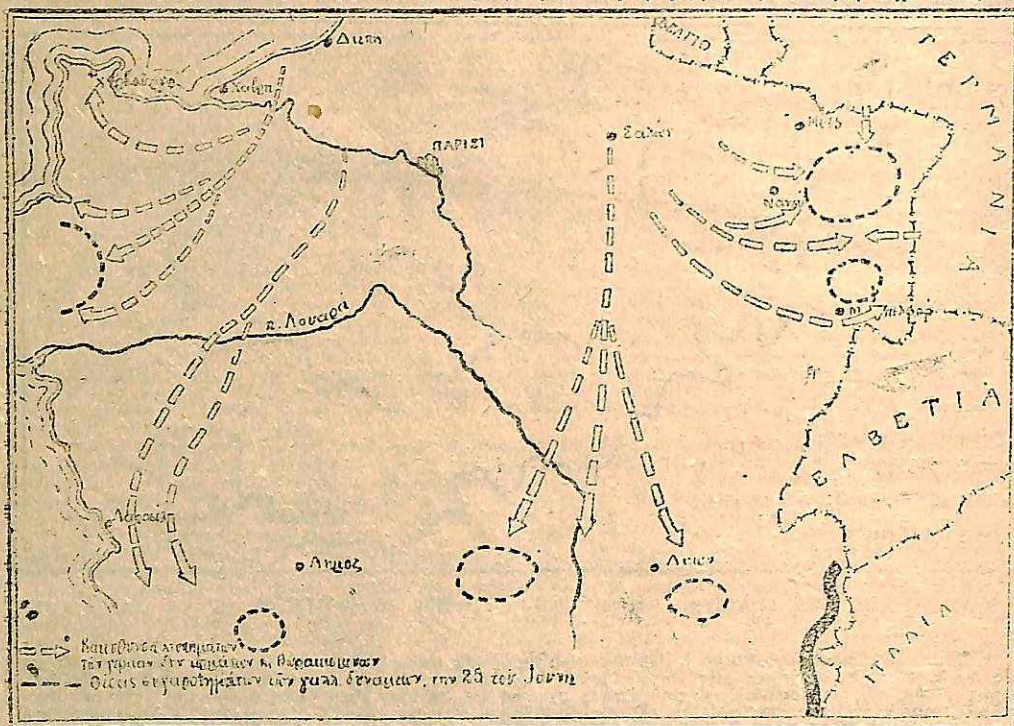
Δύο ήταν τα γεγονότα, που, προδικάζανε τη συντριβή του γαλλικού στρατού. Πρώτο—η απόλυτη υπεροχή των δυνάμεων στο μέρος των γερμανών. Στο μέτωπο απ' τη θάλασσα ως το Λογκυγιόν, υπήρχαν 43 γαλλικές μεραρχίες και στη γραμμή Μαζινώ—17. Οι γερμανοί θα μπορούσαν εύκολα, να εξασφαλίσουν τριπλάσια σε αριθμό δυνάμεις. Είχαν και τις μηχανοκίνητες δυνάμεις, που οι γάλλοι σχεδόν δεν είχαν· διαπρόσβαν και τη κυριαρχία στον αέρα. Δεύτερο—η αδυναμία των γαλλικών μετώπων βρδέν είχαν· και πρώτα, στο ότι το δυτικό του τμήμα, εξακολουθούσε να είναι ανεπαρκώς οχυρωμένο.

Το γεγονός ότι οι γερμανοί προώθησαν στα βορειοδυτικά της Γαλλίας, ταράσσια μέσα των δυνάμεων τους προδικάζε τη διάσπαση στον δυτικό τομέα του μετώπου και την έξοδο στα νότια της

γραμμής Μαζινώ. Κατ' ακολουθίαν, η έξοδος των γερμανών στην άκτῃ, είχε γιὰ ἕνα ἄκομα λόγο ἀποφασιστικὴ σημασία. Κι' ἂν, πρωταρχικὰ ἡ έξοδος αὐτῇ, ἀποτελοῦσε τὴ διάσπαση τοῦ κέντρου τῶν συμμαχικῶν στρατιῶν (στὸ Σεντάν), ὅμως εἶχε καὶ μιὰ ἄλλη πλευρά: τὴν ὑπερέκτασιν καὶ τὴν εἰσχώρησιν στὰ νῦτα τῆς γραμμῆς Μαζινώ. Στὴ πορεία τῆς ἐπίθεσης, ἡ γερμανικὴ οὐμάδα στρατιῶν «Β» στὶς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Μλόκ, βῆκε στὸν ποταμὸ Σῶμ· ἡ οὐμάδα «Α» στὶς διαταγὰς τοῦ Ρούνστρετ βῆκε στὸν ποταμὸ Αὐν· ἡ οὐμάδα «C» παρέμενε ἀντίκρουσιν στὴ γραμμὴ Μαζινώ.

Τὸ κύριον χτύπημα τὸ κατέφερε τὸ συγκρότημα «Α» στὴ κατεύθυνσιν τῆς Σαλὼν, μετὰ προοπτικὴν κινήσεως κατὰ χωριστὰς οὐμάδας, κατὰ τὰ νότιο-ἀνατολικά, πρὸς Μπελφόρ, στὰ νῦτα τῆς γραμμῆς Μαζινώ καὶ καθ' ἑξῆς κατὰ τὸ νότον πρὸς τὴ Λυὼν. Τὸ συγκρότημα «Β» εἶχε τὴν ἀποστολὴν νὰ βγῇ στὸν κάτω Σηκουάνα καὶ νὰ συνεχίσῃ τὴν κίνησιν πρὸς νότον κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς.

Κι' ἔτσι, καὶ στὴ δευτέρῃ φάσιν, ὑπῆρχε, κύριον χτύπημα καὶ ὑποθηθητικὰ χτυπήματα. Ὅμως ἀπ' αὐτὸ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ βγάλῃ τὸ συμπέρασμα, πῶς ἡ γερμανικὴ διοίκησις εἶχε καθορίσει

Ἡ καταδίωξις 12-25 Ἰουνίου.

καινούργιον στρατηγικὸ σκοπὸ. Καὶ στὴ δευτέρῃ φάσιν, ἡ διάκρισις τοῦ κύριου χτυπήματος ἀπ' τὰ ὑποθηθητικὰ, εἶχε βέβαια, τὸ νόημά της. Ἡ συγκέντρωσις τοῦ συγκροτήματος κορύψεως, πάνω σὲ μοναδικὴ κατεύθυνσιν, εἶναι ἀπαραίτητη σὲ κάθε ἐπιχείρησιν καὶ σὲ κάθε, ἄκομα καὶ τὴν πῶ μικρὴ μάχην. Ὅμως στὴ δευτέρῃ φάσιν, δὲν μποροῦσε πιά νὰ γίνεταί λόγος, γιὰ τὴν εἰσχώρην καινούργιου σκοποῦ ἀποφασιστικῆς σημασίας. Ἄν π. χ. οἱ γερμανοὶ, θὰ παραιτόντουσαν ὁλότελα, ἀπ' τὸ χτύπημα διὰ τοῦ ποταμοῦ Αὐν πᾶνω στὴ Σαλὼν, καὶ τότε ἡ διάσπασις στὸ δυτικὸν τομεῖα, θὰ εἶχε τὸ ἴδιον καταστροφικὸ ἐπακόλουθον γιὰ τὴ Γαλλίαν. Γιατοῦς, ἦταν ἀπελπιστικὴ ἡ στρατηγικὴ κατάστασις, στὸ σύνολόν της. Ἡ κατάληψις τοῦ Παρισιῦ ἀπ' τοὺς γερμανοὺς στὶς 14 τοῦ Ἰουνίου, παρουσιάσθηκε σάν, ἕνα δευτερεύον ἐπεισόδιον τοῦ ἀγῶνα, ποὺ ἡ ἐκβάσις του (σ. μ. τοῦ ἀγῶνα) εἶχε προδικασθῇ ἀπ' τὰ πρὶν.

Σ' ἕνα ἀπ' τὰ ντοκουμέντα τοῦ γαλλικοῦ γενικοῦ ἐπιτελείου, τῆς 11 Ἰουνίου, ἀναφέρονταν πῶς ὑπάρχουν δύο δυνατότερες λύσεις:

1. Νὰ διατηρηθῇ τὸ μέτωπον ἐνιαῖον, ὡς τὴν τελευταία δυνατότητα καὶ νὰ γίνῃ ὑποχώρησις πρὸς Λονγκιγιόν, ἀπ' τὴν ἀριστερὴν πτέρυγαν τῆς γραμμῆς Μαζινώ.

2. Νὰ εγκαταληφθῇ ἡ γραμμὴ Μαζινώ, γιὰ νὰ γίνῃ ὑποχώρησις μ' ὅλες τὶς δυνάμεις, πρὸς κάλυψιν τῆς καρδίας τῆς χώρας, δὲν μποροῦσε πιά νὰ γίνῃ ὑποχώρησις μ' ὅλες τὶς δυνάμεις, πρὸς κάλυψιν τῆς καρδίας τῆς χώρας, δὲν μποροῦσε πιά νὰ γίνῃ ὑποχώρησις μ' ὅλες τὶς δυνάμεις, πρὸς κάλυψιν τῆς καρδίας τῆς χώρας.

Ἡ πρώτη λύσις εἶχε τὸ πλεονέκτημα, τῆς διατήρησεως τῶν μεγάλων μονάδων, ποὺ ἔχουν τὴν ὑποστήριξιν στὶς οὐρῶσεις μας. Ὅμως αὐτὸ σημαίνει, ἐθελοντικὴν πρακτικὰ παραχώρησιν στὸν ἐχθρόν, ὅλου τοῦ ἐθνικοῦ ἐδάφους καὶ ἀφήνει γιὰ τὸ στρατὸ μονάχα τὴν προοπτικὴ τῆς συνθηκολογήσεως στὴν ἀνατολή, ἢ τῆς μερικῆς διαφυγῆς τὸ ἐλθτικὸν ἔδαφος.

Ἡ δευτέρῃ λύσις, ὄντας δύσκολη στὴν ἐκτέλεσίν της, θὰ ὀδηγῆσαι στὸ κομμάτισμα τοῦ μετώπου μας, ὅμως θὰ ἐπιτρέψει γιὰ μιὰ μακρόχρονη περίοδον, νὰ καλύψουμε τὴν καρδίαν τῆς χώρας. Κλείνει μέσα τῆς αὐτῆς ἡ λύσις, τὴν ἐλπίδα νὰ προλάβουμε τὴ συνθηκολογήσιν τοῦ κυριώτερου τμήματος τῶν δυνάμεων ποὺ μᾶς ἀπέμειναν.

Εἶχε γίνῃ δεκτὴ ἡ τελευταία λύσις...

Πολὺ ἀργά! Πολὺ ἀργά ἀποπειράθηκε τὸ γαλλικὸ γενικὸ ἐπιτελεῖον, ν' ἀπαλλαγῇ ἀπ' τὸν ἀντικαταρτισμὸν τῆς γραμμῆς Μαζινώ καὶ νὰ ἀντικρούσῃ τὸν πολέμου ἐλγισμὸν. Γιὰ τὶς νέες λύσεις δὲν ὑπῆρχαν γιὰ τὸ γενικὸ ἐπιτελεῖον, οὔτε χρόνος, οὔτε δυνάμεις.

Ἡ γερμανικὴ διοίκησις, ἔχοντας ἀντίκρουσιν τῆς κατὰ τὴν ἐκστρατεία τοῦ 1940, ὅπως βγαίνει ἀπ' τὰ γεγονότα, μιὰ γαλλικὴ στρατιὰ, διέθετε τεράστια ὑπεροχὴ καὶ γιαυτὸ, στὴ δοσμένη περίπτωσι, δὲν ἐξορῶθηκε ἄκομα τὸ ἐλάττωμα τῆς στρατηγικῆς της, ποὺ βρισκόνταν στὴν ἀνεπάρκειαν δυνάμεων, γιὰ τὴν πάλιν, γιὰ τὴν παγκόσμιαν κυριαρχίαν. Γιατοῦς μπόρεσε νὰ καθορίσῃ τὸ στρατηγικὸν σκοπὸν καὶ νὰ τὸν φθάσῃ. Δὲν εἶχε συναντήσει κατὰ τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ σχεδίου της, καμιά σοβαρὰ ἀντίστασιν. Στὶς 25 τοῦ Ἰουνίου, οἱ προδότες ποὺ ἀπέτελεσαν τὴν κυβέρνησιν μετ' ἐπικεφαλῇ τὸν Πεταίν, ὑπόγραψαν τὴν συνθηκολογήσιν τῆς Γαλλίας. Μὰ ἡ Γαλλία συνέχισε τὸν ἀγῶνα. (Συνέχεια στὸ ἐρχόμενο)

Ε. ΣΟΥΡ

Ἡ ΜΑΡΞΙΣΤΙΚὴ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΑΚΑΤΑΝΙΚΗΤΟ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ

Βασικὸ περιεχόμενον τῆς ἱστορικῆς περιόδου ποὺ ζοῦμε, εἶναι ὁ ἀγῶνας τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως κι' ὁλόκληρης τῆς προοδευτικῆς ἀνθρωπότητος ἐναντίον τοῦ χιτλερικοῦ ληστρικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ, ποὺ ἐβαλε σὰ σκοπὸν τοῦ νὰ γυρίσῃ πίσω τὸν τροχὸ τῆς ἱστορίας, νὰ καταστρέψῃ τὶς δημοκρατικὰς κατακτήσεις τῶν λαϊκῶν μαζῶν, νὰ σκλαβώσῃ τοὺς φιλελεύθερους λαοὺς τοῦ κόσμου.

Ἡ γιγάντια μάχη, ποὺ ξετυλίγεται ἀνάμεσα στὰ δύο στρατόπεδα: τὸ στρατόπεδον τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων μετὰ ἐπὶ κεφαλῇ τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση καὶ τὸ στρατόπεδον τῆς φασιστικῆς ἀντίδρασης, τώρα πιά φτάνει στὸ τέλος της. Ὁ γερμανικὸς στρατὸς, ποὺ φαντάστηκε ἀήττητον τὸν ἑαυτὸν του, βρίσκεται στὶς παραμονὲς τῆς ὁλοκληρωτικῆς καταστροφῆς του. Τὰ ὑπολείμματά του τσακίζονται ἀπ' τὸν ἡρωϊκὸ Κόκκινον Στρατὸν μας καὶ τὰ συμμαχικὰ στρατεύματα.

Στὸ μεγάλο πόλεμον γιὰ τὴν πατρίδα, ὁ Κόκκινος Στρατὸς ὄχι μόνον ὑπερασπίστηκε τὴν λευτερίαν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς πατρίδας μας, μὰ κι' ἔσωσε τὸν πολιτισμὸν τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοὺς φασίστες ἐσθλαθρευτές.

Τώρα ὁ Κόκκινος Στρατὸς καὶ τὰ στρατεύματα τῶν συμμάχων μας καταφέρνουν τὰ τελευταία θανάσιμα χτυπήματα στὴν καρδίαν τῆς φασιστικῆς Γερμανίας.

Ὁ ἐχθρὸς, στοὺς ἐπιθανάτιους σπασιμούς του, ἀντιστέκεται μετὰ μανίαν κι' οἱ φιλελεύθεροι λαοὶ χρειάζεται νὰ συνεχίσουν καὶ πέρα πέρα τὴν ὑπερέντασιν τῶν δυνάμεων τους, γιὰ νὰ ἐσθλαθρέψουν τελειωτικὰ τὸ φασιστικὸν τέρας.

Ἡ ἥττα, ἡ καταστροφὴ τῆς φασιστικῆς Γερμανίας στὸν πόλεμον, δὲν εἶναι καθόλου τυχαία, εἶναι μιὰ ἀπ' τὶς σπουδαιότερες ἐκδηλώσεις τῆς νομοτέλειας τῆς πάλης καὶ τῆς κίνης τῶν πρακτικῶν, προοδευτικῶν δυνάμεων τῆς κοινωνίας ἐναντίον τῆς φασιστικῆς ἀντίδρασης. Ἐδῶ βρίσκει τὴν καινούργια ἐπιθετικὴ σὴ τῆς ἡ γνωστὴ θέση τῆς μαρξιστικῆς διαλεκτικῆς γιὰ τὸ ἀκατανίκητον τοῦ πρωτοποριακοῦ, τοῦ προοδευτικοῦ στὴν ἐξέλιξιν.

Ἡ θέση τῆς μαρξιστικῆς διαλεκτικῆς γιὰ τὸ ἀκατανίκητον τοῦ νέου, τοῦ πρωτοποριακοῦ, τοῦ προοδευτικοῦ, πηγάζει πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἀπ' τὸ γεγονὸς, πῶς ἡ φύσις καὶ ἡ κοινωνία βρίσκονται σὲ κατάστασιν ἀδιάκοπης κινήσεως, ἀνανέωσης καὶ ἐξελίξεως. Στὴ φύσιν πάντα κάτι γεννιέται

κι' ἀναπτύσσεται, κάτι καταστρέφεται καὶ τελειώνει τὴ ζωὴν του. Ἡ κίνησις κι' ἀνάπτυξις στὴ φύσιν φέρουν στὸ τέλος τὴ ριζικὴ, ποιοτικὴ ἀλλαγὴ αὐτοῦ, ποὺ ὁπάρχει: τὸ γέριον, ποὺ ἐξῆλθε πιά τὴ ζωὴν του, καταστρέφεται, καὶ τὸ καινούργιον, τὸ πρωτοπόρον, τὸ προοδευτικόν, στερεώνεται στὴ ζωὴν.

Τέτοιός εἶναι ὁ ἀντικειμενικὸς νόμος τῆς ἐξελίξεως τῆς φύσεως καὶ τῆς κοινωνίας. Ἡ θέση τῆς μαρξιστικῆς διαλεκτικῆς γιὰ τὸ ἀκατανίκητον τοῦ καινούργιου, πηγάζει ἀπ' τὸ ὅτι κατανοήθηκε βαθειὰ αὐτὴ ἡ νομοτελεσιᾶ καὶ πορεία τῆς ἐξελίξεως. Γιατί, ἂν τὸ καινούργιον δὲν νικοῦσε μετὰ ἱστορικὴ ἀναγκαιότητα, τότε δὲ θὰ ὑπῆρχε κανὲν ἐξέλιξις. Στὴ θέσιν, ποὺ ἀνάπτει ὁ σύτροφος Στάλιν γιὰ τὸ ἀκατανίκητον τοῦ καινούργιου, τοῦ πρωτοποριακοῦ, δίνεται μιὰ βαθειὰ διατύπωσις τῆς μαρξιστικῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως, ἐκφράζεται ἡ σπουδαιότερη χαρακτηριστικὴ γραμμὴ τῆς κάθε προόδου.

Ἡ μαρξιστικὴ διδασκαλία γιὰ τὴν ἐξέλιξιν διαφέρει βασικὰ ἀπ' τὴν χοντροκομμένη ἀστικὴ θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως, ἂν καὶ παραδέχεται στὰ λόγια τὴν ἐξέλιξιν, τὴν βλέπει ὅμως σάν ἀπλὴ, ποσοτικὴ ἀνάπτυξιν, σάν σιγαλὴ καὶ ἡρεμὴ ἀλλαγὴ, χωρὶς ἀντιθέσεις καὶ πηδήματα, χωρὶς ριζικὰς ποιοτικὰς μεταβολὰς. Αὐτὴ ἡ χοντροκομμένη θεωρία τῆς ἐξελίξεως ἀνατράπηκε ἀπ' τὴν ζωὴν, ἀπ' τὰ δεδομένα τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν (π.χ. ἀπ' τὴ διδασκαλίαν τοῦ Ντάρβιν καὶ ἄλλων) καὶ ἀπ' τὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας (ἐπαναστατικὲς ἀνατροπὲς στὴν κοινωνικὴν ζωὴν, ὅπως ἡ ἐπανάστασις τῆς Ἀγγλίας τὸ 17ο αἰῶνα, ἡ ἐπανάστασις τῆς Γαλλίας τὸ 18ο αἰῶνα, οἱ τρεῖς ἐπαναστάσεις τῆς Ρωσίας στὴν ἀρχὴ τοῦ 20οῦ αἰῶνα).

Ὁ μαρξισμὸς-λενinizmὸς δίνει τὴν μοναδικὰ σωστὴ λύσιν στὸ πρόβλημα τῆς ἐξελίξεως. Ἡ ἐξέλιξις στὴ φύσιν καὶ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν δὲν ἀποτελεῖται μόνον ἀπὸ ποσοτικὰς, βαθμιαίας ἀλλαγὰς, μὰ καὶ ἀπὸ ριζικοὺς ἀλματικούς ποιοτικούς μετασχηματισμούς. Οἱ ριζικὲς ἀλματικὲς μεταβολὰς βάζουν τελειὰ καὶ πάλιν στὸ παλιόν, ποὺ ἐξῆλθε τὴ ζωὴν του, καὶ γεννῶν καινούργια ποιοτικὴν κατάστασιν τῆς πραγματικότητος. Σὲ πλήρη ἀντιστοιχίαν μετὰ τὴν ἀντικειμενικὴν πορεία τῆς ἐξελίξεως τῆς φύσεως καὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, τὴν πορεία τῆς ἐξελίξεως πρέπει νὰ τὴν ἀντιλαμβανόμαστε ὄχι σάν ἀπλὴ ἐπανάληψιν τῶν περασμένων, μὰ σάν πέρασμα ἀπ' τὴν παλιὰ ποιοτικὴν κατάστασιν σὲ καινούργια ποιο-

τική κατάσταση, σαν εξέλιξη απ' το απλό στο σύνθετο, απ' το κατώτερο στο ανώτερο.

Ο μαρξισμός υπογραμμίζει τον προοδευτικό χαρακτήρα της εξέλιξης. Το καινούργιο, το πρωτοποριακό, το προοδευτικό, δηλ. εκείνο, που γεννιέται στη ζωή κι' αναπτύσσεται, είν' ακατανίκητο, στο τέλος θ' ανοίξει το δρόμο του, η νίκη του στη ζωή είν' αναπόφευκτη.

Στην εργασία του «Αναρχισμός ή σοσιαλισμός» (1906-1907) ο σύντροφος Στάλιν, γράφει πως επειδή η ζωή βρίσκεται σε αδιάκοπη κίνηση και μεταβολή, γι' αυτό μέσα της πάντα υπάρχει το παλιό και το καινούργιο, κείνο, που μεγαλώνει και κείνο που πεθαίνει, η επανάσταση κι' η αντίδραση. «Πού τραβάει η ζωή, τί πεθαίνει και τί γεννιέται στη ζωή, τί καταστρέφεται και τί δημιουργείται; νά τ' ερωτήματα, που πρέπει πρώτ' απ' όλα νά μ'ας ενδιαφέρουν». Έδω ο σύντροφος Στάλιν διατύπωσε και την θέση για το ακατανίκητο του νέου, του πρωτοπόρου στη ζωή. Γράφει: «Αυτό που γεννιέται στη ζωή και μέρα με τη μέρα μεγαλώνει, είναι ακατανίκητο, είναι αδύνατο νά σταματήσει ή πρὸς τὰ μπρὸς κίνησή του, ή νίκη του είν' αναπόφευκτη...»

Ο σ. Στάλιν αναπτύσσει διεξοδικότερα τη θέση για το ακατανίκητο του νέου, για το αναπόφευκτο της νίκης του πρωτοπόρου, του προοδευτικού πάνω στις δυνάμεις της αντίδρασης σε μία σειρά εργασιών του στην περίοδο μετά τον Όχτωβρη και ιδιαίτερα στην εργασία του για το διαλεκτικό και ιστορικό υλισμό. Προσδιορίζοντας το δεύτερο χαρακτηριστικό της μαρξιστικής διαλεκτικής μεθόδου, ο σύντροφος Στάλιν γράφει: «Για τη διαλεκτική μέθοδο σπουδαίο είναι πρώτ' απ' όλα όχι κείνο που στη δεδομένη στιγμή φαίνεται στέρεο, μά' αρχίζει κιόλας νά πεθαίνει, αλλά κείνο, που γεννιέται κι' αναπτύσσεται κι' αν ακόμα φαίνεται την δοσμένη στιγμή όχι στέρεο, επειδή γι' αυτήν ακατανίκητο είναι μόνο εκείνο που γεννιέται κι' αναπτύσσεται. (Ζητήματα Λενινισμού, σελ. 537, έκδοση 11η).

Η σταλινική θέση για το ακατανίκητο του καινούργιου είναι ένα απ' τα σπουδαιότερα χαρακτηριστικά της ουσίας της μαρξιστικής θεωρίας της εξέλιξης, της μαρξιστικής αντίληψης για την εξέλιξη.

Νά ανακαλύψεις το αληθινό νέο, το προοδευτικό στη ζωή, νά προσδιορίσεις έγκαιρα τη σημασία του είναι δουλειά πολύπλοκη και δύσκολη. Όταν το καινούργιο μόλις γεννιέται, μόλις ξεπετιέται είναι άσημαντο και σχεδόν απαρατήρητο, είναι δύσκολο νά το ανακαλύψεις, νά το φανερώσεις και νά καταλάβεις τη μελλοντική του δύναμη. Είναι γνωστό πως στα 1905 στη φωτιά της πάλης με τον τσαρισμό η επαναστατική δημιουργικότητα των εργατικών μαζών έφκισε καινούργιο

πανίσχυρο όπλο επαναστατικής πάλης, τὰ Σοβιέτ των εργατών βουλευτών.

Μόνο όμως ή μεγαλοφύα του Λένιν μπόρεσε τότε κιόλας ν' ανακαλύψει την σημασία των Σοβιέτ, σαν έμβρύων της επαναστατικής εξουσίας και αργότερα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τὰ Σοβιέτ είναι ή πιο σκόπιμη κυβερνητική μορφή της δικτατορίας του προλεταριάτου. Ν' ανακαλύψεις το αληθινό καινούργιο είναι δύσκολο ακόμα κι' επειδή στην κοινωνική ζωή συχνά με τη μάσκα του καινούργιου παρουσιάζεται το παλιό, το αντιδραστικό, το ξεπερασμένο.

Είναι γνωστό π.χ. πως ο φασιζμός, — αὐτή ή πιο ξεστρίπτη ληστρική δικτατορία της ιμπεριαλιστικής γερμανικής άστικής τάξης — εμφανίζεται με τη μάσκα του σοσιαλισμού. Ο χειρότερος έχθρος και έξολοθρευτής του πολιτισμού δνόμασε τον έαυτό του φορέα και υπερασπιστή του πολιτισμού. Η εμφάνιση του παλιού με μάσκα του καινούργιου είναι μία ιδιότυπη μορφή του άγωνα του παλιού ενάντια στο καινούργιο, μορφή πάλης για τη διατήρηση του ξεπερασμένου, του αντιπολιτισμού. Η εμφάνιση του παλιού με τη προοδευτική μορφή είχε για σκοπό νά παραπλανήσει την κοινή γνώμη, νά διασπάσει (και πραγματικά τις διέσπασε) τις μάζες του γερμανικού λαού, μετατρέποντάς τες σε όργανο του γερμανικού ιμπεριαλισμού.

Ο σύντροφος Στάλιν ξεσκεπάζοντας την δόλια μονούβρα των χιτλερικών, έγραφε: «Κι' αν αυτοί οι ξεστρίπτοι ιμπεριαλιστές, οι χειρότεροι αντιδραστικοί, εξακολουθούν ακόμα νά συγκαταλέγουν τον έαυτό τους στη σειρά των «έθνικιστών» και «σοσιαλιστών» το κάνουν αυτό μόνο και μόνο για νά ξεγελάσουν τὸ λαό, για νά κοροϊδέψουν τούς άπλοϊκούς και νά σκεπάσουν με τη σημαία του «έθνικισμού» και του «σοσιαλισμού» τη ληστρική ιμπεριαλιστική τους ούσία». (Για τὸν Μεγάλο Πόλεμο για τὴ Πατρίδα της Σοβ. Ένωσης).

Η ιστορία της πάλης των τάξεων γνωρίζει όχι λίγα παραδείγματα εμφάνισης αντιδραστικών ρευμάτων με μάσκα προοδευτική, επαναστατική. Π.χ. ο Τροσκισμός που στὸν καιρό του ήτανε φράδια του κομμουνισμού και μετατράπηκε έπειτα σε άμεσο πράκτορα του γερμανικού φασιζμού ακατάπαυστα συγκαταλέγονται ανάμεσα στα πιο «επαναστατικά» «άριστερά ένδύματα», προσπαθώντας νά φαίνεται «άριστερώτερος» κι' απ' τούς μπολσεβίκους. Και χρειάστηκε ή αληθινά μεγαλόφυη διορατικότητα του Στάλιν για νά ξεσκεπάσει έγκαιρα την αντιδραστική ούσία αυτού του ρεύματος, νά το πετάξει τη μάσκα.

Οι παλιές ιδέες, το παλιό περιεχόμενο συχνά παρουσιάζεται σαν κάτι καινούργιο, πρωτοποριακό, όχι μόνο στην πολιτική, μά' και στην ιδεολογική περιοχή. Ο Λένιν στην εποχή του ξεσκεπάσε την φι-

λοσοφία του Μάχ και των όπαδών του που κάτω απ' την σημαία του καινούργιου, και μάλιστα της νεώτατης φιλοσοφίας, έσερνε τα παλιά φιλοσοφικά κούρέλια. Ο Λένιν απέδειξε, πως ο παλιός υποκειμενικός ιδεαλισμός του Μπέρκλεϋ και του Χιούμ, μασκαρεμένος με μερικούς καινούργιους φυσιογνωστικό-έπιστημονικούς όρους και λογάκια, παρουσιάζοταν απ' τούς όπαδους του Μάχ, σαν νεώτατες έπιστημονικές έπιτυχίες στην περιοχή της φιλοσοφίας, που κλήθηκαν τάχα νά λύσουν όλες τις φιλοσοφικές διαφορές ανάμεσα στους ιδεαλιστές και τούς υλιστές.

Όλα αυτά τα γεγονότα δείχνουν πως για την ανακάλυψη του πραγματικά καινούργιου, του προοδευτικού, είναι απαραίτητο νά θυμόμαστε τη θέση του διαλεκτικού υλισμού, πως ή ούσία και ή εμφάνιση δέν συμπίπτουν πάντα.

Για το καινούργιο δέν μπορούμε νά κρίνουμε μόνο απ' τὰ έξωτερικά του σημάδια: για ν' ανακαλύψουμε τὰ βλαστάρια του αληθινά καινούργιου, του προοδευτικού, πρέπει ν' αναλύσουμε την ούσία του κάθε δοσμένου φαινομένου.

Συχνά συμβαίνει έτσι στη ζωή, ώστε οι παλιές φόρμες νά γεμίζουν με καινούργιο περιεχόμενο και νά χρησιμοποιούνται για τη νίκη του πρωτοποριακού, του προοδευτικού Π.χ. ένα όργανο της άστικής οικονομίας, όπως τὸ χρήμα, τὸ πήρε τὸ σοβιετικό καθεστώς στα χέρια του και τὸ προσάρμοσε στα ένδιαφέροντα του σοσιαλισμού. Τὰ παλιά καλούπια γεμίζουν με νέο περιεχόμενο. Συμβαίνει και έτσι πὸ οι καινούργιες μορφές χρησιμοποιούνται απ' τις αντιδραστικές δυνάμεις για τὸ σκοπό της διατήρησης του παλιού, χρησιμοποιούνται απ' την επανένσταση ενάντια στην επανάσταση. Έτσι π.χ. στη χώρα μας, στην πρώτη περίοδο μετά την επανάσταση του Φλεβάρη 1917, όταν τὰ Σοβιέτ τὰ καθοδηγούσαν οι μενσεβίκοι και οι Έσέροι! θά μπορούσαν νά χρησιμοποιηθούν τὰ Σοβιέτ για τὴ συγκάλυψη του άγωνα της επανένστασης ενάντια στην επανάσταση. Τοῦτο συνέβαινε στη Γερμανία τὸ 1918 όταν τὰ Σοβιέτ τὰ καθοδηγούσαν οι σοσιαλδημοκράτες.

Σε τέτοιες περιπτώσεις για νά ξεχωρίσουμε τὸ αληθινά καινούργιο από τὸ παλιό, είναι απαραίτητο νά στηρίζομαστε στη μαρξιστική διδασκαλία για τὴν κυριαρχία του περιεχόμενου πάνω στη μορφή. Όλα αυτά τα γεγονότα μιλούν για τὸ, ότι είναι συχνά δύσκολο, όταν κοιτάμε μόνο την εμφάνεια των φαινομένων, νά ξεχωρίσουμε τὸ καινούργιο από τὸ παλιό, τὸ προοδευτικό από τὸ αντιδραστικό. Για νά ξέρει κανείς νά ξεχωρίζει τὸ πραγματικά καινούργιο, απ' αυτό, πὸ μόνο έξωτερικά φαίνεται πρωτοποριακό, είν' απαραίτητο, έχτὸς από αυτά πὸ δείξαμε πιο πάνω, νά ξέρει τὰ γνωρίσματα του καινούργιου, νά ξέρει τί έννοούμε με την έννοια του καινούργιου.

1 Οι σοσιαλεπαναστάτες.

Όταν λέμε καινούργιο έννοούμε τὸ πρωτοποριακό, τὸ προοδευτικό, πὸ διαφέρει ούσιαστικά από τὸ παλιό. Σχετικά με τὸν φεουδαρχισμό ένα τέτοιο ούσιαστικά καινούργιο φαινόμενο, ένα καινούργιο κοινωνικό σύστημα, ήταν ο καπιταλισμός. Ούσιαστικά νέος σε σύγκριση με τὸν καπιταλισμό είναι ο σοσιαλισμός. Τὸ σοσιαλιστικό οικόδομημα είναι πραγματικά καινούργιο, πρωτοποριακό, προοδευτικό διαφέρει ριζικά από τὸ καπιταλιστικό σύστημα, πὸ υπήρχε πριν απ' την Όχτωβριανή Έπανάσταση στη χώρα μας, και είναι αντίθετο απ' αυτό.

Αὐτὸς ο όρισμός του καινούργιου εφαρμόζεται και στὸν Κόκκινο Στρατό. Ο ήρωϊκός Κόκκινος Στρατός μας έχει τέτοιες χαρακτηριστικές ιδιότητες, πὸ τὸν κάνουν νά διαφέρει ριζικά από τὸν παλιό στρατό της τσαρικής Ρωσίας, όπου κυρίαρχες τάξεις ήταν οι τσιφλικάδες κι' οι κεφαλαιοκράτες. Ο παλιός στρατός ήταν όργανο πραγματοποίησης της πολιτικής των αντιδραστικών εκμεταλλευτικών τάξεων, όπλο για τὴν διατήρηση της εξουσίας από τὴν κυρίαρχη μειοψηφία και τὴν καταπίεση των εργαζομένων. Ο Κόκκινος Στρατός μας όπηρετεί τη σοσιαλιστική πατρίδα, τούς εργαζόμενους, εκφράζει τὴ θέληση του σοβιετικού λαού. Ο στρατός κι' ο λαός μας αποτελούν ένα ένιαίο σύνολο, μία οικογένεια.

Ξεχωριστό χαρακτηριστικό του στρατού μας είναι πως εκπαιδεύεται με τὸ πνεῦμα της συμπάθειας για τούς άλλους λαούς, με τὸ πνεῦμα της παραδοχής της ίσοπολιτείας των λαών. Όλες αυτές οι ιδιότητες του Κόκκινου Στρατού, πὸν για δαῦτες ο σύντροφος Στάλιν μίλοῦσε ακόμα από τὸ 1928, φανερώθηκαν με κολλοσιαία δύναμη τις μέρες του μεγάλου πολέμου για τὴν πατρίδα. Ο σύντροφος Στάλιν τότε ὑπόδειξε επίσης, ότι ο στρατός πὸν ξέρει για τὴν πολεμáει, είναι «άνικητος». Αὐτή ή θέση του συντροφου Στάλιν πραγματοποιήθηκε, κι' ο Κόκκινος Στρατός μας — ο άπελευθερωτικός στρατός — θά καταστρέψει γρήγορα τὸν χιτλερικό στρατό, πὸν φαντάστηκε αήττητο τὸν έαυτό του — τὸ στρατό των σκλαβωτῆδων.

Ο Κόκκινος Στρατός μας — είναι νέος στη μορφή του, πρωτοποριακός στρατός, στρατός ενός κράτους νέου τύπου, του σοβιετικού κράτους.

Η εκμνηδένιση του παλιού, ή άρνησή του, είναι ένα απαραίτητο σημεῖο της εξέλιξης, μά' ή πορεία της δημιουργίας του καινούργιου κλείνει μέσα της τὴν χρησιμοποίηση σαν βάσης κάθε τί θετικού, πὸν έχει δημιουργηθεί από τὴν προηγούμενη εξέλιξη.

Τὴν περίοδο της Όχτωβριανής επανάστασης ή εργατική τάξη με τὴν καθοδήγηση του κόμματος των Λένιν - Στάλιν έπριξε τὴν ταξική κυριαρχία των τσιφλικάδων και των καπιταλιστών, κατάργησε τὴν τσιφλικάδικη και καπιταλιστική ιδιο-

χτησία πάνω στα μέσα της παραγωγής, μά διατήρησε και δέχτηκε σαν βάσεις για την μελλοντική ανάπτυξη τις παραγωγικές δυνάμεις και τις θετικές κατακτήσεις του πολιτισμού, που δημιουργήθηκαν από την προηγούμενη εξέλιξη.

Ακριβώς το ίδιο και η σοβιετική πολεμική επιστήμη, με επί κεφαλής τον σύντροφο Στάλιν, δημιουργήσε τη νέα στρατηγική και ταχτική διεξαγωγής του σύγχρονου πολέμου, μά σ' αυτή (τη σοβιετική πολεμική επιστήμη) έχουν συμπεριληφθεί όλες οι καλύτερες επιτυχίες της ρούσικης και παγκόσμιας πολεμικής επιστήμης και τεχνικής. «Ετσι κάθε τί καινούργιο άρνιέται, καταργεί, σπάει το παλιό, μά σύγχρονα χρησιμοποιεί όλο τον πλούτο των περασμένων φάσεων της εξέλιξης».

Σε αντίθεση απ' αυτό που πεθαίνει και σαπίζει, το πραγματικά καινούργιο έχει την ιδιότητα της ολόπλευρης ανάπτυξης.

Το σοβιετικό καθεστώς είναι πραγματικά νέο, πρωτοπόρο καθεστώς. Η πηγή της ανάπτυξής του, της κίνησής του προς τα μπρός βρίσκεται στο σοσιαλιστικό σύστημα της κοινωνικής ζωής, που χαρακτηρίζεται από την κοινή ιδιοκτησία (ή κοινοχρησσύνη) στα μέσα παραγωγής, την ολοκληρωτική αντιποιοχία ανάμεσα στις παραγωγικές δυνάμεις και τις σχέσεις παραγωγής, απ' την έλλειψη εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο, από τη συνεργασία και τη συντροφική αλληλοβοήθεια των μελών της σοσιαλιστικής κοινωνίας. Ακριβώς γι' αυτό και μία τέτοια μεγάλη δοκιμασία στη ζωή των λαών, όπως είναι ο πόλεμος, όχι μόνο δεν εξασθένησε το σοβιετικό κράτος, μά, αντίθετα, το οδήγησε σε πιο μακρόχρονη, ολόπλευρη σταθεροποίηση. Ο μεγάλος πατριωτικός πόλεμος έδειξε σ' όλον τον κόσμο τη δύναμη και τη ρώμη της Σοβιετικής Ένωσης.

Η ικανότητα της ανάπτυξης, της εξέλιξης και της προς τα εμπρός κίνησης είναι απαραίτητο χαρακτηριστικό κάθε πρωτοπόρου, καινούργιου, προοδευτικού.

Η πιο σπουδαία ιδιότητα του καινούργιου είναι το ακατανίκητό του, ή ιδιότητά του να υπερπηδά οποιαδήποτε εμπόδια και ν' ανοίγει μοναχό του το δρόμο στην ζωή. Το ανυπέρβλητο του καινούργιου, του πρωτοποριακού στην κοινωνική ζωή εξηγείται με το γεγονός, πως η γένεση του καινούργιου εξαρτιέται από την αντικειμενική πορεία της εξέλιξης, από το ότι το καινούργιο απαντάει στις ώριμες πια ανάγκες της ίδιας της ζωής, στα βασικά ενδιαφέροντα των πλατειών λαϊκών μαζών.

Οι καινούργιες, πρωτοπόρες, προοδευτικές τάξεις στην κοινωνική ζωή, είναι ικανές να υπερπηδήσουν, να τσακίσουν οποιαδήποτε εμπόδια και να νικήσουν τις δυνάμεις της αντίδρασης. Αυτό το μαρτυρεί όλη η ιστορία της ανθρωπότητας. «Όσο κι' αν φαίνεται στέρεο το παλιό, όσο

κι' αν είναι μοχθηρό, προσπαθώντας να διατηρήσει την ύπαρξή του και να διακόψει την ανάπτυξη του καινούργιου, όλες πρόσκαιρες νίκες κι' αν κερδίσει, τελικά θα θριαμβέψει αναπόφευχτα το καινούργιο, το αναπτυσσόμενο, το νεαρό, το πρωτοπόρο, σ' αυτό ανήκει το μέλλον. Αυτό, που βλασταίνει κι' αναπτύσσεται, υπόδειχνε ο σύντροφος Στάλιν, είναι ανυπέρβλητο: όπωςδήποτε στο τέλος θα νικήσει το παλιό που την έζησε πια τη ζωή του.

Στις εργασίες του Λένιν και του Στάλιν υπάρχει πλουσιώτατο επιστημονικό υλικό για τον χαρακτηρισμό της θέσης της μαρξιστικής διαλεκτικής για το ακατανίκητο του καινούργιου. Σά χτυπητό παράδειγμα μπορεί να χρησιμεύσει η λενινική διδασκαλία για το σοβιετικό κράτος. Ο Λένιν πίστευε στη δύναμη, στη ζωντάνια και στη στερεότητα του σοβιετικού καθεστώτος, στο ακατανίκητό του, και θεωρητικά θεμελίωσε, έδειξε, γιατί ειδικά το σοβιετικό καθεστώς έχει τέτοια ακατανίκητη δύναμη. Ακόμα πριν απ' την Οκτωβριανή Επανάσταση και την δημιουργία του σοβιετικού κράτους στις εργασίες του: «Απριλιάτικες θέσεις», «Κράτος και Επανάσταση», «Θά την κρατήσουν οι μπολσεβίκοι την κρατική εξουσία;» ο Λένιν θεμελίωσε ολόπλευρα την ιστορική αναγκαιότητα του σοβιετικού καθεστώτος, έδειξε, πως αυτό το καθεστώς είναι το πιο πρωτοποριακό και το μόνο δυνατό απ' τα πρωτοποριακά κοινωνικά καθεστώτα, μέσ' στις καινούργιες ιστορικές συνθήκες. Τη δύναμη και τη ζωντάνια σ' αυτό το καθεστώς τη δίνει, όπως έλεγε ο Λένιν, το γεγονός, πως έχει βαθιές ρίζες μέσ' στις πλατειές λαϊκές μάζες. Το Δεκέμβριο του 1917, όταν το σοβιετικό καθεστώς μόλις είχε δημιουργηθεί κι' ακόμα δεν είχε προλάβει να δυναμώσει, οι μενσεβίκοι κι' οι σοσιαλδημοκράτες προφήτευαν με μοχθηρία, πως τα Σοβιέτ δεν θα κρατηθούν πολύ, πως θα ναυαγήσουν. Απαντώντας τους έλεγε ο Λένιν: «Αυτό δεν πρόκειται να συμβεί. Είμαι πεπεισμένος, πως τα Σοβιέτ ποτέ δε θα χαθούν. Η επανάσταση της 7 του Νοέμβρη (25 του Οκτώβρη) μάς το απόδειξε αυτό. Τα Σοβιέτ δε θα ναυαγήσουν ποτέ, επειδή δημιουργήθηκαν ακόμα απ' την πρώτη επανάσταση του 1905, δημιουργήθηκαν και μετά την Επανάσταση του Φλεβάρη κι' όχι από προσωπική πρωτοβουλία, μά απ' τη θέληση των λαϊκών μαζών, από τα κάτω.» (Συγγρ. Τομ. XXII).

Το 1919 πάλι, στη βράση του πολέμου ενάντια στα στίφη των Λευκορώσων και των ξένων στρατιών, όταν η σοβιετική χώρα παρουσίαζε την ύψη πολιορκημένου φρουρίου απ' όλες τις μεριές, ο Λένιν, γεμάτος από βεβαιότητα για την ανυπέρβλητη δύναμη του σοβιετικού καθεστώτος, έλεγε: «Ποτέ δε θα νικήσουν αυτό το λαό, όπου οι έργατες και οι αγρότες στην πλειοψηφία

τους έμαθαν, ένωσαν και είδαν, υπερασπίζονται τη δική τους σοβιετική εξουσία—την εξουσία των εργαζομένων, υπερασπίζονται την υπόθεση εκείνη, που η νίκη της θα εξασφαλίσει γι' αυτούς και τα παιδιά τους τη δυνατότητα ν' απολαμβάνουν όλα τα αγαθά του πολιτισμού, όλα τα δημιουργήματα της ανθρώπινης εργασίας». (Συγγρ. Τόμος XXIV).

Νά που έβλεπε ο Λένιν το μυστικό της ζωντάνιας και του ακατανίκητου του σοβιετικού κράτους σαν κράτους νέου τύπου. Η κατοπινή εξέλιξη στερώντας το σοβιετικό κράτος ακόμη πιο πολύ. Τώρα σπριζείται πάνω στο πιο γερό θεμέλιο της σοσιαλιστικής βιομηχανίας και της σοσιαλιστικής γεωργικής οικονομίας.

Την περίοδο του μεγάλου πατριωτικού πολέμου του σοβιετικού λαού ενάντια στη φασιστική Γερμανία, το σοβιετικό καθεστώς στάθηκε φρούριο άπαρτο, το πιο στέρεο κράτος του κόσμου.

Ένα από τα χτυπητά παραδείγματα του ακατανίκητου του καινούργιου είναι η γένεση και η ανάπτυξη της σταχανοβιστικής κίνησης, που ο σύντροφος Στάλιν την ονόμασε αναπόφευχτη κίνηση της εποχής μας.

Διευκρινίζοντας τις χαρακτηριστικές γραμμές της σταχανοβικής κίνησης, ο σύντροφος Στάλιν έλεγε:

«Πρώτ' απ' όλα διακρίνουμε το γεγονός πως αυτή η κίνηση άρχισε κάπως αυθόρμητα, σχεδόν στοιχειώδεια, απ' τα κάτω, χωρίς καμιά, πίεση από μέρους της διοίκησης των επιχειρήσεών μας. Απεναντίας μάλιστα. Αυτή η κίνηση γεννήθηκε και εξετιλίχθηκε ενάντια στη θέληση της διοίκησης των επιχειρήσεών μας, μάλιστα αγωνιζόμενη μαζί τους... Σά να ποούμε η σταχανοβική κίνηση γεννήθηκε κι' αναπτύχθηκε σαν κίνηση που έρχόταν απ' τα κάτω. Και επειδή ακριβώς γεννήθηκε αυθόρμητα κι' επειδή έρχεται από τα κάτω, είναι και η πιο ζωντανή και ανυπέρβλητη κίνηση της εποχής μας» (Προβλήματα του Λενινισμού).

Κι' εδώ επίσης ο σ. Στάλιν ανακαλύπτει τις ρίζες, τη βάση αυτής της κίνησης—στη ρεζική βελτίωση της υλικής κατάστασης των εργατών της σοσιαλιστικής βιομηχανίας, στην έλλειψη εκμετάλλευσης, στην ύπαρξη νέας τεχνικής και στελεχών ικανών να άφομοιώνουν, να υποτάζουν αυτή την τεχνική.

Το ακατανίκητο του καινούργιου εξηγείται πρώτα απ' όλα με το γεγονός που έχει, ή έφφειρσκει, στην πορεία της ανάπτυξής του πιο στέρεα βάση από το παλιό.

Είναι γνωστό πως, στη βάση της πορείας της ανθρώπινης κοινωνίας, στη βάση του περάσματος απ' το ένα, το ξεπερασμένο κοινωνικό καθεστώς, στο άλλο, το πρωτοπόρο, βρίσκεται η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων. «Όταν στα σπλάγχνα της παλιάς κοινωνίας έχουν δημιουργηθεί, ή δημιουργούνται

καινούργιες παραγωγικές δυνάμεις, που απαιτούν το πέραςμα στο καινούργιο κοινωνικό καθεστώς, οι άνθρωποι, οι πρωτοπόρες τάξεις της κοινωνίας, αλλάζουν τον τύπο του κοινωνικού οικοδομήματος—όσοδήποτε προσπάθειες κι' αν τους στοιχίσει αυτό, όσο κι' αν αντιστέκονται σ' αυτό οι αντιδραστικές τάξεις της κοινωνίας».

Το νέο, που είναι ανώτερη βαθμίδα ανάπτυξης, απομακρύνει το παλιό όσον άφορά τις δυνατότητες και τ' αποτελέσματά του, ξεπερνά το παλιό, που είναι κατώτερη βαθμίδα ανάπτυξης.

Ο σύντροφος Στάλιν θαυμάσια το έδειξε αυτό, αναλύοντας τη νίκη του καπιταλισμού έναντι στο φεουδαρχισμό και τη νίκη του σοσιαλισμού έναντι στον καπιταλισμό. «Γιατί ο καπιταλισμός τσάκισε και ξεπέρασε τον φεουδαρχισμό; Επειδή δημιούργησε ανώτερα επίπεδα παραγωγικότητας της δουλειάς, επειδή έδωσε τη δυνατότητα στην κοινωνία να παίρνει ασύγκριτα περισσότερα προϊόντα, απ' ό,τι μπορούσε να πάρει με την φεουδαρχική τάξη πραγμάτων».

Γιατί μπορεί, πρέπει και απαραίτητα θά νικήσει ο σοσιαλισμός το καπιταλιστικό σύστημα οικονομίας; Επειδή μπορεί να δώσει πιο ψηλά πρότυπα εργασίας, πιο μεγάλη παραγωγικότητα δουλειάς, απ' το καπιταλιστικό οικονομικό σύστημα. Επειδή μπορεί να δώσει στην κοινωνία περισσότερα προϊόντα και μπορεί να κάνει πιο πλούσια την κοινωνία απ' ό,τι το καπιταλιστικό οικονομικό σύστημα (στο ίδιο σύγγραμμα).

Το ακατανίκητο του καινούργιου δε σημαίνει πως το καινούργιο νικά αυτόματα. Ο μαρξισμός εξσκεπάζει όλη τη θεωρητική φτώχεια, την ανακρίβεια της θεωρίας του αυτοματισμού στην εξέλιξη των φαινομένων της κοινωνικής ζωής. Η μαρξιστική διαλεκτική μέθοδος δείχνει, πως κάθε εξέλιξης είναι άγώνας του παλιού με το καινούργιο, του περασμένου με το μελλούμενο, αυτού του που πεθαίνει μ' αυτό που γεννιέται. Το καινούργιο αναπτύσσεται και στερεώνεται στη ζωή μόνο μέσα στον άγώνα του ενάντια στο παλιό. Η ουσία της εξέλιξης προσδιορίζεται με μεγαλοφύα από το σύντροφο Στάλιν στον χαρακτηρισμό του για το τέταρτο γνώρισμα της διαλεκτικής μεθόδου.

«Αντίθετα από τη μεταφυσική, ή διαλεκτική ξεκινάει απ' το γεγονός πως τα πράγματα στη φύση, τα φαινόμενα τα φυσικά έχουν εσωτερικές αντιθέσεις, δηλ. όλα αυτά έχουν την άρνητική και τη θετική τους πλευρά, το παρελθόν τους και το μέλλον, το ξεπερασμένο και το αναπτυσσόμενο τους, άλλ' ο άγώνας αυτόν των αντιθέσεων, ο άγώνας ανάμεσα σ' αυτό, που πεθαίνει και σ' αυτό, που γεννιέται, ανάμεσα σ' αυτό που έζησε πια και σ' αυτό που ξεπετάγεται τώρα, αποτελεί το εσωτερικό περιεχόμενο της διαλεκτικής

πορείας, το έσωτερικό περιεχόμενο της μετατροπής των ποιοτικών μεταβολών σε ποσοτικές. (Προβλήματα του Λενινισμού)

Απ' αυτή τη θέση της μαρξιστικής διαλεκτικής βγαίνει πως η νίκη του καινούργιου είναι δυνατή μόνο όταν αποτέλεσμα του ανειρήνευτου αγώνα με το παλιό, πως η απομάκρυνση και εξόντωση του παλιού, του αντιδραστικού είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για το δυνάμωμα του καινούργιου.

Το σοσιαλιστικό καθεστώς στη χώρα μας είχε, σαν αποτέλεσμα της πεισματικής μάχης των σοσιαλιστικών στοιχείων με τα καπιταλιστικά, την νίκη των σοσιαλιστικών στοιχείων και την υπερνίκηση των καπιταλιστικών.

«Πάντοτε κάτι πεθαίνει στη ζωή — υπόδειξε ο σύντροφος Στάλιν — Μά αυτό που ξεψυχά δε θέλει να πεθάνει απλά, μά αγωνίζεται για την ύπαρξή του, υπερασπίζεται την παλιά ξεπερασμένη υπόθεσή του. Πάντοτε κάτι καινούργιο γεννιέται στη ζωή. Μά αυτό που γεννιέται, δε γεννιέται απλά, μά σκληρίζεται, φωνάζει ζητώντας τα δικαιώματά του στη ζωή... Ο αγώνας ανάμεσα στο παλιό και το νέο, ανάμεσα σ' αυτό που πεθαίνει και σ' αυτό, που γεννιέται — να ή βάση της δικής μας εξέλιξης». [15ο Συνέδριο του Πανερωσιακού Κομμουνιστικού Κόμματος (των Μπολσεβίκων). Στενογραφημένος απόλογισμός].

Το παλιό ποτέ δε φεύγει απ' το προσκήνιο χωρίς αγώνα. Οι παλιές αντιδραστικές τάξεις, στην κοινωνική ζωή κάνουν άγνωστον αγώνα για τη θέση τους μέσα στη ζωή, προσπαθούν να διατηρήσουν την κατάσταση όπου υπάρχουν.

Το παλιό, στον αγώνα του με το καινούργιο, συγκεντρώνει και κινητοποιεί όλες του τις δυνάμεις και, καμιά φορά, νικά για έναν καιρό, ώπου στο τέλος νικιέται στον αγώνα του απ' το καινούργιο. Το πιο χτυπητό φαινόμενο αυτού του νόμου της εξέλιξης, μπορεί να το παρακολουθήσει κανείς στο γερμανικό φασισμό. Η νίκη του φασισμού στη Γερμανία είναι, όχι μόνο σημάδι αδυναμίας της εργατικής τάξης, μά και αδυναμία της ίδιας της ιμπεριαλιστικής μπουρζουαζίας, δείκτης του γεγονότος, πως δεν μπορούσε πια να κυβερνήσει με τις παλιές μεθόδους του κοινοβουλευτισμού και της άστικής δημοκρατίας, μά ήταν αναγκασμένη να περάσει στην αίματη τρομοκρατική δικτατορία. Μ' όλα ταύτα ο φασισμός με το δρόμο της αίματηρης τρομοκρατικής δικτατορίας και της προπαγάνδας της φυλετικής θεωρίας, μόνο για λίγο κατάφερε να στεριώσει λίγο την εξουσία του ληστρικού γερμανικού ιμπεριαλισμού. Η τάση του φασισμού να δυναμώσει, να στερεώσει το γερμανικό ιμπεριαλισμό για μία «χιλιετηρίδα», έφερε, τελικά, το αντίθετο αποτέλεσμα.

Οι προοδευτικές δυνάμεις με έπι κεφα-

λής τη Σοβιετική Ένωση νίκησαν την αντίδραση στο πρόσωπο του χιτλερικού ιμπεριαλισμού. Βέβαια η νίκη δεν κερδίστηκε εύκολα. Θυσίες μεγάλες υπόστηκε ο σοβιετικός λαός και οι άλλοι φιλελεύθεροι λαοί στον αγώνα τους ενάντια στο φασισμό. Να νικήσεις το παλιό, το αντιδραστικό μέσα στην κοινωνική ζωή χωρίς αγώνα είναι αδύνατο. Αν δεν αγωνιστείς ενάντια στο αντιδραστικό, το ξεπερασμένο, μπορεί αυτό να νικήσει για λίγο καιρό και να παρασύρει μαζί του το νέο, το προοδευτικό. Είναι γνωστό πως μια από τις αιτίες, που στη Γερμανία ήρθε στην εξουσία ο φασισμός, ήταν το ότι εκεί δεν έκαναν τον προεπουμένο αγώνα ενάντια στο φασισμό δεν υπήρχε πλατύ αντιφασιστικό μέτωπο, πράγμα πουδωσε στο φασισμό τη δυνατότητα ν' αναπτυχτεί, να ξεολοθρέψει τις αντιφασιστικές οργανώσεις και ν' αρπάξει στα χέρια του την κρατική εξουσία. Η φασιστική «νέα τάξις» στην Εύρώπη, η επιστροφή στη δουλεία, για την εποχή μας είναι ένα φαινόμενο αφύσικο και ήταν, γι' αυτό, από τα πριν καταδικασμένα σ' αφανισμό.

Μά εάν δεν κατάφεραν ενάντια στις χιτλερικές ληστρικές όρδες καταστρεφτικά χτυπήματα, ο φασισμός θα μπορούσε για λίγο διάστημα να νικήσει και για μερικές δεκαετίες να θάψει τον πολιτισμό της Εύρώπης. Η πείρα της Ιστορίας δείχνει πως η νίκη του καινούργιου και η εξόντωση του παλιού, είναι αποτέλεσμα αγώνα. Η νίκη του καινούργιου ενάντια στο παλιό, ποτέ δεν έρχεται μόνη, καταχτιέται με τον αγώνα.

Αν το καινούργιο, το προοδευτικό στην κοινωνική ζωή, νικά το παλιό, τότε από δω βγαίνει το συμπέρασμα, πως ο προοδευτικός παράγοντας δεν πρέπει να γυρεύει συμβιβασμό ανάμεσα στο παλιό και το καινούργιο, μά ν' αγωνίζεται με συνέπεια ενάντια στην αντίδραση ως το τέλος.

Στον κόσμο αυτόν των νόμων της ίδιας της ζωής, είναι νοητή η αγανάκτηση, που προκαλούν στους αληθινούς αγωνιστές της προόδου, οι διάφοροι «φιλειρητιστές» που προσπαθούν να διατηρήσουν, να διαφυλάξουν τον ληστρικό γερμανικό ιμπεριαλισμό από τον ολοκληρωτικό ξεολοθρευμό του. Η απάτηση να λυπηθούμε τη φασιστική Γερμανία, που παρουσιάζεται σαν κίνδυνος για όλη την προοδευτική ανθρωπότητα, στην πράξη σημαίνει κατ'εξοχή να υποστηρίζουμε τις δυνάμεις της πιο μαύρης αντίδρασης ενάντια στις δυνάμεις της προόδου. Μόνο η ολοκληρωτική καταστροφή της χιτλερικής Γερμανίας κι' ο ολοκληρωτικός ξεολοθρευμός του γερμανικού ιμπεριαλισμού μπορούν να έκμηδενίσουν αυτή την έστια της αντίδρασης, την τόσο επικίνδυνη για τον κόσμο.

Η μαρξιστική διαλεκτική μέθοδος, δείχνοντας πως το καινούργιο νικά μόνο με τον ανειρήνευτο πόλεμο με το παλιό, μάς

απλίζει στον αγώνα αυτό ενάντια στο πα-

λιό, το αντιδραστικό, μάς όπλίζει για τη νίκη του καινούργιου, του προοδευτικού. Φορέας και δημιουργός του καινούργιου είναι η πρωτοπόρα κοινωνική τάξη, που ελκρινά ενδιαφέρεται για τη νίκη του καινούργιου καθεστώτος και αναγκαστικά τείνει στον αγώνα ενάντια στο παλιό. Σ' αυτό την σπρώχνουν οι βιολογικές της συνθήκες, οι ανειρήνευτες αντιθέσεις της με το παλιό. Όπως είναι γνωστό οι άνθρωποι κάνουν την Ιστορία.

Έχοντας όπ' όψει μας αντικειμενικές προτάσεις, βλέπουμε πως η πραγματοποίηση του καινούργιου, του πρωτοποριακού στη ζωή, εξαρτιέται απ' την δραστηριότητα των ανθρώπων, των εργαζομένων μαζών, των πρωτοποριακών και προοδευτικών τάξεων και κομμάτων. Ο αγώνας των πρωτοπόρων κοινωνικών τάξεων για το καινούργιο καθεστώς υπόκειται σε νομοτέλεια: έκφράζει τις ώριμες ανάγκες της κοινωνικής ανάπτυξης, γι' αυτό και η τελική νίκη των πρωτοπόρων τάξεων είναι αναπόφευκτη.

Μά η νίκη του καινούργιου δεν καταχτιέται άμέσως, η εξέλιξη δεν πηγαίνει ομαλά και ευθύγραμμη προς τα μπρός. Η αναπόφευκτη νίκη του καινούργιου δεν του αποκλείει τις παροδικές, ξεχωριστές ηττες. Το στέριωμα του καινούργιου στη κοινωνική ζωή, είναι δυνατό, μόνο όταν αποτέλεσμα του συνεπής και νικηφόρου αγώνα γι' αυτό το καινούργιο, ενάντια στο παλιό, το αντιδραστικό.

Το καινούργιο δε δημιουργείται χωρίς αγώνα, αυτόματα και χωρίς προσπάθειες. Η μαρξιστική έννοια του άκατανίκητου του καινούργιου μάς υποχρεώνει να υποστηρίζουμε μ' όλες μας τις δυνάμεις το κάθε προοδευτικό, πρωτοπόρο στη ζωή, ν' αναθρέψουμε το καινούργιο, να καταχτάμε τη νίκη του.

Το κόμμα μας δίνει χτυπητά παραδείγματα αγώνα για τη νίκη του καινούργιου, ζωντανά παραδείγματα του πως πρέπει να εκπαιδεύουμε, να σφυρηλατούμε να δημιουργούμε το καινούργιο.

Έχουμε τώρα μια πρώτης τάξεως σοσιαλιστική βιομηχανία. Μά στην αρχή της σοσιαλιστικής βιομηχανοποίησης η βιομηχανία μας ήταν αδύνατη, δεν είχαμε σχεδόν καθόλου βαρεία βιομηχανία και βιομηχανία μηχανών. Μά μ' όλα ταύτα στη χώρα μας πραγματοποιήθηκε σε σύντομο χρονικά διαστήματα η σοσιαλιστική βιομηχανοποίηση. Αυτό θα ήταν αδύνατο χωρίς τον κολοσσιαίο οργανωτικό ρόλο του κόμματος, χωρίς τον ήρωισμό από τη μεριά των εργαζομένων, που έδειξαν πρωτοφανή στην Ιστορία πάθος για τη σοσιαλιστική ανοικοδόμηση. Τώρα είναι ολοφάνερο στον καθένα, πως η πολιτική του κόμματος, που κατευθύνεται προς την πραγματοποίηση της βιομηχανοποίησης της χώρας, μάς έσωσε από μεγάλο πατριωτικό πόλεμο, μάς έδωσε τη δυνατότητα να κερδίσουμε την οικονομική νίκη ενάντια στον έχθρο. Και τί αγώνα αναγ-

κάστηκε να κάνει το κόμμα μας με τους έχθρους του λαού, που με κάθε τρόπο αγωνιζόντουσαν ενάντια στην έκβιομηχανιση της χώρας. Στο λόγο του στην τελετή της απονομής διπλωμάτων στους απόφοιτους της Στρατιωτικής Ακαδημίας του Κόκκινου Στρατού, ο σύντροφος Στάλιν έλεγε, πως οι άνθρωποι, που άπαιτούσαν την ελάττωση των ρυθμών της βιομηχανοποίησης και της προσπάθειας παραγωγής αντικειμένων πλατεϊάς χρήσης, λίγο - πολύ βλέπανε κάτω από τη μύτη τους, και κλείνανε τα μάτια μπρος στο κοντινό μέλλον της χώρας μας, στο μέλλον του σοσιαλισμού στη χώρα μας.

Αν οι σοσιαλιστικές μορφές της οικονομίας δεν μπορούσαν στοιχειώδως, χωρίς την υποστήριξη απ' τη μεριά του κόμματος, της κυβέρνησης και όλου του λαού, να νικήσουν στην περιοχή της βιομηχανίας, ακόμα περισσότερο δε θα μπορούσαν να το κάνουν αυτό στην αγροτική οικονομία.

Για να μπορέσει το μικροαγροτικό χωριό ν' ακολουθήσει τη σοσιαλιστική πόλη, ήταν απαραίτητο να εφαρμόσουμε στο χωριό μεγάλη εκπαιδευτική και οργανωτική δουλειά, να δημιουργήσουμε μεγάλα σοσιαλιστικά νοικοκυριά, τα σοβχόζ, για να μπορέσουν οι βασικές μάζες της αγροτιάς πραχτικά, με τα ίδια τους τα μάτια, να δουν και να πεισθούν για τα πλεονεκτήματα της μεγάλης σοσιαλιστικής οικονομίας.

Έτσι, για να νικήσουν οι καινούργιες μορφές της οικονομίας, ήταν απαραίτητο να υποστηρίξουμε, να δημιουργούμε και να στερεώνουμε αυτές τις νέες μορφές.

Ο σοσιαλιστικός τομέας στην αγροτική οικονομία, στην αρχή ήταν πιο αδύνατος απ' τον ιδιωτικό. Ως τόσο το κόμμα υποστήριζε τις πρωτοπόρες σοσιαλιστικές μορφές της οικονομίας και νίκησαν, κι έτσι τώρα αδιαίρετα πια κυβερνάν στη λαϊκή μας οικονομία.

Στο καινούργιο, το πρωτοποριακό, ανήκει το μέλλον και το κόμμα μας στη δράση του προσανατολίζεται προς αυτό το καινούργιο, με κάθε τρόπο το υποστηρίζει, το μεγαλώνει.

Ο σύντροφος Στάλιν σχετικά μ' αυτό μορφοποίησε μια σπουδαιότατη αρχή της μπολσεβίκικης πολιτικής.

«Για να μην κάνουμε σφάλματα στην πολιτική, πρέπει να κοιτάμε μπροστά κι' όχι πίσω».

Το να κοιτάμε στο παρελθόν, να κοιτάμε στο παλιό και να μη διακρίνουμε το καινούργιο μέσ' στη ζωή — σημαίνει πως χάνουμε την αίσθηση του καινούργιου, έλεγε ο σύντροφος Στάλιν στην έκθεσή του στο 18ο Συνέδριο του Κόμματος.

Η αίσθηση του καινούργιου είναι πολύτιμη ιδιότητα του κάθε μπολσεβίκου λέει ο ίδιος. Η αίσθηση του καινούργιου σημαίνει τη γνώση να βλέπουμε εγκαίρως τα βλαστήρια του καινούργιου, τα νέα προτσέσσα της ζωής, τη γνώση ν' αρνιό-

μαστε το γερασμένο, το ξεπερασμένο, να μη φοβόμαστε να πηγαίνουμε κόντρα στο στραβό. Η αίσθηση του καινούργιου είναι ασφαλές αντιφάρμακο ενάντια στη ρουτίνα, μοχλός κίνησης, εξέλιξης προς τα μπρός.

Το σοβιετικό μας κράτος δίνει απεριόριστη ελευθερία για την ανάπτυξη του καινούργιου σ' όλες τις περιοχές της ζωής — στην τεχνική, την επιστήμη, την τέχνη. Ο μπολσεβίκος — λεβινιστής, ο σοβιετικός άνθρωπος είναι πρωτοπόρος στη δουλειά του, ποτέ δεν ξεαναπαύεται σ' εκείνο που κατάχτησε και τείνει ασυγκράτητα όλο σ' νέες επιτυχίες.

Η διδασκαλία της μαρξιστικής διαλεκτικής για το άκατανίκητο του καινούργιου έχει μεγάλη νικητήρια σημασία. "Αν οι εργαζόμενοι ξέρουν, πώς η υπόθεση, που για αυτήν αγωνίζονται, είναι άκατανίκητη, πώς σ' αυτήν ανήκει το μέλλον, αν τους δίνει καθαρία προοπτική, τότε αυτό τους έμπυκνώνει στον απεριόριστο αγώνα τους, δεκαπλασιάζει τις δυνάμεις τους. Ο σύντροφος Στάλιν θεμελιώνοντας τη λεβινική θεωρία για τη δυνατότητα της νίκης του σοσιαλισμού στη χώρα μας έγραψε: «Δεν μπορούμε να χιτίζουμε, χωρίς προοπτικές, χωρίς τη βεβαιότητα, όταν αρχίζουμε το χτίσιμο της σοσιαλιστικής οικονομίας, πώς μπορούμε να την χτίσουμε... Χωρίς τις καθαρίες προοπτικές της οικοδόμησής μας, χωρίς τη βεβαιότητα, ότι θα χτιστεί ο σοσιαλισμός, οι εργατικές μάζες δεν μπορούν να πάρουν συνειδητά μέρος σ' αυτό το χτίσιμο, δεν μπορούν συνειδητά να καθοδηγούν την αγροτιά. Χωρίς την πεποίθηση πώς θα χτίσουμε το σοσιαλισμό δεν μπορεί να υπάρξει θέληση για το χτίσιμο του σοσιαλισμού. Ποιός έχει κουράγιο να χτίσει ξέροντας πώς δεν θα πετύχει; Η άπουσία της σοσιαλιστικής προοπτικής της οικοδόμησής μας, οδηγεί αναπόφευχτα και οριστικά στο χαλάριμα της θέλησης του προλεταριάτου γι' αυτό το χτίσιμο».

Μιά απ' τις κυριότερες ιδιότητες του μπολσεβίκου είναι η καθαρία γνώση της προοπτικής ανάπτυξης και των τρόπων πραγματοποίησής της.

Η πίστη στο άκατανίκητο του καινούργιου, στη νίκη του, ξεσηκώνει τις μάζες, τις έμπνέει στον αγώνα για το φτάσιμο του σκοπού, για την κατάκτηση των κορυφών στο χτίσιμο της σοσιαλιστικής ζωής, στην επιστήμη, την τεχνική και την τέχνη. Μπορούμε να πούμε πώς η πίστη στο άκατανίκητο του πρώτοπορου, του προοδευτικού στη ζωή, γεννάει εκείνη την επαναστατική αισιοδοξία, που έμενε πάντα βιβλίο έφτασφράγιστο, για όλους τους όπορουνιστές και προδότες του έργου της επανάστασης. Πόσο π. χ. ήταν βαρύτερες, έντεταμένες οι στιγμές στην ιστορία της δικής μας επανάστασης, όταν σ' πολλούς — και όχι μόνο στους έγχρους της επανάστασης — φαινόταν, πώς η σοβιετική έξουσία θα καταστρα-

φεί. Μά πάντα σ' τέτοιες στιγμές το μπολσεβίκικο κόμμα μας, οι αρχηγοί μας Λένιν Στάλιν, με πεποίθηση καλούσαν τις μάζες στον αγώνα, ξέροντας πώς η νίκη είναι δική μας.

Σ' έναν από τους λόγους του ό Μ. Ι. Καλνίν έλεγε, πώς μόνο οι μεγαλοφυείς καλλιτέχνες θα μπορούσαν με καλλιτεχνική μορφή να εκφράσουν τη δύναμη της απήχησης των λόγων του Στάλιν στις 6 και 7 του Νοέμβρη του 1941 στα εκατομμύρια τις καρδιές του σοβιετικού λαού.

Σ' εμάς απ' τις πιο βαρείες στιγμές του μεγάλου πατριωτικού πολέμου, τότε που οι Γερμανοί άρπαγες πλησίαζαν στη Μόσχα αντήχησε πάλι γεμάτη πεποίθηση ή φωνή του σύντροφου Στάλιν, που δήλωσε, πώς μπορούμε να τσακίσουμε και όπωσδήποτε θα τσακίσουμε τους Γερμανούς.

Η ιδέα για το άκατανίκητο του καινούργιου όπλίζει το λαό μας με τη πεποίθηση, πώς το πραγματικά καινούργιο, το προοδευτικό στην ιστορία νικά όπωσδήποτε στον τελικό άπολογισμό, πώς το μέλλον ανήκει στο σοβιετικό καθεστώς.

Η πεποίθηση για την αλήθεια του έργου μας, η πίστη στο αναπόφευχτο της νίκης του δικίου έργου μας ενάντια στην χιτλερική Γερμανία, είναι οι δυνατόι ήθικοι παράγοντες, που στεριώνουν τη θέληση του λαού μας στον αγώνα, που τον κινητοποιούν για το γρηγορότερο ξολοθισμό του φασισμού.

Ο μεγάλος πατριωτικός πόλεμος της Σοβιετικής Ένωσης έδωσε μεγαλειώδεις και αδιάσειστες αποδείξεις για την όρθότητα της μαρξιστικής διδασκαλίας και για το άκατανίκητο του καινούργιου. Είναι γνωστό, πώς η φασιστική Γερμανία σ' αυτόν τον πόλεμο ήταν πιο δυνατός, ύπουλος και πεπειραμένος έχθρός, παρά η Γερμανία κι' ό στρατός της σ' όλους τους προηγούμενους πολέμους. Η Γερμανία καταπάτησε περισσότερα από δέκα κράτη της Εύρώπης και χρησιμοποίησε τους πόρους τους για τη διεξαγωγή του πολέμου ενάντια στην Ε.Σ.Σ.Δ.

Κανένα άλλο κράτος στον κόσμο δε θα μπορούσε ν' ανθέξει σ' τέτοια πίεση από την γερμανική πολεμική μηχανή. "Οχι μόνο οι έχθροι, μά και μερικοί φίλοι, μιλούσαν για την αναπόφευχτη ήττα της Σοβιετικής Ένωσης. Η Σοβιετική Ένωση, όμως, όχι μόνο άνθεξε, μά και βγήκε νικήτρια απ' αυτόν τον πόλεμο. Σάν βάση της νίκης μας παρουσιάζεται το γεγονός, πώς στη χώρα μας το καινούργιο, το πρώτοπορο, το σοσιαλιστικό καθεστώς έδωσε τη δυνατότητα όσο το δυνατό πιο γρήγορα κι' όρθολογιστικά να κινητοποιήσουμε όλη την οικονομία της χώρας, για τις ανάγκες της άμυνας. Ένσωματωμένοι σ' εμάς ήθικοπολιτική ένότητα, οι λαοί της Σοβιετικής Ένωσης έδωσαν τέτοια δειγματα πατριωτισμού και ήρωισμού, που μπροστά τους σβύνει κάθε τί που γνωρίζει ή ιστορία. Ο μεγάλος πόλεμος για

Π. ΑΝΤΩΚΟΛΣΚΥ - Β. ΚΑΒΕΡΙΝ

Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΗΣ ΣΟΜΠΙΜΠΟΥΡ

1.

Το στρατόπεδο θανάτου της Σομπιμπούρ, είχε οργανωθεί απ' τους γερμανούς — όπως και τα στρατόπεδα του Μαϊντάνεκ, του Τρέμπλινκ, του Μπέλζιτσε, του Όσβέντσιμε — με το σκοπό της οργανωμένης μαζικής εξόντωσης του εβραϊκού πληθυσμού της Εύρώπης. Βρίσκονταν σ' εμάς μεγάλη πλατεία, μέσα στο δάσος που ήταν κοντά στη σιδηροδρομική στάση του Σομπιμπούρ. Η σιδηροδρομική γραμμή σ' αυτό το σημείο σταματούσε σ' αδιέξοδο κι' αυτό έξυπνητούσε τη διαφύλαξη του μυστικού.

Μάταια οι γερμανοί το έφύλαγαν απ' τους κατοίκους της περιοχής. Κάθε εγκλημα που έφτανε ανάμεσα στη τρίτη και τέταρτη σειρά, είχε ύπονομευθεί με νάρκες. Ανάμεσα στη δεύτερη και τη τρίτη σουλάτσαραν οι περίπολες. Στους πυργίσκους επιτήρησης του συστήματος περίφραξης, όλο το μερόνυχτο φύλαγαν σκοποί.

Το στρατόπεδο χωρίζονταν, σ' εμάς τρία βασικές σειρές από άγκαθωτό συρματόπλεγμα, που είχε ύψος, τρία μέτρα. Το διάστημα που ήταν ανάμεσα στη τρίτη και τέταρτη σειρά, είχε ύπονομευθεί με νάρκες. Ανάμεσα στη δεύτερη και τη τρίτη σουλάτσαραν οι περίπολες. Στους πυργίσκους επιτήρησης του συστήματος περίφραξης, όλο το μερόνυχτο φύλαγαν σκοποί.

Το στρατόπεδο χωρίζονταν, σ' εμάς τρία βασ-

την πατρίδα έδειξε πώς η Σοβιετική Ένωση είναι άκατανίκητη.

«Τό Σοσιαλιστικό καθεστώς, που γεννήθηκε με την Όχτωβριανή Έπανάσταση, έδωσε στο λαό και στο στρατό μας μεγάλη και άκαταμάχητη δύναμη». (Στάλιν).

Η νίκη της Σοβιετικής Ένωσης γεμίζει με την αίσθηση της πίστης και της αισιοδοξίας, όχι μόνο τις καρδιές των σοβιετικών ανθρώπων, μά και τις καρδιές ολάκερης της προοδευτικής ανθρωπότητας. Η νίκη ενάντια στην φασιστική Γερμανία δείχνει, πώς ο φασισμός είναι καταδικασμένος από την ιστορία, πώς οι λαοί πρέπει να σβύσουν το φασισμό απ' το πρόσωπο της γης, και να πετύχουν, ώστε ποτέ πιά να μην εμφανισθεί παρόμοια άπειλη ενάντια στην πρόοδο και τον πολιτισμό, στην ελευθερία και την ευτυχία της ανθρωπότητας.

Οι σκοτεινές δυνάμεις της αντίδρασης θα τσακιστούν τελειωτικά, το μέλλον ανήκει στη Σοβιετική Ένωση, στην προοδευτική ανθρωπότητα.

(Από το ρωσικό περιοδικό «Μπολσεβίκος», του Άπριλη του 1945).

Μετάφραση Μίλιας Ροζίδη

σικά ύποστρατόπεδα. Τό καθένα τους, είχε την αυστηρά καθωρισμένη άποστολή του.

Στό πρώτο υπήρχαν παραπήγματα κατοικίες, ξυλουργείο, τσαγκάρικο, ραφείο, δυό σπίτια αξιωματικών. Στό δεύτερο ήταν, τό παραπήγμα του κουρείου, μαγαζιά, άποθήκες. Στό τρίτο υπήρχε ένα κεραμιδιένιο χτίριο με σιδερένια μεγάλη πόρτα, και λέγονταν «μπάνιο».

Τά πρώτα τμήματα των φυλακισμένων φτάσανε στο στρατόπεδο στις 15 του Μάη 1942 προερχόμενα απ' τη Γαλλία, Όλλανδία, Δυτική Πολωνία.

Νά τι διηγείται ή Όλλανδο-έβραία Ζέλμα Βαϊνμπεργκ, για τη διαμονή της στη Σομπιμπούρ:

«Γεννήθηκα τό 1922 στη πόλη Ζβόλε (Όλλανδία). Στην Όλλανδία δεν υπήρχε έχθρα ανάμεσα στους όλλανδούς και έβραίους. Ζούσαμε φιλικά και δεν αισθανόμαστε καμιά διαφορά ανάμεσα στους λαούς. Μά ήρθαν οι γερμανοί και άρχισαν τά κινήματα. Τό 1941 είχε οργανωθεί ένα στρατόπεδο στο Βέστεμπουργκ, για τους έκτοπισμένους απ' τη Γερμανία έβραίους. Όταν άρχισαν να καταδιώκουν στη χώρα τους έβραίους, και τους ύποχρέωσαν να φοράνε ειδικά σήματα, οι όλλανδοί χαιρετούσαν τους ανθρώπους που φορούσαν τέτοια σήματα. Όταν άρχισαν να έκτοπίζουν τους έβραίους στη Πολωνία (αυτό έγινε τό 1941), στο Άμστερνταμ έέσπασε άπεργία. Η ζωή της πόλης είχε νεκρωθεί για τρεις μέρες. Οι όλλανδοί κρύβανε τους έβραίους απ' τους γερμανούς.

Στην Ούτρεχτ υπήρχαν δυό χιλιάδες έβραίοι απ' αυτούς φύγανε μόνο διακόσιοι άνθρωποι τους όπόλοιπους τους είχε κρύψει, ό ντόπιος πληθυσμός. Στη χώρα δρούσε ειδική όργάνωση, για τη σωτηρία των έβραίων πρόσφερε μεγάλη έπισιτιστική και χρηματική βοήθεια, στους ανθρώπους. Πολλούς έβραίους, τους είχε σώσει ή όργάνωση «Ελευθερία Όλλανδία».

Έγώ κι' όλη ή οικογένειά μου πέσαμε στο στρατόπεδο του Βέστεμπουργκ. Στό στρατόπεδο κρατούσαν όχτώ χιλιάδες άνθρωποι, όμως ή σύνθεση των φυλακισμένων άλλαζε διαρκώς, γιατί κάθε τρίτη, ή άμαξοστοιχία μετέφερε χίλιους πάνω-κάτω ανθρώπους στη Πολωνία. Ό γερμανός αξιωματικός άνακοίνωνε στους φυλακισμένους, πώς μεταφέρονται για δουλειά στη Πολωνία και στην Ούκρανία. Πολλοί φύγανε με διάθεση και έπαιρναν μαζί ρούχα, παπούτσια και τρόφιμα. Τό ζήτημα είναι, πώς έρχόντουσαν γράμματα απ' τη Βλοντάβα, που έγραφαν, ότι στη Πο-

λωνία ή ζωή είναι καλή. Μετά, έμαθα πώς όλα αυτά, ήταν γερμανική προδοκασία. "Ανάγκαζαν τους ανθρώπους να υπογράφουν, τυπωμένες απ' τους γερμανούς κάρτες. Το Σομπιμπούρ, δεν αναφέρονταν μέσα σ' αυτές.

"Όλους τους γονείς μου, τους μεταφέρανε στη Πολωνία. Εγώ δεν ήθελα να φύγω απ' την 'Ολλανδία και τώσκασα απ' το Βέστερμποργκ. Βρήκα άσυλο, σε μια όλλανδική οικογένεια. "Ενας όλλανδο-γερμανός («ό φολκοντέιτσε») με πρόδωσε. Δυό μήνες έκατσα στη φυλακή στο "Αμστερνταμ, μετά, μ' έρριξαν σ' ένα στρατόπεδο, στο Φίχτε, όπου βρισκόντουσαν και πολιτικοί κρατούμενοι και έβραιοι. Εκεί, δούλευα στο πλυσταριό.

Τόν Μάρτη του 1943 μ'α μεταφέρανε στη Πολωνία. Πολλοί έλπιζαν, ν' ανταμωθούν εκεί με τους γονείς τους. Αφού τους άρρώστους έβραίους πρώτα τους θεράπευαν στα όλλανδικά νοσοκομεία και μετά πιά, τους στέλνανε στη Πολωνία. Δημιουργόνταν ή έντύπωση, πώς τίποτε δεν άπειλούσε τους ανθρώπους. "Όταν περνούσαμε μέσ' από τη Γερμανία, στα βαγόνια μας παρουσιάζόντουσαν γερμανίδες αδελφές νοσοκόμες και πρόσφεραν ιατρική βοήθεια, σ' αυτούς που άρρωσταίνανε στο δρόμο.

Στις 9 τ' 'Απρίλη 1943, έφτασα στη Σομπιμπούρ. Είχε δοθεί διαταγή για τους άνδρες να γδυθούν και να συνεχίσουν τη πορεία τους για το τρίτο στρατόπεδο. Οι γυναίκες είχαν πάει να γδυθούν και να κουρευθούν, στα παραπήγματα. "Ενας γερμανός αξιωματικός, διάλεξε και πήρε, είκοσιοχτώ νέες κοπέλλες, για δουλειά στο δεύτερο στρατόπεδο. Στη Σομπιμπούρ έζησα πέντε μήνες».

"Η μαζική έξόντωση ανθρώπων, είναι δύσκολη δουλειά. "Απ' τον τρόπο που είχε οργανωθεί ή δουλειά αυτή στο Σομπιμπούρ, φαίνεται όλόκληρη ή πρόθεση, ή συγκεντρωμένη επίμελεια για όλες τις μικρολεπτομέρειες της τέχνης και ή σοφία, δημίων με πολύχρονη πραχτική πείρα. Στόν τόπο της δολοφονίας οι άνθρωποι οδηγόντουσαν, πέρα για πέρα γυμνοί. "Απ' τα μαλλιά των ανθρώπων γινόντουσαν στρώματα. Στο στρατόπεδο υπήρχε επιπλοποιείο κι' έτσι τα μαλλιά των θυμάτων, βρισκανε τη προσαρμογή τους και το ξόδιασμά τους, μέσα στο ίδιο το στρατόπεδο. Τέλος ή ίδια ή οργάνωση του «μπάνιου», δηλαδή του κυριώτερου τμήματος, της τερατώδους αυτής φάμπρικας του θανάτου, ήταν πολύ περίπλοκη και άπαιτούσε προχογή, φροντίδα, ειδικευμένους τεχνίτες, φύλακες, σερβιτόρους άερίου, νεκροθάφτες.

Αυτή τη δουλειά σ' όλες τις φάσεις της την έκτελούσαν οι ίδιοι οι κρατούμενοι, έννοείται κάτω απ' την άπειλη άμεισης θανάτωσης. "Η άπειλη αυτή πραγματοποιούνταν πάντα και άπαρέκκλιτα.

"Ενας απ' τους λίγους Σομπιμπούριανούς που έμεινε ζωντανός, κάποιος κου-

ρέας απ' τη Βαρσοβία Μπέρ Μούσεγιέβιτς Φράϊμπεργκ, στην έκθεσή του της 10 Αυγούστου 1944, λέει, πώς στο πρώτο ύποστρατόπεδο δούλευαν πάνω-κάτω έκατό άνθρωποι και στο δεύτερο, είκοσι άνδρες και όγδόντα γυναίκες.

"Εγώ — γράφει ό ίδιος — δούλευα στο δεύτερο στρατόπεδο, όπου βρισκόντουσαν τά μαγαζιά και οι άποθήκες. "Όταν οι άποφασισμένοι για θάνατο, γδυνόντουσαν, έμεις μαζεύαμε τά ρούχα τους και τά μεταφέραμε στα μαγαζιά: χωριστά τά παπούτσια, χωριστά τά φορέματα κλπ. Εκεί, χωρίζαν τά πράγματα κατά ποιότητες και τά πακετάριζαν για άποστολή στη Γερμανία. Κάθε μέρα, απ' το Σομπιμπούρ έφενγε τραίνο από δέκα βαγόνια γεμάτα με πράγματα. Τά πιστοποιητικά τις φωτογραφίες και τ' άλλα χαρτιά, όπως και τά πράγματα μικρής αξίας, τά καίγαμε σε φωτιά. "Όταν παρουσιάζόντουσαν κατάλληλες στιγμές, ρίχναμε στη φωτιά ακόμα και τά λεφτά μ'α και τά αντικείμενα αξίας, που βρισκαμε στις τσέπες και στις βαλίτσες, για να μη περιέλθουν στους γερμανούς.

"Υστερα από λίγο, με μετάθεσαν σ' άλλο μέρος. Στο δεύτερο στρατόπεδο, είχαν κτίσει τρία παραπήγματα, ειδικά για γυναίκες. Στο πρώτο απ' αυτά, οι γυναίκες βγάζανε τά παπούτσια τους, στο δεύτερο — τά ρούχα και στο τρίτον — τις κουρεύανε, τά μαλλιά. Είμαστε είκοσι κουρείς. Κουρεύαμε με ψαλλίδια και τά μαλλιά τά μαζεύαμε σε τσουβάλια. Οι γερμανοί λέγανε, στις γυναίκες πώς τις κουρεύουν για καθαριότητα.

Ζώντας στο δεύτερο στρατόπεδο, παρακολουθούσα αθέλα μου, τις εικόνες της τρομερής άπάνθρωπης συμπεριφοράς, με τους άθώους ανθρώπους. Μπροστά στα μάτια μου, έφτασε μια άμαξοστοιχία απ' το Μπιελοστόκ, γεμάτη φίσκα, με έντελώς γυμνούς ανθρώπους. "Όπως φαίνεται, οι γερμανοί φοβόντουσαν μήπως οι κρατούμενοι το σκάσουν.

Σ' αυτή την άμαξοστοιχία, οι μισοπεθαμένοι είχαν άνακατευθεί με τους πεθαμένους. Στο διάστημα του ταξειδιού δεν δι-νανε στους ανθρώπους ούτε φαί ούτε νερό. Πριν ακόμα ξεψυχήσουν, τους περιχύνανε με χλωριούχο άσβέστιο. Αυτό γινόνταν τόν 'Ιούνη του 1943.

Οι γκεσταπίτες στο στρατόπεδο, συχνά ρίχνανε τά παιδιά στη γη και χτυπώντας τά με τις μπότες τους άνοιγαν τά κρανία. Πάνω στους άνυπεράσπιστους, ρίχνανε τά σκυλιά τους, που ξεσχίζανε τους ανθρώπους σε κομμάτια.

Τους άρρώστους, οι γερμανοί άμέσως τους εξαφάνιζαν.

Τί να γινόνταν τάχα στο τρίτο ύποστρατόπεδο, στο κεραμιδιένιο χτίριο, σ' αυτό που τό λέγανε «μπάνιο»; Σύμφωνα με όλες τις εκθέσεις, τό έδαφος του «μπάνιου» ήταν κι' αυτό με τη σειρά του περιτριγυρισμένο με άγκαθωτό σύρμα. Στους έργαζόμενους στα δυό πρώτα ύποστρατόπεδα, ή είσοδος σ' αυτό τό έδαφος άπαγορεύον-

ταν αύστηρότατα και τιμωρούνταν με άμηση θανάτωση.

"Όταν, έμπαινε μέσα στο «μπάνιο» τμήμα από όχτακόσιους άνδρες, ή πόρτα έκλεινε στέρεα, — γράφει ό ίδιος Μπέρ Φράϊμπεργκ. — Στο χτίριο δούλευε μια ήλεκτρική μηχανή παραγωγής άσφυξιογών άερίων.

Τό άέριο συγκεντρώνονταν στα μπαλόνια, από κεί, μέσα από σωληνώσεις διαχετεύονταν στο διαμέρισμα. Συνήθως, μέσα σε 15 λεπτά της ώρας όλοι όσοι βρισκόντουσαν στο κελί, ήταν κιόλας πνιγμένοι. Τό χτίριο δεν είχε παράθυρα.

Μονάχα ψηλά, ήταν ένα γυάλινο παραθυράκι, απ' όπου ό γερμανός που τόν όνόμαζαν «μπανιέρης» παρακολουθούσε άν είχε τελειώσει τό προτοές της θανάτωσης. Σύμφωνα με τό δικό του σινιάλο, σταματούσε ή παροχή άερίου, τό πάτωμα άνοιγε μηχανικά και τά πτώματα πέφτανε κάτω. Στο ύπόγειο βρισκόντουσαν βαγονέττα δ-πο ομάδες άποφασισμένων, σοριάζανε τά κορμιά των θυμάτων. Τά βαγονέττα οδηγόντουσαν απ' τό ύπόγειο στο δάσος του τρίτου στρατόπεδου. Εκεί υπήρχε σκαμένη τεράστια χαράδρα, όπου μέσα πετιόντουσαν τά πτώματα και μετά τά παραχώνανε με χώματα. Τους ανθρώπους που κάνανε τό σώριασμα και τη μεταφορά των πτωμάτων, τους τουφέκιζαν εκεί επίτόπου.

Παρουσιάστηκε ένα τέτοιο περιστατικό: "Ενα τμήμα ανθρώπων, βρισκονταν κιόλας, μέσα στο διαμέρισμα του «μπάνιου», με εξαφνικά χάλασε ή μηχανή παροχής άερίου. Οι δυστυχημένοι παραβίασαν τη πόρτα και άποπειράθηκαν να σκορπίσουν. Οι γκεσταπίτες σκότωσαν πολλούς, και τους υπόλοιπους τους ξανάμπασαν μέσα. "Ο μηχανικός διόρθωσε σύντομα τη μηχανή, και όλα γίνανε με την άνάλογη τάξη».

Μια φορά μια κοπέλλα δεκαοχτώ χρονών απ' τη Βλοντάβα, τραβώντας προς τό θάνατο κάποια ήλιοφώτιστη καλοκαιριάτικη μέρα, φώναξε μ' όλη τη δύναμη της: — Θά σ' εκδικηθώ για μ'α. Θάρθουν τά Σοβιέτ και τότε, ληστές, δεν θά υπάρξει έλεος για σ'α.

Την σκότωσαν με τους ύποκοπάνους των τουφεκιών τους.

"Ανάμεσα στους γερμανούς που διοικούσαν τό τρίτο στρατόπεδο, σχεδόν ό πιο τρομερός ήταν ένας πυγμάχος απ' τό Βερολίνο, 'Ιγκομέρσκυ, που καυχώνταν, πώς σκοτώνει άνθρωπο με τη πρώτη. "Όμως ένας άλλος συναισθηματικός γερμανός, περιτριγύριζε τά γυμνά παιδιά που είχαν άποφασισθεί για θάνατο, τά χάρδευε στο κεφαλάκι τους έχανε καρμέλες και μούρμούριζε:

— Γεια σου χρυσό μου! Μονάχα πρόσεξε μη φοβάσαι! όλα θά πάνε καλά.

Κάποια φορά, απ' τό τρίτο στρατόπεδο άκούσθηκαν, ιδιαίτερα φοβερές κραυγές. Αποκαλύφθηκε, πώς τά παιδιά και τις γυναίκες τις ρίχνουν ζωντανές, στη φωτιά.

Στο στρατόπεδο γινόντουσαν σκηνές τέτοιες, που κανένα μυαλό δεν έχει τη δύ-

ναμη να συλλάβει τη φαντασία τους. Κάποιος νεαρός όλλανδός που δούλευε στη διαλογή των πραγμάτων που μόλις τά είχαν φέρει, είδε εξαφνικά τά πράματα των γονέων του. "Εξω απ' τόν έαυτό του ξεπετάχθηκε απ' την άποθήκη όπου δούλευε και εκείνη τη στιγμή, άνάμεσα τη φύλαγκα των έτοιμοθανάτων που διάβαινε, γνώρισε όλόκληρη την οικογένεια του. "Ενας άλλος νέος, βρήκε άνάμεσα στους μόλις εκείνη τη στιγμή πνιγμένους από άσφυξία τόν πατέρα του. Προσπάθησε να κλείσει τό δύστυχο πτώμα του και να τά παραχώσει μονάχος του στη γη. Οι γερμανοί σκότωσαν τόν γυιό.

"Όλες αυτές οι λεπτομέρειες, δεν ξεχωρίζουν καθόλου, απ' τά άλλα τρομερά διηγήματα για κείνο που γινόνταν στο Μαϊν-τάνεκ ή στο Τρέμπλινκ. Τό μόνο ίσως, που άφησε να φανεί, τη φαντασία και τη προσωπική πρωτοβουλία των δημίων του Σομπιμπούρ — είναι ό τρόπος της άπόκρυψης της δουλειάς τους, απ' τόν τριγύρω πληθυσμό. Στα γύρω απ' τό στρατόπεδο σπίτια, οργάνωσαν όλόκληρο κοπάδι από χήνες και όταν γινόνταν ή δουλειά, τότε περάζαν τις χήνες και τις ανάγκαζαν να φωνάζουν μ' αυτό τόν τρόπο, οι γερμανοί σκέπαζαν τους άναστεναγμούς και τά δάκρυα των θυμάτων τους.

Τό 1943 τό καλοκαίρι, οι γερμανοί, θέλοντας να εξαφανίσουν τά ίχνη των έγκλημάτων τους, χτίσανε στο τρίτο ύποστρατόπεδο, φούρνους. Είχαν παραλάβει στη Σομπιμπούρ ειδικό μηχανήμα. "Η χαράδρα — τάφος είχε ξεκαφτεί — ή μηχανή έδινε τά πτώματα για κάψιμο. Σ' όλη τη περιοχή, σκόρπιζε ή μυρουδιά των πτωμάτων.

Και να, που σ' αυτό τό τρομερό μέρος, που όσο και να μη είναι ντοκουμενταρισμένη ή θετικότητα του, πάντα φαίνεται σαν άγρια και άπάνθρωπη έμπνευση, ενός άρρωστημένου μυαλού: πάνω σ' αυτό τό μικρό χώρο της μολυσμένης απ' τους γερμανούς γης, στις 14 του 'Οχτώβρη 1943 έγινε εξέγερση, που τέλειωσε με τη νίκη των κρατουμένων: μια εξέγερση που σ' αυτή είχαν σκοτωθεί δώδεκα απ' τους διάσημους γερμανούς, που αποτελούσαν τη φρουρά, αξιωματικοί — καθοδηγητές του στρατόπεδου και τέσσερες άπλοι φύλακες, μια επανάσταση, που μετά απ' αυτή, τό στρατόπεδο του Σομπιμπούρ, είχε καταρτηθεί.

Πώς έγινε αυτό; Ποιά είναι ή ανθρώπινη δύναμη, που βρέθηκε αρκετά σταθερή κι' οργάνωμένη, για να αντίδράσει στα γερμανικά σίδερα, που κατευθύνονταν κατά πάνω στους άσπλους; Σε ποιόν, μέσα σ' αυτή τη τρομερή άτμοσφαίρα του θανάτου και της κατάπτωσης, βρέθηκε ή θέληση, τό μυαλό, ή προοπτική;

Στις 22 του Σεπτεμβρη, φέρανε απ' τό Μίνσκ, στο Σομπιμπούρ, εξακόσιους άχμαλώτους πολέμου, έβραίους, αξιωματικούς και μαχητές του Κόκκινου Στρατού. "Απ' αυτούς οι όγδόντα είχαν άφεθεί για

δουλειά στο δεύτερο υποστράτοπεδο. Τους υπόλοιπους, οι γερμανοί τους είχαν πνίξει και τους κάψανε.

Ανάμεσα σ' εκείνους που μέινανε ζωντανοί, βρίσκονταν ο αξιωματικός Άλέξανδρος Άρόνοβιτς Πετσέρσκυ.

2.

Ο Πετσέρσκυ γεννήθηκε στο Κρεμεντσούγ, το 1905. Απ' το 1915 ζούσε στο Ροστόβ πάνω στον Ντόν. Πριν απ' τον πόλεμο ήταν καθοδηγητής της καλλιτεχνικής δράσης. Τη πρώτη κιόλας μέρα του πολέμου για την Πατρίδα, ο Πετσέρσκυ κλήθηκε στις τάξεις του στρατού, σαν ανθυπολοχαγός, και τον Οκτώβρη του 1941 βρέθηκε μέσα σε κλοιό προς την κατεύθυνση του Σμόλενσκ, και πιάστηκε αιχμάλωτος. Στην αιχμαλωσία αρρώστησε με τύφο και σαν από θαύμα κατώρθωσε να επιζήσει: τους άρρωστους με τύφο, όμως, τουφέκιζαν οι γερμανοί, όμως αυτός κατάφερε να κρύψει την αρρώστειά του. Τον Μάη του 1942 ο Πετσέρσκυ άποπειράθηκε να δραπετεύσει, μα την ίδια μέρα πιάστηκε μαζί με άλλους τέσσερες δραπετές. Όλους αυτούς, τους στείλανε στη διοίκηση «προστίμων» στο Μπορίσωβ, κι από κει στο Μίνσκ. Στο Μίνσκ είχαν φτάσει πια το φθινόπωρο του 1942. Έδω πέρα, άποκάλυψαν, οι γερμανοί την ώρα της ύγειονομικής εξέτασης, πως ο Πετσέρσκυ ήταν έβραϊος.

Τόν κλείσανε μαζί μ' άλλους στο «έβραϊκό» υπόγειο, όπου είχε περάσει κοντά δέκα μέρες. Στο υπόγειο βασίλευε άπολυτο σκοτάδι και σ' όλο το διάστημα της διαμονής δεν άφηναν να βγει κανείς από κει. Φαγητό δίνανε κάθε δεύτερη μέρα: έκατό γραμμάρια ψωμί και μία κουπά νερό.

Στις 20 Αυγούστου, ο Πετσέρσκυ στάλθηκε στο έργατικό στρατόπεδο του Μίνσκ «S.S.» (πλατεία όδός). Εκεί έμεινε ως τα μέσα του Σεπτεμβρίου.

Στο στρατόπεδο αυτό βρισκόντουσαν ως πεντακόσιοι έβραίοι απ' τα έβραϊκά του Μίνσκ όπως και έβραίοι αιχμάλωτοι πολέμου. Μέσα εκεί βρίσκονταν και ρώσοι, καμιά διακοσαριά — τριακοσαριά άνθρωποι — σύνθεση που άλλαζε διαρκώς. Οι Ρώσοι βρέθηκαν εκεί, είτε γιατί δεν παρουσιάστηκαν για έργασία κλπ. Οι κρατούμενοι ζούσαν στη πείνα, και για κυριώτερη τροφή τους είχαν, ό,τι έκλεβαν απ' τους γερμανούς. Δούλευαν απ' τα δημερώματα ως άργα το βράδυ. «Ο φρούραρχος του στρατόπεδου Βάξ — διηγείται ο Πετσέρσκυ — δεν μπορούσε να ζήσει μία μέρα δίχως να σκοτώνει κάποιον. Άλλοιως άπολούστατα, άρρωστούσε. Ήταν άρκετό να τον άντικρύσει κανείς, για να πεισθεί: Ήταν ένας τύπος σαδιστού. Το πάνω χείλος τρεμουλιάζει, το άριστερό μάτι έχει αίμάτωμα, πάντα βρίσκεται στη κατάσταση του μεθυσμένου με θολό μυαλό. Τι έφτανε

να κάνει! Τη νύχτα κάποιος είχε βγει για σωματική του άνάγκη. Ο Βάξ τόν σκότωσε απ' το παράθυρο, και το πρωί, μεθυσμένος άπο εύχαρίστηση έδειχνε το πτώμα του σκοτωμένου, στην φιλενάδα του: να το έργο μου».

Συντάσσονται οι άνθρωποι σε φάλαγγα για να πάρουν ψωμί. Βγαίνει ο Βάξ και παραγγέλει «προσοχή!», βάζει το παραμπέλουμ στον ώμο του πρώτου και ρίχνει με το πιστόλι του. Δυστυχία σ' εκείνον που έστω και λίγο «βγαίνει» απ' τη σειρά, — δέχεται τη σφαίρα ή στο κεφάλι ή στον ώμο. Συνηθισμένη διασκέδαση του Βάξ είναι να ρίχνει τα σκυλιά πάνω στους κρατούμενους, όποτε άπαγορεύεται να άμυνθεί κανείς ενάντια στους σκύλους, αυτοί άπολάμβαναν την άγάπη του. Απ' τη γενική συνοικία των έβραίων, φέρνανε γυναίκες για το «μπάνιο». Ο Βάξ ήταν πάντα παρών σ' αυτές τις περιπτώσεις, και έκανε άυτόπρόσωπα την έρευνα στις γυμνές γυναίκες.

Στο στρατόπεδο είχε παρουσιασθεί μία περίπτωση μαζικής άπόδρασης.

Δίπλα στην άποθήκη τροφίμων του στρατοπέδου βρίσκονταν ο στρατώνας της «Σούτς - πολιτάς» (σ. μ. άστυνομικής φρουράς). Μία ομάδα άπο καμιά πενήντα κρατούμενους που δούλευαν στην άποθήκη τροφίμων, κατάφερε να κλέψει από κει, ένα άριθμό άπο χειροβομβίδες, πιστόλια και φυσίγγια. Μα ο σωφέρ που τούδε ύποσχέθηκε να τούς βγάλει με άυτόκίνητο απ' το έδαφος του στρατοπέδου, για είκοσι χιλιάδες μάγκα, τούς πρόδωσε μία μέρα πριν απ' τη δραπετεύση. Τη τελευταία στιγμή ο σωφέρ είχε φοβηθεί.

Τους προδομένους δραπετές τούς κλείσανε σ' ένα υπόγειο καμένου σπιτιού, το κύκλωσαν με δυνατή φρουρά, και ρίξανε μέσα στα σκυλιά. Σύμφωνα με το σχέδιο των γερμανών, μετά απ' όλα αυτά, όλοι έπρεπε να μείνουν ζωντανοί, για να ύποστούν τούς παραπέρα έξευτελισμούς και βασανιστήρια. Ύστερα τούς δυστυχισμένους τούς περάσανε μέσ' απ' τη πόλη με τα χέρια σηκωμένα ψηλά. Στο στρατόπεδο όλα ξανάρχισαν απ' την άρχή: έξυλο με συρματόσχοινα, σχίσιμο απ' τα σκυλιά. Τόν καθένα χωριστά τόν μεταφέρανε στο πολυζεσταμένο μπάνιο. Στο μπάνιο ύπρηχε ένα συντριβάνι, με καυτό νερό. Σπρώχνανε το θύμα στο συντριβάνι, το ξανάβγαζαν και το περιχύναν με κρύο νερό. Μετά βγάζανε τούς ανθρώπους στη παγωιά και μετά άπο καναδυό ώρες τούς έκτελούσαν.

Η ομάδα αυτή των πενήντα άνδρών, άποτελούνταν άποκλειστικά άπο έβραίους αιχμαλώτους. Τους δυό απ' αυτούς, ο Πετσέρσκυ τούς ήξερε προσωπικά: τόν Μωρίς Κόγκαν απ' τη Τούλα και τόν Μιχαήλ Όρλώβ απ' το Κίεβ.

Τόν Σεπτέμβρη 1943, άρχισαν να έλασσφρώνουν το στρατόπεδο. Στις 18 του Σεπτεμβρίου ο Πετσέρσκυ βρέθηκε στην άμα-

B. P O M A N

Η ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

Στο τέλος του Φλεβάρη του 1945, — 6 μήνες μετά την άνατροπή της κλίκας του Άντωνέσκου — στους δρόμους του Βουκουρεστίου ξανακούστηκαν πυροβολισμοί. Αύτη τη φορά την ειρηνική διαδήλωση την πυροδόησαν όχι Γερμανοί, με έντολή της διοίκησής τους στη Ρουμανία, αλλά η Ρουμανική Άστυνομία και τα Ρουμανικά στρατεύματα με έντολή του πρωθυπουργού στρατηγού Ραντέσκου. Το ίδιο συνέβηκε και στο Κράιοφ, Κόρακολ, Μπράσοφ.

Πώς μπόρεσαν οι Ρουμανικές άρχές να κάνουν μια τέτοια μαύρη πράξη, 6 μήνες, μετά την στρατιωτική ήττα της Ρουμανίας, την πολιτική χρεωκοπία του Ρουμανικού φασισμού, την άνατροπή της κλίκας του Άντωνέσκου και την είσοδο του Κόκκινου Στρατού στο Βουκουρέστι;

Αυτό ήτανε λογική και άναπότρεπτη συνέπεια εκείνης της άντιλαϊκής πολιτικής που έφάρμοζαν αυτοί που κυβερνούσαν και που είχαν έρθει στην άρχή ύστερα άπο το άντιφασιστικό κίνημα στις 23 Αυγούστου του περασμένου χρόνου. Αυτοί και μετά την έξοδο της Ρουμανίας άπο το χιτλερικό «άξονα» εξακολουθούσαν, άν και με άλλες μέθοδες, να εφαρμόζουν την ίδια γραμμή με την άντιδραστική ήγεσία των λεγόμενων «ιστορικών» κομμάτων (έθνικό - τσαρανιστικό και έθνικο - φιλελεύθερο) κατά την περίοδο της διχτατορίας του Άντωνέσκου και του πολέμου ενάντια στη Σοβιετική Ένωση.

Όταν, ύστερα απ' τις έπιχειρήσεις του Κόκκινου Στρατού στο Ιάσκ - Κισενιόφσκ, οι Γερμανικές δυνάμεις συντρίφτηκαν οριστικά, καινούριες προοπτικές άνίχτηκαν μπροστά στη χώρα. Οι άντιχιτλερικές δυνάμεις που τούς δόθηκε η εύκαιρία να περάσουν στη δράση πέτυχαν την άνατροπή της δικτατορίας του Άντωνέσκου και την έξοδο

έξοστοιχία που κατευθύνονταν στο Σουμππούρ.

Ο φρούραρχος του στρατοπέδου του Μίνσκ, Βάξ, είχε άνακοινώσει στους κρατούμενους, πως μεταφέρονται «για δουλειά στη Γερμανία». Ταξίδευαν τέσσερα μερόνυχτα, δίχως ψωμί και νερό. Προς το πέμπτο μερόνυχτο το τραίνο πηλασσε την σιδηροδρομική στάση Σουμππούρ. Το τραίνο μεταφέρθηκε σε μία έφεδρική γραμμή και η άτμομηχανή κάνοντας όπισθεν έσπρωξε τα βαγόνια προς την πόρτα όπου κρέμονταν μία ταμπέλα κι έγραφε: «ζόντερκομάντα».

Μετάφραση Ν. Σ. Α.

(Συνέχεια στο έρχόμενο)

της Ρουμανίας άπο τόν έγκληματικό πόλεμο ενάντια στην Σοβιετική Ένωση, στην Άγγλία και στις Ένωμένες Πολιτείες.

Η Σοβιετική Ένωση είχε όλα τα δικαιώματα και κάθε λόγος να ύπαγορέψη άόστηρους όρους εύρνης στη χώρα που πάνω άπο τρία χρόνια διεξήγαγε ληστρικό πόλεμο ενάντια σ' αυτήν. Άλλά η Σοβιετική Κυβέρνηση έδειξε μεγαλοψυχία, πράγμα που οι πλατειές μάζες του Ρουμανικού λαού το δέχτηκαν με μεγάλη ίκανοποίηση.

Η δημοκρατική κοινή γνώμη όλου του κόσμου άναγνώρισε πως οι όροι της άνακωχής που ύπογράφηκε στις 12 του Σεπτεμβρίου 1944 στη Μόσχα, απ' τούς άντιπρόσωπους της Σοβιετικής Ένωσης, της Μεγάλης Βρεταννίας και των Ένωμένων Πολιτειών απ' τη μία πλευρά, και άπο τούς άντιπρόσωπους της Ρουμανικής κυβέρνησης απ' την άλλη, ήταν έξαιρετικά δίκαιοι και μαλακοί. Η Σοβιετική Ένωση δεν είχε την πρόθεση να ταπεινώση την νικημένη Ρουμανία με άφοπλισμό είτε με πολιτική και οικονομική ύποδούλωση. Παρακινούμενη άπο την άρχή της δικαιοσύνης, και άφοσιωμένη σ' ένα σκοπό, — τη συντριβή της χιτλερικής Γερμανίας, ή Σοβιετική Ένωση έδωσε στη Ρουμανία την εύκαιρία να πάρει μέρος στον πόλεμο ενάντια στους Γερμανούς, να έπανορθώσει το παρελθόν, να ξανακερδίσει την έθνική της άνεξαρτησία, να άναστυλώσει τα οικονομικά της που ήταν ρημαγμένα απ' τούς Γερμανούς. Πό μεγαλόκαρδους όρους άνακωχής δεν μπορούσε να όνειρευτεί κανένας Ρουμάνος.

Οι ιθύνοντες κύκλοι της Ρουμανίας καλύτερα άπο κάθε άλλον μπορούσαν να κρίνουν για την μεγαλοψυχία του νικητή: αυτοί έέρανε τί θα πεί να είσαι νικημένος. Άκόμα φρέσκια ήταν η θύμηση του σύμφωνου ειρήνης που οι Γερμανοί άνάγκασαν στα 1918 τη Ρουμανία να ύπογράψει στη Μπουφέα. Τότε τη Ρουμανία την άπειλούσε το χάσιμο της άνεξαρτησίας της, η θλίβερό μοίρα να γίνει άποικία του Γερμανικού ύπερριαλισμού, άν αυτό το έπαίσχυντο σύμφωνο δεν είχε σχιστεί άπο την πορεία των γεγονότων. Γνωστό ήτανε και το πως φέρνονταν η χιτλερική Γερμανία στις χώρες που κατάρχτοσε.

Ποιός άλλος άν όχι οι Ρουμανοί ιθύνοντες κύκλοι θα ήταν σε θέση να έχτιμήσουν σε όλη της ένταση την μεγαλοψυχία της Σοβιετικής Κυβέρνησης. Αυτοί έποεπε να είχαν βάλει για πάντα τέλος στην άντιλαϊκή άντισοβιετική πολι-

τική, που έφερε τόση συμφορά στην ίδια τη Ρουμανία, και να μπούνε στο δρόμο της σωτηρίας της χώρας, που άνοιξε μπροστά της ο μεγάλος γείτονας της 'Ανατολής.

Όμως τα γεγονότα των τελευταίων μηνών δείχναν το ενάντιο. Το πρόσφατο τραγικό παρελθόν τίποτα δε δίδασκε στους Ρουμανικούς Ιθύνοντες κύκλους. Αυτοί δεν θέλησαν να εγκαταλείψουν για το συμφέρον του Ρουμανικού κράτους και του Ρουμανικού λαού, τις παλιές αντιδραστικές μέθοδες της διακυβέρνησης, να πάρουν την ολέθρια σοβινιστική πολιτική που δδήςησε τη Ρουμανία στο στρατόπεδο της επίθεσης.

Λυδία λ ί θ ο ς φανερώθηκε που ήταν η στάση της Ρουμανικής κυβέρνησης στο ζήτημα της εκπλήρωσης των όρων της άνακωχης, που έπίσημα υπογράφηκε στη Μόσχα στις 12 του Σεπτεμβρίου του 1944.

Η Ιθύνουσα κλίκα τόσο φανερά και ξετσίποτα σαμποτάριζε την εφαρμογή αυτών των όρων, που ακόμα στις αρχές του Νοέμβρη του περασμένου χρόνου η Διασυνμματική 'Επιτροπή 'Ελέγχου βρέθηκε στην ανάγκη με υπόμνημά της να ανακαλέσει τη Ρουμανία στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών της. "Αν μερικοί απ' τους όρους του συμφώνου εφαρμόζονταν μερικά είτε γενικά, έστω και με μεγάλη αργοπορία, αυτό όπωσδήποτε δε γινόταν από την καλή θέληση της κυβέρνησης, αλλά απ' την πίεση των δημοκρατικών δυνάμεων της χώρας, του 'Εθνικο-δημοκρατικού μετώπου και της Διασυνμματικής 'Επιτροπής 'Ελέγχου.

Το σαμποτάζ κυρίως στρεφόταν ενάντια στα τέσσερα σπουδαιότερα σημεία του Συμφώνου: να επανρθωθούν οι ζημιές που η Ρουμανία προέβησε στη Σοβιετική 'Ενωση με τις πολεμικές επιχειρήσεις και με την κατοχή του Σοβιετικού έδαφους (άρθρο 11ον), να επιστραφούν στη Σοβιετική 'Ενωση ανέπαφες όλες οι αξίες που πήραν μαζί τους τα Ρουμανικά στρατεύματα κατοχής από τα έδάφη της Σοβιετικής 'Ενωσης και που ανήκαν σε κρατικές κοινωνικές και συνεταιριστικές οργανώσεις και ιδρύματα, είτε σε ιδιώτες (άρθρο 12ο), να συλληφθούν και να δικαστούν οι έγκληματίες πολέμου (άρθρο 14ο), άμεσα να διαλυθούν όλες οι χ ι τ λ ε ρ ο φ ι λ ε ς (φασιστικού τύπου) πολιτικές, στρατιωτικές και άλλες οργανώσεις, που διεξάγουν έχθρική προπαγάνδα ενάντια στα 'Ενωμένα 'Εθνη και ειδικά στη Σοβιετική 'Ενωση, και να μην επιτραπεί στο μέλλον ή υπάρξει παρόμοιων οργανώσεων (άρθρο 15ο).

Ανι' αυτού οι αντιδραστικοί Ιθύνοντες κύκλοι συνειδητά ένισχυαν τις θέσεις των πρακτόρων του φασισμού στη χώρα. Πώς ένεργούσαν; Νά ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Η Ρουμανική κυβέρνηση χρειάστηκε 4 μήνες έντατικής δουλειάς, για να δημοσιέψει τον πρώτο κατάλογο των έγκληματιών πολέμου... που άποτε-

λιόταν από 65 πρόσωπα, από τα όποια πολλοί είχαν ήδη συλληφθεί απ' το Σεπτέμβρη του 1944 από τις σοβιετικές αρχές. Όσο δε για τη δική τους, — ούτε λόγος δε γινόταν. Το νομοσχέδιο για την τιμωρία των έγκληματιών πολέμου έμεινε στο χαρτί. 'Επί πλέον, τα κυβερνητικά όργανα συχνά, μετά τη δημοσίευση των καταλόγων των έγκληματιών πολέμου, που πρόκειτο να συλληφθούν, έδιναν στους τελευταίους την ευκαιρία να διαφύγουν. Φτάνει να θυμηθεί κανείς, πως την παραμονή της Πρωτοχρονιάς στο Βουκουρέστι, πάνω από 100 έγκληματίες πολέμου, κρατούμενοι στη διοίκηση της αστυνομίας ελευθερώθηκαν. Δίπλα, στη Βουλγαρία, το τιμωρό χέρι του λαού γοργά έπεφτε στους έγκληματίες του πολέμου. Στη Ρουμανία όμως, που πολύ περισσότερο άμάρτησε άπέναντι στη Σοβιετική 'Ενωση και τις άλλες δημοκρατικές χώρες, οι αρχές καλυσιεργούσαν, το σέρνανε και στην πραγματικότητα σώζανε τους έγκληματίες πολέμου απ' την τιμωρία που τους ταίριαζε.

Έτσι είχε η υπόθεση και με τη διάλυση των φασιστικών οργανώσεων, με την απαγόρευση κάθε προπαγάνδας και δράσης, στρεφόμενης ενάντια στα 'Ενωμένα 'Εθνη και ειδικά ενάντια στη Σοβιετική 'Ενωση. Και αυτό το γραμμάτιο έμεινε άπλέρωτο.

Ο τόνος, το περιεχόμενο των άρθρων, και αυτός ο τρόπος που υπαίναν τα ζητήματα στις σελίδες μερικών ρουμανικών έφημερίδων προκαλούσαν βαθιά άγανάχτηση. Σοβινισμός, φυλετικό μίσος, αποδύλιση της έχθρας ενάντια στην οδυγρική μειονότητα της Ρουμανίας, άνοιχτες προτροπές για πογκρόμ, — δε μπορεί κανείς να πιστέψει, πως όλ' αυτά ήταν δυνατό να είχαν γραφτεί μετά την άνατροπή της κλίκας του 'Αντανέσκου, μετά την είσοδο της Ρουμανίας στο στρατόπεδο των Συμμάχων. Δέ σταματούσε η προπαγάνδα του τύπου, — άπροκάλυπτη, ή καλυμμένη, — ενάντια στη Σοβιετική 'Ενωση. Ούτε μιά ούτε δυο αυτά τα όργανα του τύπου δεν είχαν το θράσος να γράφουν για τους «βαρείς» όρους άνακωχης. Ειδικά έβαλε τα δυνατά της η «Ντρεπτάκα», — όργανο του έθνικο-τσαρανιστικού κόμματος — και οι έφημερίδες του κύκλου του. Με μιά φωνή δίπλα της στρίγγλιζε και το όργανο των έθνικο-φιλελευθέρων «Βιτόροκλ».

Η έχθρική προπαγάνδα ενάντια στη Σοβιετική 'Ενωση διεξαγόταν και ακόμα πιο άνοιχτά. Κάτ' απ' το φτερουδάκι των κυβερνητικών οργάνων στο Βουκουρέστι και στο Μπράσοβο γινόταν διαδηλώσεις και συγκεντρώσεις του έθνικο-τσαρανιστικού κόμματος, όπου άνοιχτά διακήρυχναν τις παλιές βλέψεις του ρουμανικού ιμπεριαλισμού: «'Εέλουμε τη Ρουμανία στα παλιά της σύνορα». «'Εέλουμε τη Ρουμανία απ' τον Τύσα ως το Δνείστερο». «Όλες αυτές οι φιλοφασιστι-

κές έξορμήσεις υποβάλλουν απ' την κυβέρνηση Ραντέσκου. Κανένα μέτρο δεν έλήφθηκε για τη ριζική έκκαθάριση του κρατικού μηχανισμού και του στρατού από τα κοπέλια του 'Αντανέσκου, απ' τους φανερούς και κρυφούς πράκτορες του Χίτλερ. Το πως ο Ραντέσκου αντίλαμβανόταν την «έκκαθάριση μέσα στις γραμμές του στρατού», αυτό μας το έδειξε η άπόλυση στα τέλη του Φλεβάρη μιάνης σημαντικής ομάδας στρατηγών, με επί κεφαλής το Ρασκάνου (σημερινός ό-πουργός άμύνης). Το «σφάλμα» τους χρωσιέται στο ότι έπιμείνανε στη δημοκρατικοποίηση του στρατού και κατακρίνανε τα δικτατορικά κόλπα του Ραντέσκου.

Μέσα σε τέτοιες συνθήκες η κινητοποίηση όλου του άψυχου και έμψυχου όλικού για την ένεργητική συμμετοχή της Ρουμανίας στον πόλεμο ενάντια στη χιτλερική Γερμανία γινόταν μύθος.

Δέν έπρεπε να περιμένει κανείς και τίποτις άλλο έφ' όσον στο 'Υπουργείο των Στρατιωτικών και στο Γενικό 'Επιτελείο έξακολουθούσαν να παραμένουν οι φιλοφασίστες, έφ' όσον στην πολεμική και λοιπή βιομηχανία κρατούσαν τους διοικητικούς μοχλούς σαν και πριν οι ένθερμοι όπαδοί της κλίκας του 'Αντανέσκου, έφ' όσον η πλειοψηφία των ανθρώπων τους, — νομάρχες και διοικητικά στελέχη, — παραμένανε στα πόστα τους.

Στα έσωτερικά η κυβέρνηση διεξήγαγε έχθρική πολιτική άπέναντι στο λαό και ιδιαίτερα τις έργατικές μάζες, προτάσσοντας πεισματόδικη άντίσταση ενάντια σε κάθε κοινωνική μεταρρύθμιση, σε κάθε βήμα που κατευθύνονταν προς την καταπολέμηση των όπολειμμάτων του φασισμού και την εγκαθίδρυση γνήσιου δημοκρατικού καθεστώτος.

Στις άνάγκες και στα αίτήματα των έργατών που όποféρανε περισσότερο απ' όλους απ' τις άυθαιρέσεις της αντίδρασης, η κυβέρνηση έμεινε κουφή, ενώ όπεθαλπε την άντλαϊκή πολιτική των έπιχειρηματιών και των μογοιάρων. Το σαμποτάζ της βιομηχανικής παραγωγής και η τρομοκρατία ενάντια στους έργατες, κατάντησαν συνηθισμένα φαινόμενα. Οι έπιχειρηματίες — αντιδραστικοί κύβηθνε απ' τις έπιχειρήσεις τις άπαραίτητες πρώτες ύλες σε σκοπό να ρίξουν την παραγωγή. Η έταιρία «Μίστριμπούτσι», που κανονικώτατα και με ακρίβεια προμήθευε νάφθα στους Γερμανούς, άρχισε να άρνείται να δώσει στην πολεμική βιομηχανία καύσιμο ύλη. 'Ετσι, το έργοστάσιο «Ζιγκράλ» για πολύ καιρό δεν είχε καύσιμο ύλη. Η διεύθυνση του έργοστασίου «Λεμέτρ» σαμποτάριζε την άποστολή έτοιμων πολεμοφοδίων στο μέτωπο. Με τους μήνες σέρνουνται τα πολεμοφόδια στην αύλη του έργοστασίου. Ο πρώην όπουργός της λαϊκής οικονομίας στην κυβέρνηση Ραντέσκου, έθνικο-τσαρανιστής Λεουκούτσι, άποπειράθηκε να έμποδίσει

την αύξηση της παραγωγής της νάφθας, που είναι τόσο άπαραίτητη για τη διεξαγωγή του πολέμου. Μαζύ με το γενικό γραμματέα της διεύθυνσης του τμήματος βιομηχανίας και όρυχείων, 'Αλντόνις, φίλο του 'Αντανέσκου, ο Λεουκούτσι έτόιμασε για το 1945 σχέδιο που προέβλεπε μείωση στην παραγωγή νάφθας μέχρι τα τέλη του χρόνου.

Ο πρώην όπουργός των Οικονομικών Ρουνιτσάνου, άναφερόμενος στις όποτιθέμενες δυσκολίες που τάχα σχετίζονταν με την εκπλήρωση των όρων της άνακωχης, άντέτεινε στην αύξηση του μεροκάματου των έργατών. Και όμως οι έργατες, άψηφόντας την αντιδραστική πορεία της κυβέρνησης, με την έπιμονή τους κατόρθωσαν να όψώσουν την παραγωγή σε πολλές μεγάλες έπιχειρήσεις και ειδικά, στρατιωτικές.

Οι αντιδραστικοί έπιχειρηματίες, που υποβάλλουν απ' την κλίκα Μανίου-Ραντέσκου, με κάθε τρόπο περιορίζανε τα δικαιώματα των έργατών, τους άπειλούσαν με άπολύσεις, άπαγορεύανε τις οργανώσεις τους. Η κυβέρνηση άρνήθηκε στους άντιπροσώπους των έργατικών οργανώσεων το δικαίωμα να χρησιμοποιήσουν το ραδιοφωνικό σταθμό την παραμονή του συνέδριου των έπαγγελματικών οργανώσεων. Ο Ραντέσκου στις δηλώσεις του το Φλεβάρη κατηγόρησε τους έργατες στο ότι «πάνω απ' ότι πρέπει άσχολούνται με την πολιτική» και τους άπειλούσε με τη λήψη ειδικών μέτρων για την «έξασφάλιση της τάξης».

Η κυβέρνηση Ραντέσκου με διάφορων ειδών προφάσεις όπονόμευε την προετοιμασία για την εφαρμογή της άγροτικής μεταρρύθμισης. Για να κατευασθούν οι άγροτικές μάζες έγινε άνάγκη να συσταθεί ειδική έπιτροπή για το άγροτικό ζήτημα, αλλά και δώ, όπως παντού, μπήκε εις έτέργεια το άγαπημένο μέσο, — το σαμποτάζ. Πέρνοντας θάρρος απ' αυτό οι μεγαλοκτηματίες άπροκάλυπτα προέβηκαν στο ξερίζωμα της φθινοπωρινής σποράς, με σκοπό να άναγκάσουν τους όπαδούς της δημοκρατίας να όποχωρήσουν κάτ' απ' την άπειλή της πείνας.

Αλλά οι άγροτικές μάζες και οι άγρόνομοι, — όπαδοί του 'Εθνικο-Δημοκρατικού Μετώπου, παρά τις προσπάθειες των μεγαλοτσιφλικών και των κυβερνητικών οργανώσεων, κατόρθωσαν να έξασφαλίσουν έγκαιρως τη σπορά και ν' αύξήσουν την έκταση των καλλιεργημένων έδαφών.

Ο Ραντέσκου στις δηλώσεις που έκανε στις 12 του Φλεβάρη, όποκριτικά έίπε, πως η έ φ α ρ μ ο γ ή της άγροτικής μεταρρύθμισης άπειλεί τάχα να φέρει την πτώση της γεωργικής παραγωγής και γι' αυτό «η εφαρμογή της άγροτικής μεταρρύθμισης σήμερα θα ήταν το μεγαλύτερο λάθος». Γι' αυτό πρέπει ν' άνασληθεί ως το τέλος του πολέμου.

Οι Ιθύνοντες κύκλοι της Ρουμανίας εξακολουθούσαν και μετά το αντιφασιστικό κίνημα, παρά τα μεγάλα τους λόγια και τις διαβεβαιώσεις, — την αντιδραστική πορεία της πολιτικής τους, εμποδίζοντας τη δημοκρατικοποίηση της χώρας και την αποκατάσταση σταθερής φιλίας με την ΕΣΣΔ και τις άλλες δημοκρατικές χώρες.

Αυτή η πολιτική που απειλούσε να ξαναφέρει το παλιό καθεστώς, που είχε εγκαθιδρυθεί μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, και που ήδη οδήγησε μία φορά τη Ρουμανία στο χείλος της καταστροφής. Μά γιατί τότε αυτές οι κυβερνήσεις που ήρθαν στην άρχη ύστερα απ' τις 23 Αυγούστου 1944 διάλεξαν για τη χώρα τους τον ίδιο ολέθριο δρόμο; Γιατί τα περισσότερα υπουργειακά πόστα και στις τρεις κυβερνήσεις τα κρατούσαν όπως και πριν οι αρχιαντιδραστικοί εκπρόσωποι των λεγομένων «ιστορικών» κομμάτων, δηλ. του έθνικο - τσαρανιστικού με έπι κεφαλής τον Μανίου, και του έθνικο - φιλελεύθερου, με έπι κεφαλής τον Μπρατιάνου, οι ηγέτες και των δυο κομμάτων που φιλοδοξούσαν να μονοπωλούν την πολιτική ίσχυ, κατηγορηματικά απέρριπταν τη συνεργασία με τις δημοκρατικές δυνάμεις της χώρας. Τους συμμάχους τους, τους αναζητούσαν μέσα στους χτεσινούς οπαδούς του 'Αντωνέσκου και τους άμεσους πράκτορες του Βερολίνου στη Ρουμανία.

Ο Μανίου, ύπογραψε σύμφωνο με τον ηγέτη των λεγεωνάριων της Σιδηράς Φρουράς Καμάντσιου (πρώην γραμματέα του φασιστικού ηγέτη Χόρια Σίμα), άνοιξε πλατεία τις πόρτες του έθνικο - τσαρανιστικού κόμματος στα μέλη της Σιδηράς Φρουράς. Οι φασίστες άποκτήσανε δυνατότητα δράσης και άποκτήσανε έπι κεφαλής τον Μανίου. Όπλισμένες συμμορίες λεγεωνάριων τρομοκρατούσαν και λήστευαν τις έθνικές μειονότητες που ζούσαν στη βόρεια Τρανσυλβανία. Οι ηγέτες του έθνικο - τσαρανιστικού κόμματος δεν έγκαταλείψανε και τις παλιές ιμπεριαλιστικές τους βλέψεις αλλά έλλαξαν μόνο την κατεύθυνσή τους. Καταλαβαίνοντας πως κάτω απ' τις τωρινές συνθήκες ήταν άδύνατο να θέσει κανείς το ζήτημα της Βεσσαραβίας, άρχισαν να ντυοκοκτυτίζουν τη δύση. Έτσι, στο ραδιοφωνικό λόγο του φθινόπωρο του 1944 ο αντιπρόεδρος του έθνικο - τσαρανιστικού κόμματος Μιχ. Ποπόβιτς άπαίτησε να επανορθωθεί η άδικία του Τριανόν, να προσαρτιστούν στη Ρουμανία τα ούγγρικά έδάφη που βρίσκονται στα δυτικά σύνορά της, μέχρι τον ποταμό Τύσα.

Όποιος στο παρελθόν παρακολούθησε την πολιτική δράση των «ιστορικών» κομμάτων, ιδιαίτερα του κόμματος του Μανίου, δεν άπόρησε καθόλου με τη στάση τους ύστερα από τις 23 Αυγούστου 1944. Η αντιδραστική ηγεσία και των δυο

«ιστορικών» κομμάτων δεν ήταν κατ' αρχήν έχθρος του πολέμου ενάντια στη Σοβιετική Ένωση. Στην παραχή πήρανε θέση άναμονής. Ο ύπολογισμός τους ήταν απλός: στην κατάλληλη στιγμή, αν η ληστρική έπίθεση του Χίτλερ ενάντια στην Ε.Σ.Σ.Δ. πετύχει άνοιχτά να προσχωρήσουν στον 'Αντωνέσκου, με τον όποιο συνεχώς διατηρούσαν σχέσεις. Στην ενάντια δέ περίπτωση να άναγγέλουν στο λαό ότι αυτοί τάχα, δέ συμφωνούσαν με την πολιτική του 'Αντωνέσκου, κι έτσι να διατηρήσουν την έπιρροή τους στις μάζες.

Είναι γνωστό έπι πλέον, πως το 1940 ο Μανίου εναντιώθηκε στο να έπιστραφεί στη Σοβ. Ένωση ή Βεσσαραβία που είχε κατακτηθεί απ' τους Ρουμανούς ιμπεριαλιστές το 1918, αλλά όμως ο Μανίου, παραδέχτηκε χωρίς καμιά διαμαρτυρία την ντροπιασμένη διαιτησία της Βιέννης, και την παράδοση, — σύμφωνα με τη θέληση του Χίτλερ, — της Βόρειας Τρανσυλβανίας, στους Ούγγρους μεγιστάνες. Ο Μανίου όπως και όλη η ηγεσία του έθνικο - τσαρανιστικού κόμματος απέκλειαν κάθε αντίσταση ενάντια στους Γερμανούς έπιδρομείς. Ο Μανίου δεν έπεχείρησε να προβάλλει καμιά αντίσταση στη γερμανική κλίση ούτε πριν έρθει στην άρχη ο 'Αντωνέσκου, (6 Σεπτεμβρίου 1940) και οι Λεγεωνάριοι (14 Σεπτεμβρίου 1940) ούτε άργότερα. Προσπαθούσε μόνο να πείσει το λαό να μη διαταράξει την «τάξη και την ήσυχία», τόσο άπαραίτητα τότε για τον 'Αντωνέσκου για το στερέωμα της φασιστικής δικτατορίας και την προετοιμασία του πολέμου ενάντια στην Ε.Σ.Σ.Δ.

Εκείνη την εποχή, το Δεκέμβριο του 1940, ο Μανίου δημοσίευσε στην έφημερίδα «Ούνιβέρσουλ» ένα άρκετα χαρακτηριστικό ντοκουμέντο. Να το περιεχόμενο του κατά λέξη: «Παίρνοντας ύπ' όψη την έκκληση του άρχηγού του κράτους και προέδρου του ύπουργικού συμβουλίου στρατηγού 'Αντωνέσκου και θεωρώντας ότι την παρούσα στιγμή άνώτατο καθήκον του καθ' ένα είναι να μην διαταράξει την έσωτερική τάξη και ήσυχία άνακαλείται η συνέλευση διαμαρτυρίας ενάντια στην παράδοση μέρους της Τρανσυλβανίας όρισθείσα την 15ην Δεκεμβρίου στην πόλη 'Αλμπα Γιούλια. Γιούλιον Μανίου, Πρόεδρος έθνικο - τσαρανιστικού κόμματος».

Περίεργη περίπτωση: το έθνικο - τσαρανιστικό κόμμα θεωρούταν διαλυμένο απ' το 1938, αλλά στον 'Αντωνέσκου σύμφερνε η δημοσίευση αυτού του έγγραφου και η έκκληση του «διαλυμένου» κόμματος έμφανίστηκε στον τύπο.

Αργότερα η ηγεσία των «ιστορικών» κομμάτων με τον ίδιο τρόπο άσμποτάριζε συστηματικά και με συνέπεια την όργάνωση αντίστασης ενάντια στους Γερμανούς και τον 'Αντωνέσκου, και την πάλη ενάντια στην έξοδο της Ρουμανίας απ' τον έγκληματικό πόλεμο.

Τρία χρόνια ο Μανίου και ο Μπρατιάνου

προσπαθούσαν να συγκρατήσουν τις λαϊκές μάζες που εξακολουθούσαν ακόμα να έπηρεάζουν, από του ν' αντισταθούν ενάντια στην αντίδραση. Με την πολιτική τους της παθητικής άναμονής πρόσφεραν άνεκτίμητη ύπηρεσία στον 'Αντωνέσκου. Δεν είναι παράδοξο, που μερικοί ηγέτες «ιστορικών» κομμάτων, όπως ο Μπρατιάνου κι ο Μιχαλάκε, προσωπικά πήραν οι ίδιοι ενεργό μέρος στον πόλεμο ενάντια στη Σοβιετική Ένωση.

Οι δημοκρατικές δυνάμεις της Ρουμανίας έπανειλημένα κατά τη διάρκεια του πολέμου ξεσκεπάζανε αυτούς τους «ψεύτικους προφήτες» που κάτω από τη μάσκα της φιλίας με την 'Αγγλία προσπαθούσαν να συγκρατήσουν το ρουμανικό λαό από την πάλη για τον τερματισμό του πολέμου. Η έφημερίδα των Ρουμάνων πατριωτών «Ελεύθερη Ρουμανία» που έκδιδονταν παράνομα στη διάρκεια του πολέμου, το Σεπτέμβριο του 1943 έγραφε για την πείσμονα άρνηση «των κ. Μανίου και Μπρατιάνου» να σχηματίσουν, — μαζί με το κομμουνιστικό κόμμα και την Πατριωτική Ένωση, — Έθνική Έπιτροπή Πόλης για την έλευθέρωση της χώρας και έβαζε κατ' έυθείαν το ζήτημα: «Με ποιόν αυτοί πηγαίνουν; Με τον 'Αντωνέσκου και το Χίτλερ ή με το ρουμανικό λαό και τα Ένωμένα Έθνη;».

Στις γραμμές αυτών των ίδιων των «ιστορικών» κομμάτων μεγάλωνε η δυσάρεσκια και η άγανάκτηση ενάντια στη χιτλερόφιλη πολιτική των κορυφαίων. Στην ίδια έφημερίδα τον Οχτώβριο του 1943 δημοσιεύτηκε άνοιχτο νράμμα στο όποιο ένα άπλο μέλος του έθνικο - τσαρανιστικού κόμματος ύπενθύμιζε στον ηγέτη του, Μανίου, πως ο καιρός των ύπομνημάτων έπερασε πρό πολλού, πως το να άρκείται κανείς σ' αυτά και να κρατά στάση παθητικής ίσοδυναμεί με συμμετοχή στα έργα του δήμιου 'Αντωνέσκου και έπομένως του ίδιου του Χίτλερ.

Ένώ ο Μανίου με πείσμα άπέριπτε όποιαδήποτε συνεργασία με τις δημοκρατικές δυνάμεις της χώρας, από το 1942 ακόμα είχε ύπογράψει σύμφωνο με τους φασίστες λεγεωνάριους. Ο ρείσης τους, Κομαντσίου, έγραφε άργότερα πως: «ό μέγας παράγων του κράτους (πρόκειται για το Μανίου — Β. Ρ.) με τις συμβουλές του μάς βοήθησε να βρούμε τον πιο καλό δρόμο μέσα στις νέες συνθήκες».

Μόνο άφου μπήκαν τα σοβιετικά στρατεύματα στο ρουμανικό έδαφος και μετά την άπόβαση των συμμάχων στη βόρεια Γαλλία ο Μανίου και ο Βρατιάνου άποφάσισαν, έπι τέλους, κάτ' απ' την πίεση των λαϊκών μαζών να ύπογράψουν σύμφωνο το κομμουνιστικό και σοσιαλ - δημοκρατικό κόμμα. Στις 20 του Ιούνη 1944 σχηματίστηκε το Έθνικο - δημοκρατικό μπλόκ. Ο Μανίου και ο Βρατιάνου έμειναν πιστοί στους έαυτούς τους: την ίδια στιγμή άρνήθηκαν να δεχτούν μέσα στη σύσταση αυτού του μπλόκ παρόμοιες μαζικές όργα-

νώσεις όπως το μέτωπο των έργατών γής (γεωργών), και την Πατριωτική Ένωση. Αυτό και μόνο μαρτυρούσε για την πρόθεση να άσμποτάρουν την πάλη ενάντια στους έχθρους του ρουμανικού λαού. Πράγματι οι ηγέτες των «ιστορικών» κομμάτων, συγκρατούσαν όπως και πρώτα τις μάζες, από τις πιο έλάχιστα συγκεκριμένες ένέργειες. Έτσι εξακολουθούσε ίσαμε που άρχισε η περιλαμπρή έπιχείρηση του Κόκκινου Στρατού στο Γιάσκ - Κισινιόρσκ τον Αυγουστο του περασμένου χρόνου που έβαλε τέρμα στην κυριαρχία των Γερμανών στη Ρουμανία.

Τα «ιστορικά» κόμματα πήραν μέρος στο κίνημα της 23 Αυγούστου. 'Αλλά τί καλλιέργησε ύστερα απ' αυτό η ηγεσία των έθνικο - τσαρανιστών και έθνικο φιλελευθέρων; Όχι την έπιθυμία να συντριφεί το καθεστώς της φασιστικής δικτατορίας που έφερε τη Ρουμανία στο χείλος της άβύσσου, αλλά, το εναντίον, την έπιθυμία έσωθεν, να τσακιστούν όλες οι προσπάθειες που κατευθύνονταν προς μία γνήσια δημοκρατικοποίηση της χώρας. Στην άρχη ο Μανίου πέτυχε σ' αυτό το διαβολικό παιχνίδι. Με τις προσπάθειές του, το πρώτο ύπουργικό συμβούλιο που συγκροτήθηκε ύστερα απ' την άνατροπή του 'Αντωνέσκου, άποτελείτο όχι από αντιπροσώπους των δημοκρατικών κομμάτων όπως προϋποτίθετο, σύμφωνα με τη γενική συμφωνία που προηγήθηκε, αλλά από στρατηγούς, άνάμεσα στους όποιους ύπήρχαν και έγκληματίες πολέμου.

Ο Μανίου έμενε πάντα πιστός στον έαυτό του. 'Απ' τον καιρό ακόμα του πρώτου παγκόσμιου πολέμου ύπεραμύνονταν για τα συμφέροντα των Ρουμάνων ιμπεριαλιστών. Το Νοέμβριο του 1918, όταν βρισκόταν στη Βιέννη έβαλε στη διάθεση της αυστριακής αντίδρασης, για την κατάπνιξη του έπαναστατικού κινήματος των μαζών τα ρουμανικά στρατεύματα που βρίσκονταν τότε εκεί. Όλη του η πολιτική δράση που άκολουθήσε τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, στρεφόταν άμετάβλητα ενάντια στην έργατική τάξη, ενάντια στο λαό. Το 1928, για να έρθει στην άρχη, έβαλε εις ένέργεια την έπαναστατική δημιουργία, αλλά μόλις πέτυχε το σκοπό του άμέσως άθέτησε όλες τις ύποσχέσεις του στους χωρικούς, στους έργατες, στο λαό.

Το 1937, την παραμονή των κοινοβουλευτικών εκλογών, οι έθνικο - τσαρανιστές προτίμησαν τον εκλογικό συνασπισμό με τη «σιδηρά φρουρά» από τη συνεργασία με τις δημοκρατικές όργανώσεις και έτσι βοήθησαν τους φασίστες να πάρουν 66 έδρες στη βουλή.

Ο Μανίου και στο παρελθόν θαύμαζε το Χίτλερ και το Μουσσολίνι. Ο ίδιος το διαλάουσε δημοσία. Έτσι, την 1 του Δεκέμβριο του 1937 στη συνέλευση της Κλούζας έλεγε: «Μπορεί κανείς να έπωφεληθεί απ' το παράδειγμα του Μουσσολίνι στην Ιταλία και του Χίτλερ στη Γερμα-

νία: με την ακλόνητη θέλησή τους κατόρθωσαν να ξυπνήσουν τη συνείδηση των δύο αυτών εθνών, πετυχαίνοντας μεγαλειώδη αποτελέσματα που τα ζηλεύει όλος ο κόσμος. Ο Άδόλφος Χίτλερ στη Γερμανία, έμπνευσας στο λαό τη θέλησή του, όχι μόνο έσωσε τη χώρα του από διάφορες επικίνδυνες τάσεις, αλλά και προσέλυσε την προσοχή όλου του κόσμου. Είναι αλήθεια πως όταν φανερώθηκε ο Μουσσολίνι, — και αργότερα ο Χίτλερ, — στο διεθνή πολιτικό στίβο, τους είδαμε με όριμένη δισπιστία. Τα έργα τους όμως τους δικαιώνουν με το παραπάνω και μείς, σαν αντικειμενικοί παρατηρητές δε μπορούμε παρά να τους θαυμάζουμε». («Αθηνερνούλ» 2 Δεκ. 1937).

Τά σχόλια, όπως λένε, περιττεύουν. Μέσα σ' αυτή τη ζήλη για τους σεσημασμένους δήμιους, μέσα σ' αυτόν τον ένθουσιώδη θαυμασμό για τα ματωσάσιμα έργα βρίσκεται ολόκληρος ο Μανιός. Ο Μανιός δε λασκάρισε απ' τη γραμμή του και μετά τις 23 Αυγούστου. Γύρω του, σαν κεντρική φιγούρα, συσπειρώθηκε ολόκληρη η αντίδραση της Ρουμανίας.

Μία άλλη, όχι λιγότερο αντιδραστική προσωπικότητα είναι ο Ντίνου Μπρατιά-νου, ήγέτης του παλαιότερου «ιστορικού» κόμματος της Ρουμανίας, — των έθνικο-φιλελευθέρων. Αυτό το κόμμα που εμφανίστηκε ακόμα από το 1848 αντιπροσώπευε τα συμφέροντα της αντιδραστικής μπουρζουαζίας και των μεγαλοτσιφλικιών, καθώς και τα συμφέροντα του μεγάλου μονοπωλιακού χρηματιστικού κεφαλαίου. Στα τελευταία δέκα χρόνια τις περισσότερες κυβερνήσεις τις σχημάτιζαν οι έθνικο-φιλελεύθεροι.

Και τα δύο «ιστορικά» κόμματα, διαδεχόμενα το ένα τ' άλλο έναλλαζαν στην αρχή κατά την περίοδο ανάμεσα στον πρώτο και στο δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, έφαρμον ανμετάβλητα και σταθερά αντισοβιετική πολιτική. Η έξωτερική πολιτική της Ρουμανίας, στον καθορισμό της οποίας αποφασιστική ψήφο είχαν οι έθνικο-φιλελεύθεροι, συνίστατο στο να προσφέρει συνεχώς τις υπηρεσίες της σ' όλα τα δυτικά κράτη και τους συνασπισμούς, για την επίθεση ενάντια στη Σοβιετική Ένωση.

Αυτή η πολιτική δεν ήταν τυχαίο φαινόμενο. Ένα εξέχον μέλος της οικογένειας Μπρατιάνου, ο Βιντία Μπρατιάνου, μιλούσε ακόμα στο 1925 για την αναγκαιότητα της ικανοποίησης των συμφερόντων των Ρουμάνων βιομηχάνων με την κατάκτηση νέων αγορών για τη διάθεση του «περισσεύματος της βιομηχανίας». Περισσέματα στη Ρουμανία, όπου ο λαός πέθαινε στην ένδεια και στη στέρηση!

Πολλοί Ρουμάνοι βιομήχανοι, τόσο έθνικο-φιλελεύθεροι όσο και έθνικο-τσαρνιστές, χαϊρέτησαν τον πόλεμο ενάντια στη Σοβιετική Ένωση, σαν πηγή πλουτισμού και με προθυμία προσέφεραν τις επιχειρήσεις τους στη διάθεση του Άντωνέσκου.

Στη διάρκεια του πολέμου η ήγεςία του έθνικο-φιλελευθέρου κόμματος, καθώς και η κλίκα Μανιού, σαμποτάριζαν κάθε προσπάθεια για την ενοποίηση των δημοκρατικών δυνάμεων για την πάλη ενάντια στη φασιστική δικτατορία και τον πόλεμο. Μετά δε την 23 Αυγούστου οι έθνικο-φιλελεύθεροι έρριξαν όλο τους το βάρος ενάντια στην γνήσια δημοκρατικοποίηση της χώρας. Ο επίσημος τύπος αυτού του κόμματος, που διευθύνονταν από τον αρχι-αντιδραστικό Φαρκασάνου, διεξήγαγε συστηματικά και συνεπή, — φορές φορές και απροκάλυπτη, — αντισοβιετική προπαγάνδα. Η υπόθεση πήγε τόσο μακριά, που η Διασυνμαχική Επιτροπή Έλέγχου αναγκάστηκε να κλείσει την έφημερίδα των φιλελευθέρων «Εντεπαν-τάς Ρουμέν» (γαλλόφωνη), που εξυμνούσε τους Ρουμάνους στρατιώτες που πήραν μέρος ενάντια στη Σοβιετική Ένωση και προσκαλούσε τη νεολαία να τους μιμηθεί.

Ο Μπρατιάνου ήταν άσπονδος έχθρος κάθε δημοκρατικής μεταρρύθμισης, και ιδιαίτερα αγροτικής. Στο λόγο που έβγαλε στις 31 του Δεκέμβρη πέρυσι στη συνεδρίαση του διαφωτιστικού κέντρου των έθνικο-φιλελευθέρων κόμματος, ορκίζονταν πως «στο 1945 τη χώρα την απειλεί πείνα», πως η αγροτική μεταρρύθμιση που προβλέπεται από το πρόγραμμα του έθνικο-δημοκρατικού μετώπου ισοδυναμεί με την «εγκαθίδρυση κομμουνιστικού καθεστώτος» και «δεν ανταποκρίνεται στα έθνικά συμφέροντα». Τιποτε άλλο δεν μπορούσε να περιμένει κανείς απ' αυτό το δι-αλαλητή των συμφερόντων των μεγαλοτσιφλικιών.

Με τον έρχομό τους το 1944 στην αρχή τα «ιστορικά» κόμματα Μανιού-Μπρατιά-νου έβαλαν μπρός τις συνηθισμένες μέθο-δες των μηχανορραφών και των διεθνών συνδιασμών, ελπίζοντας να ξαναγυρίσουν πίσω στην εποχή των κοινοβουλευτικών κουσελιών, να ξαναζωντανέψουν την κυριαρχία της αντίδρασης, να σώσουν τα προνόμιά τους. Για να πετύχουν το σκοπό τους ήταν έτοιμοι ν' ανώσουν μέσ' τη χώρα τον εμφύλιο πόλεμο. Άλλα νικήθηκαν. Η κυβέρνηση Ραντέσκου, ο άμεσος υπεύθυνος των αιματηρών γεγονότων της 24 του Φλεβάρη, αναγκάστηκε να παραιτηθεί.

Οι λαϊκές μάζες της Ρουμανίας δοκίμασαν πολλά δεινά εξ αιτίας της αντιστατικής και αντισοβιετικής πολιτικής των Ιευνόντων κύκλων, κυρίως στη διάρκεια της δικτατορίας Άντωνέσκου, για να μείνουν άμετοχοι στα ζητήματα που αφορούσαν το παρόν και το μέλλον τους.

Ο Ρουμανικός λαός κατάλαβε πως για την τελειωτική σωτηρία της χώρας πρέπει να πάρει στα χέρια του τις τύχες της πατρίδας του. Κατάλαβε πως η ενεργός συμμετοχή στην πάλη των Ένωμένων Έθνών ενάντια στη χιτλερική Γερμανία του άνοιγει μπροστά του τις πιο λαμπρές προο-

πτικές και δυνατότητες να ξανακατακτήσει την εθνική του ανεξαρτησία, την εδαφική του άκεραιότητα, να ξανασηλώσει την εθνική του οίκονομία και να την αναπτύξει. Οι αντιδραστικοί κύκλοι, — με το Μανιό, επί κεφαλής, φωνασκούσαν με τη σειρά τους για τους «βαρείς» δρους ανακαωχής. Μά ο Ρουμανικός λαός κατάλαβε πως ακριβώς η εκτέλεση των όρων της ανακαωχής του δίνει την ευκαιρία να γίνει ισότιμο μέλος της οικογένειας των δημοκρατικών λαών και να επωφεληθεί απ' όλα τα σχετικά πλεονεκτήματα.

Οι δημοκρατικές δυνάμεις της χώρας, ενωμένες στο Έθνικο-δημοκρατικό μέτωπο (κομμουνιστικό κόμμα, σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, οι τρεις μαζικές οργανώσεις — Γενική Συνομοσπονδία της Έργασίας, το Μέτωπο των Έργατών Γης (άγροτες), η Πατριωτική Ένωση, και άλλα) έδειξαν στο λαό το σωστό δρόμο της σωτηρίας.

Αυτόν το δρόμο τον υπέδειξε το Έθνικο-δημοκρατικό Μέτωπο στο πολιτικό του πρόγραμμα που δημοσιεύτηκε πέρυσι το Σεπτέμβρη και τον καθώρισε στο πρόγραμμα που προ όλγλου καταρτίστηκε (28 Γενάρη, 1945). Οι εργάτες, οι αγρότες και οι διανοούμενοι με ένθουσιασμό υποδέχτηκαν αυτό το πρόγραμμα που πραγματικά ανταποκρίνεται στα συμφέροντα όλων των κοινωνικών στρωμάτων της Ρουμανικής κοινωνίας. Ο λαός κατάλαβε πως είναι για όφελός του τα μέτρα που προβλέπει το σύμφωνο της ανακαωχής, και πρώτ' απ' όλα, — η σύλληψη και δίκη των εγκληματιών πολέμου, η εκκαθάριση του κρατικού μηχανισμού και του στρατού από τα φασιστικά και φιλοφασιστικά στοιχεία, η πλείρια και τελειωτική συντριβή των υπολοίπων του φασιστικού καθεστώτος και όλων των χιτλερόφιλων οργανώσεων, η απαγόρευση της προπαγάνδας τους, η εξακολούθηση του πόλεμου στο πλευρό των Ένωμένων Έθνών, η κινητοποίηση γι' αυτό το σκοπό όλων των δυνάμεων της χώρας.

Ο λαός ξύπνησε στη συνειδητή ζωή, στη δράση, συναισθανόμενος τις ευθύνες του για το μέλλον της χώρας. Οι λαϊκές μάζες μόνες τους καταπιάστηκαν για τη λύση των φλεγόντων και άμεσων προβλημάτων για την αναγέννηση και τη δημοκρατικοποίηση της χώρας. Σε μία σειρά κρατικές και ιδιωτικές βιομηχανικές επιχειρήσεις, ιδίως αυτές που πρώτα ανήκανε στους Γερμανούς, ή στους πράκτορες τους, οι οργανωμένοι εργάτες με επί κεφαλής τις διοικητικές εργοστασιακές επιτροπές ανάλαβαν τον έλεγχο και τη διοίκηση, εξασφαλίζοντας την κανονική πορεία της παραγωγής. Δείχνοντας μεγάλες οργανωτικές ικανότητες οι εργάτες βάσαν τέλος στα σαμποτάζ των φασιστικών στοιχείων και ύψωσαν την παραγωγή σε τέτοιες επιχειρήσεις, όπως το εργοστάσιο πολεμικής βιομηχανίας «Μαλάκσκα», το εργοστάσιο βιομηχανίας αερο-

πλάνων «ΙΑΡ», το εργοστάσιο παραγωγής τροχιοδρομικών όχημάτων «Άστρα», τα μεταλλουργεία «Βουλκάν», «Λαρομέτ», «Λεμέτρ», «Λεωνίδα», «Γκάζι και «Ηλεκτρισμός», το ΣΤΒ (Εταιρία Τροχιοδρομικών Βουκουρεστίου), το Ου - Τς - Μπ (Επιχειρήσεις Κοινωφελών Έργων Βουκουρεστίου). Οι διοικήσεις αυτών των επιχειρήσεων εκκαθαρίστηκαν από τους φασίστες και τους λεγεωνάριους. Οι δημοκρατικοί μηχανικοί και εργάτες που τους αντικαταστήσανε κατόρθωσαν κίόλας ν' αύξησουν σημαντικά την παραγωγή. Οι ανθρακωρύχοι απ' τις πεδιάδες των ποταμών Τροτούς, Ζηουλούκ, και από άλλα μέρη απάντησαν στην πρόσκληση του ύπουργού των Κοινωφελών Έργων και Συγκοινωνίας Γεωργίου Ντέξ με την αύξηση της εξαγωγής κάρβουνου.

Η αγροτιά δε μένει πίσω απ' τους εργάτες. Στις περιοχές που εγκαταλείφθηκαν απ' τους μεγαλιτσιφλικάδες που ακολούθησαν τους Γερμανούς στη φυγή τους, οι χωριάτες μόνοι καλλιέργησαν τα εγκαταλειμμένα κτήματα. Πιο πάνω έχουμε μιλήσει για το σαμποτάζ που οι αντιδραστικοί μεγαλοτσιφλικήμονες συνειδητά οργάνωσαν ενάντια στη φθινοπωρινή σπορά του 1944. Οι χωριάτες της Μολδαβίας, Όλτενίας, Ντομπρουτζας κατόρθωσαν να τσακίσουν αυτές τις προσπάθειες και να εξασφαλίσουν τη σπορά. Σε πολλά χωριά συστήθηκαν επιτροπές για την αγροτική μεταρρύθμιση για την επέεργασία του ζητήματος της εγκατάστασης άκτημόνων και μικροκτηματιών χωρικών.

Οι αντιδραστικοί ύπουργοι δοκίμασαν με διάφορα προσχήματα και πολλές φορές με τη δύναμη των όπλων να διαφυλάξουν τις θέσεις των πρωτιών νομαρχών και δημάρχων διορισμένων απ' τον Άντωνέσκου. Η μαμούδρα δεν πέτυχε. Ο λαός εξανάγκασε τις αρχές να λογαριαστούν με τη θέλησή του. Δε βοήθησε ούτε η αστυνομία ούτε η χωροφυλακή. Σε πολλές πολιτείες και νομούς του Παληού Κράτους και της Τρανσυλβανίας στα πόστα νομαρχών και ανώτερων διοικητικών λειτουργών εξέλεγχαν οι υποψήφιοι του Έθνικο-δημοκρατικού Μετώπου. Οι ανώτεροι διοικητικοί λειτουργοί του λαού στάθηκαν στο ύψος τους: σε όλες αυτές τις πολιτείες και τους νομούς βασιλεύει η ησυχία και η τάξη.

Μ' όλες τις δολοπλοκίες και προκλήσεις των αντιδραστικών κυβερνήσεων, γοργά αναπτύσσονται η δύναμη και η συσπείρωση των κομμάτων και των οργανώσεων που αποτελούν το Έθνικο-δημοκρατικό Μέτωπο. Οι πολλές μάζες των εργατών, αγροτών και διανοούμενων κατάλαβαν πως αυτό και μόνο το ενιαίο μέτωπο των δημοκρατικών δυνάμεων της Ρουμανίας είναι ικανό να τη βγάλει απ' το σδιέοδο, να σώσει τη χώρα από τη νέα συμφορά στην οποία την έσπρωχνε η αντίδραση.

Οι πιο πλατιές λαϊκές μάζες ανοιχτά

άπαιτούσαν τη συγκρότηση δημοκρατικής κυβέρνησης βλέποντας σ' αυτήν την εξασφάλιση της γνήσιας δημοκρατικοποίησης του καθεστώτος και το ριζικό ξερίζωμα των υπολειμμάτων του φασιστικού καθεστώτος των σιδεροφρουριτών.

Η αντίδραση δεν ήθελε να συμμορφωθεί με τη δημιουργηθείσα κατάσταση. Με κρυφή κακία παρακολουθούσαν οι φιλοφασιστικοί κύκλοι, — με το Ραντέσκου επί κεφαλής, — πώς ξυπνά μέσα τις έργαζόμενες μάξες ή θέληση για την ενεργό συμμετοχή στο λύσιμο των ζωτικών σοθάρων ζητημάτων. Οι κυβερνητικοί παράγοντες διψούσαν την επιστροφή «των παλιών καιρών», όταν μπορούσαν να καταδυναστεύουν το φτωχό, τον δυστυχισμένο λαό. Ο πρωθυπουργός Ροντέσκου, υποστηριζόμενος από τους αντιδραστικούς καραβανάδες και από τις ληστοσυμμορίες των λεγεωνάριων, από την κλίκα του Μανιού και από τους τσιφλικάδικους και χρηματιστικούς κύκλους, συνηθεία και συστηματικά προετοίμαζε το αντιδημοκρατικό πραξικόπημα με σκοπό να έγκυβι-δρύσει στρατιωτική δικτατορία.

Οι έπιδρομές των λητοσυμμοριών των λεγεωνάριων ενάντια στις εργατικές συγκεντρώσεις, τις δημοκρατικές οργανώσεις, οι απόπειρες ενάντια στους εξέχοντες δημοκρατικούς ηγέτες, όπως τον Πέτρο Γκρόζα (σημερινός πρωθυπουργός), το συντάχτη της έφημερίδας «Σκιτέια», οι συλλήψεις των μελών του Εθνικο-δημοκρατικού Μετώπου, οι ξυλοδαρμοί και οι φόννοι των εργατών και των ηγετών τους, κάθε είδους προκλήσεις, — όλα μαρτυρούσαν πώς ο στρατηγός Ραντέσκου πέρασε στην έπιθεση και ήθελε να προκαλέσει εμφύλιο πόλεμο.

Στις 16 του Φλεβάρη ο Ραντέσκου άνοιχτά άπειλούσε τους εργάτες ότι «θα κάνει ότι έκαναν στην Ελλάδα», «θα κηρύξει τον πόλεμο, θα ξεσηκώσει το στρατό, και θα τον διατάξει να χτυπήσει τους εργάτες». Ήταν φανερό πώς το σχέδιο δράσης το είχε κιόλας έτοιμο. Και πραγματικά, ο Ραντέσκου με άκρίβεια είχε προετοιμάσει το πραξικόπημα. Καθυστερώντας τις αποστολές ένισχύσεων στο μέτωπο, — που ήταν άμεσο σμποτάζ των όρων της άνακαυξης, — συγκέντρωσε τα στρατεύματα στην πρωτεύουσα. Η μαζική δολοφονία των άοπλων διαδηλωτών, στις 24 του Φλεβάρη στο Βουκουρέστι ήταν να δώσει το σύνθημα στον εμφύλιο πόλεμο.

Στο Βερολίνο παρακολουθούσαν τη δράση του Ραντέσκου με ίκανοποίηση. Οι πρόστυχες φιλικές επιθέσεις του από το ραδιόφωνο τη νύχτα της 24 Φλεβάρη ενάντια στους ηγέτες της Ρουμανικής εργατικής τάξης και του Εθνικο-δημοκρατικού Μετώπου, τους όποιους δνόμαζε «άγριες ύαινες», «άνθρώπους δίχως θεό και πατρίδα», δεν είχαν καμιά διαφορά από τη

θρώμερή συκοφαντία τους χείμαρρους της όποιας εξαπολούν κάθε μέρα από τα Γερμανικά ραδιόφωνα ο Χόρια Σίμα και Σία.

Οι αντιδραστικοί κύκλοι είχαν μεγάλες ελπίδες από το Ραντέσκου. Πλήθος ένδειξεις αδιάψευστα άποδείχνουν, πώς οι μεγαλοτσιφλικάδες, οι βιομήχανοι και η φιλοφασιστική στρατοκρατία περιμέναν την έπάνοδο του παλιού καθεστώτος και γνώριζαν τα σχέδια του Ραντέσκου και Σία. Έτσι, στο νομό Πούτνα, κάποιος τσιφλικάς Μπαζίλ Δημητρίσκου άπειλούσε με τουφεκισμό τους χωριάτες του Μένωπου των Έργατών Γης. Ξεσκέπαστα έλεγε: «Μην άκούτε αυτούς που σας γεμίζουν τα μυαλά με κουταμάρες για όργάνωση σε έπιτροπές, γιατί ως τα Χριστούγεννα θάσαστε όλοι τουφεκισμένοι. Μην φαντάζεστε πώς οι Ρώσοι θά κερδίσουν το πόλεμο. Άκόμα πριν από τα Χριστούγεννα θά γυρίσουν οι Γερμανοί και τότες άλοίμονο σε κείνους που άπειλούσαν τους μεγαλοτσιφλικάδες». Ο έπιμελητής του Δήμου Ιτουντέστη-Τσοπλέα, Τανάσι, κυνικά έδλωσε στις χήρες των στρατιωτών που ζήτουσαν την πληρωμή των συντάξεων: «Οι καιροί θ' αλλάξουν και όλους σας θά σας κρεμάσουν». Οι αντιδραστικοί καραβανάδες έπίσης περιμέναν «την άλλαγή των καιρών». Η έφημερίδα «Σκιτέια» στην άρχή αυτού του χρόνου δημοσίευε σε ένα άρθρο που τιτλοφορούνταν «Πώς εφαρμόζεται η πολιτική μέσα στο στρατό», τις «φιλικές συμβουλές», που οι άξιωματικοί προσπαθούσαν να δώσουν στους στρατιώτες: «Μην άσχολείστε με την πολιτική, σκεφτείτε πώς τα πράγματα μπορούν ν' αλλάξουν πολύ γρήγορα... και τότες θά έχουμε το δικαίωμα να σας δειρουμε όσο θέλουμε».

Η «άλλαγή» άναμένουνταν στο τέλος του Φλεβάρη.

Όυτε οι ιστορικές αποφάσεις που πάρθηκαν άκριβώς εκείνη την έποχή στη Συνδιάσκεψη της Κριμαίας από τους άρχηγούς των τριών μεγάλων συμμαχικών δυνάμεων δέ συμμορφώσανε τη στενοκέφαλη Ρουμανική αντίδραση. Έπειδή δεν καταλάβαιναν τις άλλαγές που γίνανε στη διάρκεια του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου, οι Ρουμάνοι αντιδραστικοί έξακολουθούσαν να σπεκουλάρουν πάνω στις δήθεν διαφωνίες άνάμεσα στις δημοκρατικές χώρες. Ο Ραντέσκου, Μανιού και Σία, όρισμένως υπολόγιζαν στην υποστήριξη όρισμένων αντιδραστικών κύκλων από τις δημοκρατικές χώρες της Δύσης.

Μιά τέτοια κατάσταση στη Ρουμανία, στο πλησιέστερο μετώπισθεν του Κόκκινου Στρατού ήταν άφόρητη. Οι δολοπλοκίες της ρουμανικής αντίδρασης, που προσπαθούσε να πολιορκώσει τη φασιστική δικτατορία έρχονταν σε αντίθεση με τις κατηγορηματικές αποφάσεις της συνδιάσκεψης της Κριμαίας. Η «Διακήρυξη για την άπελευθερωμένη Εύρώπη» που έγινε δεκτή στην Κριμαία προέβλεπε τη συγκρό-

τηση στις χώρες, που άποτελούσαν τους δορυφόρους της Γερμανίας, προσωρινών κυβερνήσεων, «πλατειά αντιπροσωπεύόντων όλα τα δημοκρατικά στοιχεία του πληθυσμού...».

Βασίζόμενη σε διάσπαση των συμμαχών ή ρουμανική αντίδραση έπεσε έξω πολύ άσχημα. Το ότι πέρασε στην έπιθεση ενάντια στο λαό αυτό ήταν σημάδι της άδυναμίας της, της άπελπισίας της, πάντως όμως, όχι της δύναμης της. Αίσθανόμενοι το έδαφος να υποχωρεί κάτω από τα πόδια τους οι φιλοφασιστικοί κύκλοι ριψοκινδύνεψαν το σάλο μορτάλε και άμέσως πήραν την άποφασιστική άπάντηση. Ο πυροβολισμός των άόπλων διαδηλωτών της 24 του Φλεβάρη είχε σκοπό να προκαλέσει εμφύλιο πόλεμο. Ο λαός δεν παρασύρθηκε από την πρόκληση, δεν βγήκε από τα πλαίσια της νόμιμης δράσης και κατόρθωσε έγκαιρα και ένεργητικά να προλάβει τους σκοπούς των φιλοφασιστικών πολιτικών ομάδων. Τεράστιες διαδηλώσεις (στο Βουκουρέστι 400 χιλ. διαδηλωτές), μαζικές συγκεντρώσεις, διαμαρτυρίες νομαρχών από πολλές περιφέρειες ή άγανάκτηση της Ένωσης του δημοκρατικού κλήρου, το όργισμένο γράμμα του γιου του Ραντέσκου στον πρόδοτη-πατέρα του και πολλές άλλες ένδειξεις άπόδειξαν, πώς η έπιστροφή στις παλιές μεθόδους δικυβέρνησης ήταν άδύνατη. Έγινε άκριβώς διαχωρισμός της χώρας σε δύο έντελως αντίθετα στρατόπεδα. Και το στρατόπεδο της αντίδρασης με το Μανιού επί κεφαλής, με το Ραντέσκου και τους άλλους ηγέτες των «ιστορικών» κομμάτων που συνδέονταν με τους πράκτορες του Χίτλερ στη Ρουμανία νικήθηκε. Το έθνικο-δημοκρατικό Μέτωπο, με την υποστήριξη όλου του λαού έδωσε άποφασιστική άπάντηση στους φιλοφασιστές. Οι κλίκες του Μανιού και του Μπρατιάνου άρχισαν να χάνουν την έπαιρή τους και την υποστήριξη μέσα στα ίδια τους τα κόμματα. Πολλές τοπικές και περιφερειακές οργανώσεις των έθνικο-τσαρανιστών τάχθηκαν άλληλέγγυες με το πρόγραμμα του έθνικο-δημοκρατικού μετώπου και άποδοκίμασαν την αντιδραστική πολιτική της διοίκησης τους. Κατά τον ίδιο άκριβώς τρόπο πολλές τοπικές και περιφερειακές οργανώσεις του έθνικο-φιλελεύθερου κόμματος άποσπάστηκαν από την αντιδραστική θέση της διοίκησης και προσχώρησαν στην ομάδα Ταπαρέσκου, που άναγνώρισε το πρόγραμμα του έθνικο-δημοκρατικού μετώπου.

Η σύσταση της πρωτοβουλιακής έπιτροπής του έθνικο-τσαρανικού κόμματος, που προσχώρησε στο έθνικο-δημοκρατικό Μέτωπο και η ένωσις πολλών οργανώσεων μ' αυτή την έπιτροπή (π. χ. Τελέορμαν, Γκριβίτσια, Βίλτσα κ. ά.) μαρτυρούν έπίσης για την τέλεια άπογύμνωση της ηγεσίας των «ιστορικών» κομμάτων από τις μάξες τους.

Η κυβερνητική κρίση (ή τρίτη ύστερα από τις 23 Αυγούστου), λύθηκε με τη σύσταση νέας κυβέρνησης — της κυβέρνησης της συγκέντρωσης των δημοκρατικών δυνάμεων της χώρας.

Η θέληση του ρουμανικού λαού θριάμβευσε. Ο λαός πέτυχε τη δεύτερη μεγάλη του νίκη. Στη νέα κυβέρνηση της δημοκρατικής συγκέντρωσης μπήκαν οι αντιπρόσωποι του κομμουνιστικού κόμματος, του σοσιαλ-δημοκρατικού κόμματος, του Μετώπου των Έργατών Γης, της Πατριωτικής Ένωσης, της Γεν. Συνομοσπονδίας Έργατών, του Συνδέσμου του Δημοκρατικού κλήρου, καθώς και των προοδευτικών ομάδων, που άποσπάστηκαν από το έθνικο-τσαρανιστικό και το έθνικο-φιλελεύθερο κόμμα.

Το πρόγραμμα της νέας κυβέρνησης προέβλεπε μιά σειρά από δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις, που τις όνειρευονταν από καιρό ο ρουμανικός λαός, και που οι περισσότερες έχουν πριν από πολλές δεκατηριδες εφαρμοστεί σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η νέα κυβέρνηση αντιπροσωπεύει όλες τις δημοκρατικές και προοδευτικές δυνάμεις της Ρουμανίας και βασίζεται στην υποστήριξη των πλαύτερων μαζών του ρουμανικού λαού. Φτάνει κανείς να ρίξει μιά ματιά στον κατάλογο των μελών της νέας κυβέρνησης για να πεισθεί. Στην κυβέρνηση αντιπροσωπεύονται όλα τα κοινωνικά στρώματα, οι εργάτες, αγρότες, διανοούμενοι, βιομήχανοι, χρησιμοποίηθηκαν και στρατιωτικοί κύκλοι, ή εκκλησία. Στην κυβέρνηση συμμετέχουν οι αντιπρόσωποι των τριών μεγάλων μαζικών οργανώσεων: του Μετώπου των Έργατών Γης, της Γεν. Συνομοσπονδίας των εργατών, της Πατριωτικής Ένωσης, καθώς και του Κομμουνιστικού και Σοσιαλ-δημοκρατικού κόμματος, της Προοδευτικής πτέρυγας του Εθνικο-τσαρανιστικού και Εθνικο-φιλελεύθερου κόμματος (ομάδα Ταπαρέσκου) που προσεχώρησε στο πρόγραμμα του Εθνικο-δημοκρατικού Μετώπου, και της Ένωσης Δημοκρατικού Κλήρου.

Οι Άμερικανοί και Άγγλοι δημοσιογράφοι που έπισκέφθηκαν το Βουκουρέστι τη δέκατη μέρα ύστερα από τη σύσταση της κυβέρνησης Γρόζα, μόνοι τους βεβαίωθηκαν για τη δημοφιλία και την υποστήριξη που έχει αυτή η κυβέρνηση. Οι άναποκριτές μετέδωσαν ραδιοφωνικά την έκκληση του πατριάρχη της Ρουμανίας Νικόδημου προς όλους τους πιστούς, στην όποια λέει πώς «η νέα Κυβέρνηση πηγάζει από το λαό και είναι άτόφια λαϊκή Κυβέρνηση».

Τα πρώτα ήδη βήματα της νέας κυβέρνησης άποδείξαν πώς αυτή ριζικά διαφέρει από τις τρεις προηγούμενες κυβερνήσεις. Η νέα κυβέρνηση μπήκε στο δρόμο της γοργής και πραγματικής δημοκρατικοποίησης της χώρας. Τις κυβερνητικές δηλώσεις τις άκολούθησαν συγκεκριμένα μέτρα. Χιλιάδες βαγόνια με σπόρους, έκατοντάδες βα-

γόνια με καύσιμη ύλη, ξεκίνησαν κιόλας για την ύπαιθρο. Με διαταγή του υπουργού της Γεωργίας οργανώθηκαν σταθμοί γεωργικών μηχανών για την εξασφάλιση της άνοιξιάτικης σποράς. Κατά τόπους απομακρύνθηκαν όλοι οι νομάρχες που ήταν κοπέλια του Αντωνέσκου. Η χωροφυλακή διαλύθηκε. Ο νέος υπουργός Αμύνης πήρε σειρά μέτρων για την γνήσια δημοκρατικοποίηση του στρατού, την τόνωση της μαχητικής του ικανότητας και την καλλιέργεια των όρων ζωής των μαχητών. Ο στρατός βοηθά την εργαζόμενη αγροτιά: στάλθηκαν στρατιωτικές μονάδες και τρακτέρ στα χωριά για τις εργασίες της σποράς. Προετοιμάζονται δίκες ενάντια στους έγκληματες στρατιωτικούς και τους φασιστικές εφημερίδες. Όλα αυτά, κυρίως δε ο νόμος για την αγροτική μεταρρύθμιση μαρτυρούν πως η νέα κυβέρνηση είναι πραγματικά διατεθειμένη να τραβήξει το δρόμο της δημοκρατίας και να εργαστεί μέσα στο πνεύμα των αποφάσεων της Συνδιάσκεψης της Κριμαίας.

Η ειλικρινής και συνεπής πολιτική της κυβέρνησης Γκρόζα άλλαξε τη στάση της Σοβιετικής Ένωσης προς τη Ρουμανία. Όταν στις 8 του Μάρτη ο πρωθυπουργός Γκρόζα και ο υπουργός των Εξωτερικών Ταταρέσκου αποτάθηκαν στον πρόεδρο του Συμβουλίου των Επιτρόπων του Λαού της Ε.Σ.Σ.Δ., Ι. Β. Στάλιν με την παράκληση να δεχθεί η Σοβιετική κυβέρνηση την εγκαθίδρυση Ρουμανικής διοίκησης στην Τρανσυλβανία, αυτή η παράκληση έγινε δεκτή. Η απάντηση του σύντροφου Στάλιν (9 Μαρτίου 1945) που έφερε σε γνώση της Ρουμανικής κυβέρνησης την απόφαση της Σοβιετικής κυβέρνησης έγινε δεκτή με μεγάλο ενθουσιασμό σ' όλη τη Ρουμανία. Εκτελέστηκε μια πράξη ιστορικής δικαιοσύνης. Η προσάρτηση της Τρανσυλβανίας¹ στη Ρουμανία ήταν ο προαιώνιος πόθος όλου του Ρουμανικού λαού, το παλιό όνειρό του. Και χάρις στη Σοβιετική Ένωση αυτό το όνειρο έγινε τώρα πραγματικότητα.

Η Σοβιετική Ένωση ποτέ δεν άναγνώρισε τη διαίτησή της Βιέννης². Αυτό

¹ Η Τρανσυλβανία περιλαμβάνει και το Μπανάντ, Κρισάν και Μαραουρέ (το όλο 102,3 χιλ. τετραγ. χιλιόμετρα). Ο πληθυσμός — 5,8 εκ. — αποτελείται κυρίως από Ρουμάνους και Ούγγρους. Σύμφωνα με την επίσημη ρουμανική στατιστική, βασιζόμενη στην απογραφή του 1930, Ρουμάνοι 58%, Ούγγροι 28%, Γερμανοί 10%. Πρωτεύουσα της Τρανσυλβανίας είναι το Κλούζ, 110 χιλ. κάτοικοι. Κυριότερες πόλεις: Τιμισούαρα 100 χιλ., Οράντια 90 χιλ., Μπράσοφ 80 χιλ., Αράντ 70 χιλ., Σιμπιού 50 χιλ. Η Τρανσυλβανία είναι πλούσιότερη χώρα. Εκτός απ' το φυσικό της πλούτο (κάρβουνο, σιδηρομετάλλευμα, μολύβι, χαλκό, μαγνήτη, χρυσάφι, ασήμι, υδρόγλυφο, τεράστιες ποσότητες μεθανίου, μπεζίτες κλπ.) έχει επίσης εφόρο έδαφος και αναπτυσσόμενη βιομηχανία. Στην Τρανσυλβανία ανήκει η μισή από όλη τη βιομηχανία της Ρουμανίας, δηλ. 65% μεταλλουργική, 60% ξυλεία, 63% κεραμική, 73% ύφανση, 55% βυρσοδεψία, 55% ηλεκτροτεχνική.

² Στις 30 Αυγούστου 1940, στη Βιέννη, η Γερμανία και η Ιταλία έλαβαν διαιτητική απόφαση, σύμφωνα με την οποία αποσπάστηκε απ' τη Ρουμανία και προσετράφηκε στην Ούγγαρία η βόρεια

πρώτη φορά το δήλωσε στον Ούγγρο πρεσβευτή στη Μόσχα Κριστόφκ, ο αναπληρωτής του Έπιτρόπου του Λαού επί των Εξωτερικών Α. Γ. Βυσίνσκυ στις 12 του Απριλίου 1941, εν σχέσει με την εισβολή των Ούγγρικων στρατευμάτων στη Γιουγκοσλαβία. Η Σοβιετική κυβέρνηση υπενθύμισε τότε στην Ούγγρική κυβέρνηση, ότι και «στην Ούγγαρία υπάρχουν εθνικές μειονότητες» (έχοντας υπ' όψει ακριβώς τους ρουμάνους της Βόρειας Τρανσυλβανίας).

Και αργότερα, η Σοβιετική Ένωση, μολοντί η Ρουμανία βρισκόταν σε κατάσταση πολέμου μαζί της, αναγνώριζε τα δικαιώματά της στην Τρανσυλβανία. Αυτό διατυπώνεται στο 19ο άρθρο του Σύμφωνου άνακωχής που λέει: «Οι συμμαχικές κυβερνήσεις θεωρούν την απόφαση της διαίτησής της Βιέννης ως μη υπάρχουσα και συμφωνούν στο να επιστραφεί η Τρανσυλβανία (όλη είτε το μεγαλύτερο μέρος) στη Ρουμανία, πράγμα το οποίο πρέπει να επικυρωθεί σε ειρηνικό διακανονισμό». Αφού απέλευθέρωσε την Τρανσυλβανία απ' τη Γερμανική κατοχή, η Σοβιετική Ένωση μεγάλωψα την έδωσε στη Ρουμανία.

Εκατοντάδες χρόνια πάλευαν για το έθνικά τους δικαιώματα οι Ρουμάνοι στην Τρανσυλβανία. «Αν και πάντα αυτοί αποτελούσαν την πλειοψηφία, η Αυστρο-Ούγγρική μοναρχία δεν τους αναγνώριζε σαν έθνικότητα (αναγνωρίστηκαν μόνο οι Ούγγροι οι Σέκελοι και οι Σάξοι από τον ονομαζόμενο «Τριμελή Κώδικα»). Λίγες φορές δεν ξεγέγερθηκαν οι Ρουμάνοι της Τρανσυλβανίας για την απέλευθέρωσή τους (στα 1437, 1514, 1784, 1848).

Το Τρανσυλβανικό ζήτημα για αιώνες ήταν ανάμεσα στους Ρουμάνους και τους Ούγγρους το μήλο της έριδος. Έτσι ήταν στον καιρό της Αυστρο-Ούγγρικής μοναρχίας, έτσι ήταν και με το Χίτλερ. Η Βιεννέζικη αβλή υποστήριζε και κάποτε η ίδια προκαλούσε το κίνημα των Ρουμάνων στην Τρανσυλβανία, ενάντια στους Ούγγρους μεγιστάνες όταν αυτοί παραζώριζαν τη Βιέννη με τις αξιώσεις τους για ανεξαρτησία. Και η ίδια αβλή της Βιέννης έπνιγε στο αίμα το κίνημα των Ρουμάνων της Τρανσυλβανίας όταν αυτό παραφούντωνε, και όταν η Βουδαπέστη έκανε της Βιέννης το κέφι.

Οι Ιθύνοντες έξάπτανε το εθνικό μίσος για να κρατούν και τις δύο πλευρές υποταγμένες. Το ίδιο γίνονταν και στα τελευταία χρόνια. Η διαίτησή της Βιέννης έγινε απ' το Χίτλερ ακριβώς για να κρατά στα χέρια και τη Ρουμανία και την Ούγγαρία και να τις χρησιμοποιήσει στον πόλεμο ενάντια στη Σοβιετική Ένωση.

Τρανσυλβανία (43 χιλ. τετραγ. χιλ. με 2,4 εκατ. πληθυσμό). Η διαίρεση της Τρανσυλβανίας που έγινε απ' το Χίτλερ δεν είχε άλλο σκοπό παρά να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα του γερμανικού ιμπεριαλισμού και ήταν ενάντια σε κάθε άλλη οικονομική, ιστορική, εθνική και εθνογραφική δικαιοσύνη.

με συνεχείς υποσχέσεις και έκβιασμούς να άντλει απ' αυτές όσο το δυνατόν περισσότερο κρέας στα κανόνια και τρόφιμα.

Αυτή η πολιτική εξυπηρέτοσε επίσης τα συμφέροντα των φασιστικών κυβερνητικών κύκλων και των δύο χωρών. Αυτοί δοκίμασαν να δικαιολογήσουν τη δουλοπρεπή τους άφοσίωση στο Χίτλερ με την πρόφαση του κινδύνου της μιάς χώρας από την άλλη. Προσπαθούσαν να αποσπάσουν την προσοχή του λαού απ' τις καθημερινές του στερήσεις, υποδαυλίζοντας την έχθρα των Ρουμάνων στους Ούγγρους και τανάπαλι. Απ' αυτήν την έχθρα κερδισμένοι βγαίνουν πάντα μόνο οι κοινοί έχθροί του Ρουμανικού και Ούγγρικου λαού.

Τώρα τερματίστηκαν τα προαιώνια μίσση χάρις στις νίκες του Κόκκινου Στρατού, χάρις στη Σοβιετική Ένωση και προσωπικά στον Στρατάρχη Στάλιν. Εν σχέσει με την εγκαθίδρυση δημοκρατικής κυβέρνησης, που εξέγγειλε την αρχή της ισότητας όλων των εθνικοτήτων που ζούν σε ρουμανικό έδαφος, η Σοβιετική κυβέρνηση θεώρησε δίκαιο και επίκαιρο να επιστρέψει στη Ρουμανία τη Β. Τρανσυλβανία. Στη μεγαλοψυχία της Σοβιετικής Ένωσης χρωστά η Ρουμανία την επιστροφή των τρανσυλβανικών εδαφών που της απόσπασε ο πρώην «σύμμαχός της». Έδω είναι η ουσία της σταλινικής εξωτερικής πολιτικής στη βάση της οποίας είναι βαλμένη η αρχή του σεβασμού των κυριαρχικών δικαιωμάτων όλων των λαών — μικρών και μεγάλων — και ισοπολιτείας όλων των εθνικοτήτων. Τι ριζική διαφορά αρχών ανάμεσα στην παλιά, ιμπεριαλιστική πολιτική του «διαίρει και βασίλευε» της μοναρχίας των Απομπουργκ και της χιτλερικής Γερμανίας απ' το ένα μέρος, και της πολιτικής της σύμπνοιας των εθνών που εφαρμόζει η Σοβιετική Ένωση, από τ' άλλο!

Το προαιώνιο μίσος πάντα έφερε ατυχία στους Ρουμάνους και Ούγγρους. Στην συγκέντρωση της Κλούζας, έφετος, στις 14 του Μάρτη ο σημερινός πρωθυπουργός Πέτρε Γκρόζα, είπε: «Δε θέλουμε πια ο ρουμανικός και ούγγρος λαός να βρίσκονται σε αιώνια έχθρα. Δε θέλουμε, στις μεγάλες καμπές της ιστορίας να συναντηθούν σαν έχθροί. Θέλουμε να ζήσουμε εν ειρήνη ώστε η ελεύθερη δημοκρατική Ρουμανία να γίνει η πατρίδα όλων των πολιτών, όλων των λαών που την κατοικούν».

Η Ένωση της Β. Τρανσυλβανίας με τη Ρουμανία είναι η πρώτη μεγάλη επιτυχία της κυβέρνησης του Πέτρε Γκρόζα. Υστερα απ' αυτή την πράξη που έχει τόσο μεγάλη εθνική σημασία για όλο το λαό, η νέα κυβέρνηση πραγματοποίησε και δεύτερη ιστορική πράξη: τη διανομή της γης στους χωρικούς.

Στις 20 του Μάρτη, 1944, η κυβέρνηση όμοφωνα ένεκρινε το νόμο για την αγροτική μεταρρύθμιση, που δημοσιεύτηκε στις 22 του Μάρτη σαν νομοθετικό διάταγμα. Με απεριόριστο ενθουσιασμό η ρουμανική ύπαιθρος υποδέχτηκε αυτή τη χαρμόσυνη είδηση. Στο νόμο Τούρνου - Μαγγουρέλε οι άκτιμονες αγρότες γονατίστωι φιλούσαν τη γη που τους δόθηκε.

Η αγροτική μεταρρύθμιση ανοίγει καινούργια εποχή στην οικονομική και κοινωνική ζωή της Ρουμανίας. Όπως έγραφε η εφημερίδα «Βικτώρια» η μεταρρύθμιση βάζει τέλος στη μακρόχρονη και τυραννική πορεία της άκτημοσύνης των χωρικών και δημιουργεί εκείνη την έσωτερική δύναμη που χρειάζεται η ρουμανική βιομηχανία για την ύπαρξή της.

Ο σκοπός της μεταρρύθμισης είναι, όπως λέει το 2ο άρθρο του νομοθετικού διατάγματος: «α) η αύξηση της καλλιεργήσιμης γης των υπαρχόντων ήδη αγροτικών νοικοκυριών που έχουν έκταση κάτω από 5 εκτάρια¹, β) η δημιουργία νέων ιδιωτικών αγροτικών νοικοκυριών για τους άκτιμονες αγρότες γης, γ) η δημιουργία κοντά στις πόλεις και τα βιομηχανικά κέντρα λαχανόκηπων για την εξυπηρέτηση των εργατών, υπαλλήλων και βιοτεχνών, δ) η εξοικονόμηση μερικών κλήρων για αγροτικές σχολές και πρότυπες πειραματικές φάρμες ώστε να εξυψωθεί το ποιοτικό επίπεδο της αγροτικής οικονομίας, της καλλιέργειας εκλεκτών σπόρων, της κτηνοτροφίας και για τη δημιουργία και ανάπτυξη της αγροτικής παραγωγής. Αυτά τα κτήματα θα είναι κάτω από την εποπτεία του κράτους».

Η αγροτική μεταρρύθμιση προβλέπει την απαλλοτρίωση των κτημάτων με όλο το έμψυχο και άψυχο υλικό, που ανήκαν: α) στους γερμανούς και ρουμάνους υπηκόους, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα γερμανικής καταγωγής που συνεργάστηκαν με τη χιτλερική Γερμανία, β) στους εγκληματίες πολέμου και υπεθύνους για τα δεινά της Χώρας, γ) εκείνους που έδραπέτευσαν σε χώρες με τις οποίες η Ρουμανία βρίσκεται σε εμπόλεμο κατάσταση, ή δραπέτευσαν στο εξωτερικό ύστερα από τις 23 Αυγούστου 1944. Περιέρχονται στο κράτος και τα κτήματα αυτών που στη διάρκεια των 7 τελευταίων χρόνων δεν καλλιεργήσαν τα έδαφούς με δικά τους μέσα (εξαιρώντας τα κτήματα που φτάνουν ως τα 10 εκτάρια), οι αγροτικές περιουσίες ρουμάνων υπηκόων, που πολέμησαν έθελοντικά ενάντια στα Ένωμένα Έθνη, τα εγκαταλελλείμνα κτήματα, όλα τα τσιφλίκια άνω των 50 εκταρίων.

Κλήρους θα πάρουν οι άκτιμονες εργάτες γης και οι μικροκτηματίες, στην πρώτη σειρά οι στρατιώτες απ' τα μέτωπα που πολεμούν ενάντια στους Γερμανούς επιδρομείς.

¹ Ένα εκτάρι ισοδυναμεί με 10 στρέμματα.

Ο νόμος της αγροτικής μεταρρύθμισης, αυτό το μεγαλειώδες ιστορικό ντοκουμέντο, έβαλε γερό βάθος στα θεμέλια της νέας δημοκρατικής Ρουμανίας. Με τους αιώνες αγωνιζόταν η ρουμανική αγροτιά για τη γη, επαναστατούσε, με ποτάμια αίμα πλήρωσε τις προσπάθειές της να γλυτώσει απ' την ανήλεη στέρηση, απ' τη σκλαβιά των τσιφλικιάδων. Ας θυμηθούμε το ματωμένο 1907, όταν η κυβέρνηση των έθνικο-φιλελεύθερων έπνιξε την εξέγερση των αγροτών σκοτώνοντας έντεκα χιλιάδες αγρότες. Η αγροτική μεταρρύθμιση, έπεξεργασμένη κάτω απ' την πίεση των μαζών ύστερα απ' τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο (1918-1921) κατάρτησε στο ξεγέλασμα της αγροτιάς: η κατάσταση στο χωριό στην πραγματικότητα δεν άλλαξε. Και μόνο τώρα επαλήθευσε, χάρη στην κυβέρνηση της δημοκρατικής συγκέντρωσης το μεγάλο όνειρο της ρουμανικής αγροτιάς.

Η αγροτική μεταρρύθμιση είχε ζωτική ανάγκη της Ρουμανίας και για την ταχύτερη ανάπτυξη της λαϊκής της οικονομίας και για τη διάλυση της ύλικής βάσης της ρουμανικής αντίδρασης στο πρόσωπο των μεγαλο-τσιφλικιάδων φεουδαρχών. Οι όπαδοι του πολέμου ενάντια στην ΕΣΣΔ, αυτοί πάντα ήταν το έρεισμα της αντίδρασης. Και ύστερα απ' τις 23 Αυγούστου εκδηλώθηκαν σαν έχθροι του λαού, σαμποτέρουντες με όλες τους τις δυνατότητες την καλλιέργεια της γης. Μ' αυτό τον τρόπο οι τσιφλικιάδες λογάριζαν πως θα προκαλέσουν στη χώρα την πείνα, τη δυστυχία και θα εκθέσουν τις δημοκρατικές δυνάμεις της Ρουμανίας.

Ός το Φλεβάρη του 1945, δηλ. προτού ν' αρχίσουν οι αγρότες τη διανομή της γης, από τα 19,7 εκ. εκτάρια καλλιεργήσιμης γης, τα 13,3 εκ. ανήκαν σε 3,2 εκ. αγρότες, τα δε 6,3 εκ. ανήκαν σε 25 χιλ. τσιφλικιάδες.

Σε πολλές περιφέρειες της χώρας η διανομή της γης είχε στον κορμό της. Το σύνθημα για ν' αρχίσει η διανομή της γης το έδωσε η έκκληση της Κεντρικής Επιτροπής του Μέτωπου των Εργατών Γης (ο πρόεδρος του — σημερινός πρωθυπουργός Πέτρε Γκρόζα) — στις 11 Φεβρουαρίου που έλεγε: «Αγρότες, δεν έχετε τίποτα να περιμένετε απ' την κυβέρνηση (πρόκειται για την προηγούμενη κυβέρνηση Ραντέσκου = Β. Ρ.). Πλησιάζει ο καιρός της ανοιξιάτικης σποράς. Αμέσως αρχίστε τη διανομή των τσιφλικιάδων γαιών». Στις περιοχές Πράχονα, Ντιμποβίτσα, Ντόλζ, Κωνσταντά, Ρομανάτς, Τρέι-Σκάουνε, Τουτόβα, Βασιλούη, Χουεντοάρα, Μπακίου, Ρομάν, Πιάτρα-Νιάμτς, οι αγροτικές επιτροπές διένειμαν

τά μεγαλύτερα κτήματα. Έτσι στην Πιάτρα-Νιάμτς διανεμήθηκε ανάμεσα σε 10 χιλ. αγρότες κτήμα έκτασως 56 χιλ. εκταρίων που ανήκε στον τσιφλικη Πιούτσα.

Η πλήρης πραγματοποίηση της αγροτικής μεταρρύθμισης θα εξοντώσει τα υπολείματα του φεουδαρχισμού και θα επιταχύνει την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Η τωρινή κυβέρνηση, εκπληρώντας με ειλικρίνεια και ευσυνειδησία τις υποχρεώσεις που ανέλαβε, πραγματοποιώντας όλα τα σημεία του προγράμματος του Έθνικο-δημοκρατικού Μέτωπου, θα πετύχει την είσοδο της Ρουμανίας, σαν ισότιμο μέλος, στη μεγάλη οικογένεια των δημοκρατικών χωρών και θα δημιουργήσει «για τη Ρουμανία μια διεθνή θέση που θα της επιτρέψει να συμμετάσχει στην υπόθεση της ειρηνικής οργάνωσης του μέλλοντος κόσμου», — όπως διατυπώνεται στο τηλεγράφημα της Ρουμανικής κυβέρνησης στο Στρατάρχη Στάλιν.

Η ρουμανική αντίδραση έχασε την γενική επίθεση. Ο Ραντέσκου, υποστηρίχθηκε από την ηγεσία των «ιστορικών» κομμάτων, αντικαταστάθηκε με τη θέληση του αναγκασμένου λαού. Η Ρουμανία για δεύτερη φορά σώθηκε απ' την καταστροφή. Αλλά η αντίδραση δε συμμορφώνεται. Οι χρεωκοπημένοι ηγέτες και των δύο «ιστορικών» κομμάτων, ταμπουρωμένοι μαζί με τους σιδηροφρουρητές, όρισμένως θα σαμποτέρουν με κάθε τρόπο, θα βάζουν τρικλοποδιές στο έργο της κυβέρνησης Γκρόζα, των δημοκρατικών δυνάμεων της χώρας. Το Ρουμανικό όμως λαό δε θα μπορέσουν να τον βγάλουν απ' το δρόμο που διάλεξε.

Όσο δύσκολα και αν είναι τα προβλήματα που μπαίνουν μπρός στη σημερινή κυβέρνηση της δημοκρατικής συγκέντρωσης, με επιτυχία θα αντιμετωπισθούν όλες οι δυσκολίες, αν αυτή η κυβέρνηση τραβήξει σταθερά και αποφασιστικά στο δρόμο της γνήσιας δημοκρατικοποίησης. Αυτό ανταποκρίνεται στα συμφέροντα της τελειωτικής φάσης του αγώνα των Ένωμένων Έθνων ενάντια στη χιτλερική Γερμανία, σκοποί για τους οποίους αγωνίζονται οι μεγάλες δημοκρατικές δυνάμεις, όλοκληρο το μέτωπο των ελευθεροφίλων λαών. Αυτό πλήρως ανταποκρίνεται και στα ζωτικά συμφέροντα του Ρουμανικού Λαού.

(Από το θεωρητικό πολιτικό περιοδικό της Κ. Ε. του Πανερωσιακού Κομ. Κόμ. (μπολσεβίκων). «Μπολσεβίκ», αριθ. 5, Μάρτης 1945. Μετάφραση απ' τα ρωσικά Μ. Ι.).

M. NETZKIN

Ο ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ ΚΑΙ Η ΡΩΣΣΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Πριν από 250 χρόνια, κοντά στο Παρίσι, στην οικογένεια του Γάλλου συμβολαιογράφου Λουί γεννήθηκε ένα αγόρι — ο Φρανσουά Μαρί, ο οποίος αργότερα έγινε διάσημος σ' όλο τον κόσμο με το όνομα Βολταίρος.

Η φεουδαρχική καταπίεση έθάρυνε εκείνη την εποχή πάνω σ' όλη την Ευρώπη. Στη Γαλλία, στο στέργο του χωρικού, καθόταν ο κύρ-γαιοκτήμονας που για όφελός του οι χωρικοί ήταν υποχρεωμένοι να υφίστανται απειράριθμα βάρη, οι ευγενείς και ο κλήρος ήταν η προνομιοχώρα τάξη και οι εργαζόμενοι μάζες δεν είχαν κανένα δικαίωμα. Την Γαλλία απολυταρχικά διοικούσε ο βασιλιάς, ο υπερασπιστής της αριστοκρατίας, των γαιοκτημόνων, του κλήρου και των τοκογλόφων. Η ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας της χώρας ήταν περιορισμένη από τα εμπόδια που έθετε η φεουδαρχία. Η οργάνωση των εργοστασιακών τμημάτων με τους καθυστερημένους κανόνες τους εμπόδιζε τη βιομηχανική ανάπτυξη της Γαλλίας. Οι φεουδαρχικές διατάξεις δεν άφηναν ελεύθερη την ανάπτυξη της γεωργίας. Αλλά μέσα σ' αυτό το φεουδαρχικό καθεστώς και σ' αντίθεση τών περιοριστικών περιθωρίων του πραγματοποιούνταν η περαιτέρω ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων. Η νεαρή γαλλική μεσαία τάξη άρχισε κοντά στα μικρά εργοστήρια να χτίζει μεγάλα εργοστάσια. Κάτι το νέο προσωθείτο και στα άλλα επίπεδα κλονίζοντας τη παλιά κατάσταση. Ορίμαζε η μετάβαση από την περισσότερο χαμηλή βαθμίδα της κοινωνικής ανάπτυξης — τον φεουδαρχισμό — προς την πιο ύψηλη — τον καπιταλισμό — διεξάγονταν ο αγώνας μεταξύ του νέου και του παλιού γώνας, ανάμεσα σε κείνο που πέθαινε κόσμο, ανάμεσα σε κείνο που ζούσε στη ζωή. Ο και σε κείνο που ξεπηδούσε από τη ζωή. Ο και μόνο με τη βία ήταν δυνατό να σει και μόνο με τη βία ήταν δυνατό να τον απομακρύνει κανείς. Στη χώρα ωστόσο επαναστάση. Η Γαλλία «της παρίμαζε η επανάσταση», όπου γεννήθηκε λίαν τάχως πραγμάτων, όπου γεννήθηκε ο Βολταίρος, βαθμιαία πλησίαζε στην έκρηξη της επανάστασης. Η ύλική στάθμη της κοινωνικής ανάπτυξης ήταν αποφασιστικά παραγωγικών δυνάμεων ήταν αποφασιστικά προϋποθέσεις για την προετοιμασία της επανάστασης. Αλλά αυτή δεν ήταν δυνατό να γίνει χωρίς τη σχετική εργασία των ιδεών που προέκυψαν εξ αιτίας αυτής της ύλικής κοινωνικής ανάπτυξης και που με τη σειρά τους είχαν μεγάλη συμβολή στην εξέλιξη της ιστορίας. Οι νέες ιδέες επέσπευσαν τον έρχομό της ε-

πανάστασης. Χωρίς την έκρηκτική δύναμη αυτών των νέων ιδεών, δεν είναι δυνατό να νοηθεί ούτε η προετοιμασία, ούτε η σημασία των επαναστατικών γεγονότων.

Ο Βολταίρος ήταν ένας από τους δημιουργούς αυτών των ιδεών που ένευχαν την «έκρηκτική δύναμη». Αυτός ετέθηκε επί κεφαλής της μεγάλης μερίδας των φιλοσόφων-έκπολιτιστών οι οποίοι μαζί του δημιουργούσαν την ιδεολογία της νέας κοινωνίας, υπονόμουν τις βάσεις του γερασμένου φεουδαρχικού καθεστώτος, που όμως ήθελε να ζήσει. Όλη τη μακρά ζωή του (ο Βολταίρος έζησε 84 χρόνια) ο μεγάλος φιλόσοφος-έκπολιτιστής την πέρασε σε διακαή και συνεχή αγώνα ενάντια στην παλιά φεουδαρχική κοσμογονία.

Έχοντας ένα φωτεινό συγγραφικό ταλέντο ακούραστα έδιδασκε τις νέες προοδευτικές ιδέες — σε τραγωδίες, κωμωδίες, σε θαυμάσιες προκηρύξεις πολιτικού περιεχομένου, σε μυθιστορήματα, σε στίχους και πεζό λόγο — κάποτε μακροσκελείς και κάποτε σύντομες, επιγράμματα, άλλοτε σε μνημειώδεις έποποιές και άλλοτε σε άρθρα εγκυκλοπαιδικού λεξικού.

Ήταν ο κυρίαρχος των σκέψεων της εποχής του ο γεννημένος προπαγανδιστής. Θαυμάζει κανείς πως κατόρθωνε να εργάζεται τόσο αδιάκοπα και παραγωγικά, να γράφει τόσα πολλά και συνάμα να κατορθώσει να βρίσκεται σε επαφή και με το πλήθος των συγχρόνων του Γάλλων και ξένων εργαζομένων και βασιληάδων, ποιητών και επιστημόνων, καταδικωμένων και καταδικωκόντων, αριστοκρατών και άλλων ανθρώπων. Το σύνολο των έργων του Βολταίρου ανέρχεται σε 70 περίπου τόμους. Έχτος απ' όλα αυτά ήταν και περίφημος δημόσιος άνδρας, παίρνε μέρος στις δίκες υπερασπίζοντας αθώους, που τους κατόρθωναν ή παντοδύναμη εκκλησία και ο βασιλιάς, διεξήγαγε μια γιγαντιαία αλληλογραφία, δεχόταν φιλοξενούμενους, εμφανίζετο και έβγαζε λόγους σε σαλόνια συγκέντρωσης λογοτεχνών.

Τη φλογερή δράση του δεν μπορούσαν να την σταματήσουν ούτε οι καταδιώξεις ούτε η φυλακή. Τον έξορισαν έξω από τα σύνορα της Γαλλίας, τον κακοποίησαν, τον έρριξαν στις φυλακές της Βαστίλης — αλλά τίποτε απ' αυτά δεν μπόρεσε να τον τσακίσει. Πάλιν εκ νέου με την εδλυγής σάφρας (όπως έλεγε ο ίδιος) ξαναεμφανίζετο στην ιστορική σκηνή, έσκορπούσε παντού το ακτινοβόλο πνεύμα του, κατετρόπωνε τους έχθρους με το όπλο του λόγου. Το αγρόκτημά του — Φερνέι — από σκοπού το είχε αγοράσει κοντά στα γαλλικά σύ-

1 Για την επέτειο της γέννησής του.

νορα για να μπορεί σε κάθε στιγμή που θα καταδικωκόταν να βρεθεί άμέσως έξω απ' την δικαιοδοσία των γαλλικών αρχών.

Και ποιές ήταν οι ιδέες που διδασκε σ' όλη του τη ζωή ο Βολταίρος; Στην παλιά και σκοτεινή κοσμοθεωρία του μεσαίωνα που ήταν άλυσοδεμένη με την θρησκεία και τις προλήψεις αντίταξε την ιδέα της ανθρώπινης λογικής. Ο Βολταίρος διακήρυξε την ανθρώπινη λογική ανώτατο δικαστή των σκέψεων, των πράξεων, του κοινωνικού και πολιτικού καθεστώτος όπου ζει ή ανθρωπότητα. Η τυφλή υπακοή και η πίστη, η άρνηση απ' την ατομική γνώμη υπέστησαν την δοκιμασία της λογικής και άπορριφθηκαν. Η λογική ζητούσε νέα κριτήρια στις γνώμες του για την κατάσταση της κοινωνίας και τα κριτήρια αυτά ήταν για το Βολταίρο και τους άλλους φιλοσόφους - έκπολιτιστές - το νόημα «της φυσικής κατάστασης του ανθρώπου» των φυσικών του δικαιωμάτων.

Η κοσμοθεωρία του μεσαίωνα κατεπίεζε την ανθρώπινη προσωπικότητα, διδασκε στην αμόρφωτη μάζα να υπομένει τις στερήσεις και να δεινοπαθεί έδω στον κόσμο εν όνοματι της μελλοντικής της ζωής στον παράδεισο. «Οχι, έλεγε ο Βολταίρος, αυτό δεν είναι σωστό, πρέπει κανείς να ζει «σύμφωνα με τη φύση του ανθρώπου». Η παλιά κοσμοθεωρία απαιτούσε άρνηση από την ελεύθερη σκέψη. «Οχι, έλεγε ο Βολταίρος, «ο άνθρωπος πρέπει να σκεφθεί ελεύθερα». Ο μεσαίωνας έβεβαίωνε ότι ο γαιοκτήμονας κάθεται στο σβέρκο του χωρικού δυνάμει των εκ γενετής δικαιωμάτων του άριστοκράτη και διακήρυχνε «την παμπάλαια» ανισότητα των φεουδαρχικών τάξεων. Ο Βολταίρος θαρραλέα έλεγε, πώς θα το πιστέψει αυτό τότε μόνο όταν δει χωρικό να γεννηθεί μ' ένα σάμαρι στη ράχη ή ένα ευγενή που να βγει απ' την κοιλιά της μάννας του με σπιρούνια στα πόδια. «Όλα προς το καλό σ' αυτόν τον καλλίτερο από τους κόσμους». Βεβαίως ο καθολικός κληρικός, που ο ίδιος ήταν σκληρός εκμεταλλευτής των χωρικών: υπομένετε! Υπομένετε την καταπίεση, τις ταπεινώσεις, τις στερήσεις - όλα προς το καλό, στον παράδεισο θα πάρετε την ανταμοιβή. Ο Βολταίρος έγελαιοποίησε αυτή την ιδεολογία τόσο θαυμάσια που όλη η Εύρωπη γελούσε με το μυθιστόρημά του «Candide», όπου παρουσιάζει τον φιλόσοφο Pangloss πραγματευόμενο αυτό το θέμα. Και από δω, μετά το ξεσκέπασμα της θεωρίας της υπακοής και της ευδαμονίας έμεγάλωνε η ιδέα τ ο υ ά γ ω ν α και τ η ς μ ε τ α ρ ρ υ θ μ ι σ η ς του κόσμου.

Ο άνθρωπος κάνει την ιστορία και όχι η θεία πρόνοια. Δεν κινεί τον κόσμο ο θεός αλλά οι άνθρωποι με τη ζωή τους.

Το αποτελεσματικό κήρυγμα του Βολταίρου συνετέλεσε εις το να βγει από τον καθυστερημένο και ταπεινό άνθρωπο του μεσαίωνα ο πολίτης. Αυτός ο πολίτης

στο τέλος αναστάτωσε «την παλιά τάξη πραγμάτων» και πάλαψε ενάντια στην καταπίεση και τον δεσποτισμό που ήταν τόσο μισητά στο Βολταίρο.

Βέβαια, ο ίδιος ο Βολταίρος και οι άλλοι φιλόσοφοι - έκπολιτιστές δεν υποπτεύοντο τί αποτελέσματα θα έφερνε η δράση τους. Ο Βολταίρος ήταν όπαδός «της έκπολιτισμένης μοναρχίας» γενικά όμως προετοίμασε την καταστροφή της μοναρχίας. Ο διαπαιγωγηθείς απ' αυτόν πολίτης ξεπέρασε τον δάσκαλό του. Άλλ' ο πολίτης δεν θα πραγματοποιούσε τα επαναστατικά έργα του χωρίς τα μαθήματά του. Και έπειδή ο Βολταίρος ήταν θαυμάσιος προπαγανδιστής διδασκε τις ιδέες του με ποικιλότροπη μορφή και το απαράμιλλο ταλέντο του συνετέλεσε να διαδοθούν πλατείαι.

Τον διάβαζαν στα χαμόσιπα και στα μέγαρα, στα υπέρωα και στα πλούσια σαλόνια, στις γωνιές των μικρομάγαζων και στα φτωχικά δωματιάκια των φοιτητών.

Όλη η Εύρωπη απορροφούσε τις ιδέες του όπως το ξηρό χώμα το νερό, γιατί τα ιστορικά γεγονότα που περνούσαν όλες οι ευρωπαϊκές χώρες είχαν την ίδια ήθικη βάση παντού όλοένα και χαλάρωνε το φεουδαρχικό καθεστώς, παντού μεγάλωναν νέες κοινωνικές δυνάμεις για τον αγώνα εναντίον του. Η Ρωσία - ένα μέρος της Εύρωπης κι' αυτή - δεν έκανε εξαίρεση. Απ' την ιδεολογική πλευρά, ο Βολταίρος ανήκε σ' όλον τον κόσμο. Γάλλος την εθνικότητα, άφομοίωνε τα αποτελέσματα της έκπολιτιστικής προόδου, όχι μόνο της Γαλλίας, μα όλου του κόσμου. Στην τεφροδόχο όπου αναπαύεται η καρδιά του είναι χαραγμένες οι λέξεις: «Η καρδιά μου κείται έδω, αλλά το πνεύμα μου βρίσκεται παντού». Αυτές οι λέξεις είναι βαθεία δίκαιες. Ο Βολταίρος στην δημιουργικότητά του άνταντακλούσε τα παγκόσμια αήθηματά και οι ιδέες του έπείπουν στην κατάρρευση του φεουδαρχικού καθεστώτος, όχι μόνο στη Γαλλία, μα και σε πολλές άλλες χώρες.

Είπε πολύπλευρες και βαθιές οι σχέσεις του Βολταίρου με τη ρωσική κοινωνία. Το ζήτημα διαφωτίστηκε πολύ λίγο στην έπιστημονική φιλολογία. Στην τσαρική Ρωσία το θέμα «Βολταίρος και ρωσική κοινωνία» ήταν απαγορευμένο. Μόνο μετά την επανάσταση έγινε δυνατό να έρευνηθεί αυτό το απαγορευμένο θέμα.

(Συνέχεια εις το έρχόμενο)

Γραφεία: Πειραιά 7 Τηλ. 52-334

ΤΙΜΗ ΕΚΔΟΣΕΩΣ 300

